



Jastrzębie-Zdrój

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ 2035



Opracowanie



Jastrzębie-Zdrój, 2026 rok

Spis treści

Wstęp	4
I. Wprowadzenie	6
1.1 Uwarunkowania prawne	6
1.2 Metodyka opracowania strategii	7
1.2.1 Wnioski z ewaluacji poprzedniej strategii	11
1.3 Wnioski z diagnozy	12
1.3.1 Sytuacja gospodarcza	13
1.3.2 Sytuacja społeczna	19
1.3.3 Sytuacja przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa	28
1.4 Analiza SWOT	35
II. Część strategiczna	42
2.1 Założenia rozwojowe – kluczowe uwarunkowania, wyzwania i potencjały	42
2.2 Misja i wizja rozwoju miasta	43
2.3 Cele strategiczne i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia	45
2.4 Zakres planowanych działań – projekty, przedsięwzięcia i inicjatywy	60
2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta	78
2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście	93
2.7 Oczekiwane rezultaty planowanych działań	102
III. System realizacji strategii	109
3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii	109
3.2 Ramy finansowe i źródła finansowania	114
IV. Wykaz zgodności i komplementarności opracowania	117
Spis tabel i grafik	129

Wstęp

Jastrzębie-Zdrój znajduje się w kluczowym momencie swojej historii. Miasto jest jednym z głównych ośrodków wydobywania węgla koksującego w Polsce – surowca o strategicznym znaczeniu dla krajowego przemysłu stalowego oraz całej gospodarki Unii Europejskiej. Równolegle strategia polityczna Komisji Europejskiej zakłada transformację Unii w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, w tym poprzez stopniowe odchodzenie od paliw kopalnych. Dla Jastrzębia-Zdroju oznacza to konieczność pogodzenia znaczenia węgla koksującego dla przemysłu z wymogami transformacji energetycznej, co stawia przed miastem wyjątkowe wyzwania, ale też tworzy szansę na rozwój nowych specjalizacji i sektorów gospodarki. W obliczu depopulacji, starzejącego się społeczeństwa, zmian na rynku pracy oraz rosnącej potrzeby odporności klimatycznej, Jastrzębie-Zdrój musi realizować strategiczne, skoordynowane i długoterminowe działania. Węgiel koksujący pozostaje przy tym fundamentem lokalnej gospodarki, gwarantując Polsce i UE dostęp do kluczowego surowca przemysłowego, jednocześnie będąc punktem wyjścia do dywersyfikacji gospodarki i transformacji miasta w kierunku modelu zrównoważonego i wielokierunkowego rozwoju. Szczególne znaczenie w tym zakresie będą mieć działania ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc pracy alternatywnych dla górnictwa oraz rozwój mieszkalnictwa, zwłaszcza wielorodzinnego, zaspokajającego potrzeby obecnych i przyszłych mieszkańców miasta. Tak sprecyzowana interwencja jest odpowiedzią na dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze w Polsce, narastającą niepewność polityczną i intensywne procesy demograficzne (zwłaszcza depopulacja i starzenie się społeczeństwa). Aspekty te sprawiają, że odpowiedzialne, długofalowe i elastyczne planowanie strategiczne staje się nie tylko ważne, lecz dla miast takich jak Jastrzębie-Zdrój – niezbędne. W odniesieniu do tych uwarunkowań powstał niniejszy dokument strategiczny wyznaczający kierunki i priorytety działań samorządu na najbliższe lata. Celem *Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035* jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju urbanistycznego, społecznego i gospodarczego, odpowiadającego na obecne potrzeby mieszkańców oraz wyzwania przyszłości.

Fundamentem dla niniejszego dokumentu była kompleksowa diagnoza obecnej sytuacji gospodarczej, społeczno-demograficznej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Jastrzębia-Zdroju, której wyniki zawarto w raporcie syntetycznym „Jastrzębie-Zdrój 2035. Analiza miasta i jego potencjałów rozwojowych”. Prace diagnostyczne prowadzono z wykorzystaniem kilku metod badawczych, zarówno ilościowych, jak i jakościowych, z udziałem mieszkańców i przedstawicieli środowiska biznesowego oraz sektora pozarządowego. Takie podejście pozwoliło na wypracowanie kompleksowej interwencji strategicznej dla Jastrzębia-Zdroju na najbliższe lata, odpowiadającej na kluczowe wyzwania, z którymi mierzy się dziś nie tylko samorząd, lecz również mieszkańcy miasta, lokalni przedsiębiorcy, instytucje publiczne, organizacje społeczne i inni interesariusze.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych części, tworzących spójny system planowania i realizacji rozwoju miasta. Część wprowadzająca obejmuje analizę uwarunkowań prawnych, wyniki diagnozy stanu obecnego oraz analizę SWOT, pozwalając zidentyfikować zarówno potencjały, jak i wyzwania, przed którymi stoi miasto. Wnioski z diagnozy stanowią podstawę dla dalszych działań strategicznych. Część strategiczna przedstawia wizję rozwoju miasta, cele strategiczne i kierunki działań w kluczowych obszarach, obejmując model struktury strategicznej, rekomendacje przestrzenne oraz priorytety rozwojowe, które zapewniają spójność funkcjonalną i przestrzenną, wzmacniając atrakcyjność miasta. Część wdrożeniowa koncentruje się na praktycznej realizacji przyjętych kierunków, uwzględniając komplementarność z dokumentami wyższego szczebla, w tym ze *Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”* oraz wskazując mechanizmy wdrażania, aktualizacji, monitorowania i finansowania działań, co umożliwi skuteczne przełożenie celów strategicznych na konkretne rezultaty i mierzalne efekty.

Niniejsza strategia stanowi nie tylko narzędzie planowania strategicznego, ale również zobowiązanie wobec społeczności lokalnej. W efekcie prac partycypacyjnych z udziałem mieszkańców przyjęto sześć celów strategicznych, których realizacja ma służyć osiągnięciu nadrzędnego celu określonego w misji rozwoju miasta w perspektywie 2035 roku: „Transformacja Jastrzębia-Zdroju w nowoczesny i konkurencyjny ośrodek regionalny o przemysłowych korzeniach, oferujący wysoką jakość życia, stabilne miejsca pracy i perspektywy rozwoju dla mieszkańców”. W dokumencie określono spójne kierunki działań, które pozwolą skutecznie realizować decyzje inwestycyjne i planowanie przestrzenne. Uwzględniono również współpracę z różnymi podmiotami, w tym administracją, sektorem prywatnym, organizacjami pozarządowymi oraz mieszkańcami. Dzięki temu działania miasta są przemyślane, skoordynowane i mają realny wpływ na podnoszenie jakości życia lokalnej społeczności.

I. Wprowadzenie

1.1 Uwarunkowania prawne

Podstawę do opracowania *Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035* stanowi Uchwała Nr III.27.2025 Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035* oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji.

Zakres strategii określają następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. 2026 r. poz. 662);
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2025 r. poz. 198 ze zm.);
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 670);
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 445 ze zm.);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne (t. j. Dz. U. z 2026 r. poz. 43 ze zm.).

Struktura dokumentu została opracowana w oparciu o przepisy ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z nimi, oprócz wniosków wynikających z diagnozy przygotowanej na potrzeby strategii, dokument obejmuje cele strategiczne w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym oraz klimatyczno-środowiskowym. Określa również kierunki działań, oczekiwane efekty, model struktury przestrzennej gminy, a także ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania oraz prowadzenia polityki przestrzennej. Strategia wskazuje ponadto obszary strategicznej interwencji, system wdrażania oraz źródła finansowania planowanych działań.

Niniejszy dokument zawiera wszystkie wymagane elementy, z uwzględnieniem specyfiki miasta w sferze gospodarczej, społecznej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej. Zgodnie z art. 10e ust. 4 ustawy o samorządzie gminnym strategia została przygotowana w formie tekstowej i graficznej, obejmującej model struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustalenia i rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej w gminie oraz wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

Strategia jest dokumentem silnie uspołecznionym, dlatego zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju *Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035* podlega konsultacjom społecznym – z mieszkańcami miasta, sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Katowicach. Ponadto zgodnie z art. 10f, ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym projekt strategii opiniowany jest przez Zarząd Województwa Śląskiego, który wydaje opinię dotyczącą sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

1.2 Metodyka opracowania strategii

Przy opracowywaniu niniejszej strategii wykorzystano różne narzędzia i metody badawcze. Poniżej zawarto poszczególne etapy prac nad strategią.

Metodyka opracowania strategii – część diagnostyczna



Analiza danych wtórnych polegała na przeglądzie i interpretacji ogólnodostępnych danych statystycznych oraz informacji zawartych w dokumentach o charakterze diagnostycznym i strategicznym dotyczących Jastrzębia-Zdroju, województwa śląskiego, Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego. W analizie uwzględniono również raporty i dane pochodzące m.in. z Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Jastrzębiu-Zdroju, Ośrodka Pomocy Społecznej w Jastrzębiu-Zdroju, Komendy Miejskiej Policji, Straży Miejskiej oraz poszczególnych wydziałów Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój. Dane zostały odpowiednio wyselekcjonowane pod kątem ich użyteczności dla procesu diagnozowania sytuacji w mieście i stanowiły podstawę do formułowania wniosków. Analiza objęła głównie lata 2020–2024, a wyniki zaprezentowano w formie wykresów (dashboardów) oraz schematycznych map miasta. Tam, gdzie było to możliwe, dane porównano z wartościami dla województwa śląskiego i całego kraju.



Lipiec-wrzesień 2025 r.



Badania ankietowe zostały przeprowadzone wśród różnych grup:

- pełnoletnich mieszkańców miasta – zastosowano metodę ankiety telefonicznej (CATI ang. Computer Assisted Telephone Interviewing) na reprezentatywnej próbie badawczej (328 pełnoletnich mieszkańców Jastrzębia-Zdroju) uwzględniającej wiek, płeć i wykształcenie, przyjęto maksymalny błąd pomiaru 5%,
- uczniów szkół ponadpodstawowych – zastosowano metodę ankiety audytoryjnej, gdzie respondenci zostali poproszeni o wypełnienie ankiety będąc w szkole. W badaniu wzięło udział 538 osób – 286 kobiet oraz 252 mężczyzn,
- przedsiębiorców - zastosowano metodę ankiety telefonicznej (CATI ang. Computer Assisted Telephone Interviewing) oraz metodę ankiety internetowej CAWI (ang. Computer Assisted Web Interview). W badaniu wzięło udział 100 osób,
- organizacji pozarządowych – zastosowano ankietę internetową CAWI, w której udział wzięło 30 osób.

Zakres pytań został dostosowany do specyfiki poszczególnych grup mieszkańców, obejmując szerokie spektrum zagadnień dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz środowiskowej. Zróżnicowanie treści ankiet miało na celu uwzględnienie odmiennych perspektyw i doświadczeń różnych grup społecznych, co umożliwiło bardziej kompleksowe spojrzenie na funkcjonowanie miasta. Realizacja badania umożliwiła poznanie opinii mieszkańców na temat aktualnej sytuacji Jastrzębia-Zdroju, identyfikowanych problemów, a także kluczowych wyzwań stojących przed miastem w kontekście dalszego rozwoju. Spośród przeprowadzonych ankiet jedynie badanie skierowane do pełnoletnich mieszkańców miasta było reprezentatywne z uwagi na losowość doboru próby. Pozostałe badania, ze względu na brak kontroli nad doбором próby, nie miały charakteru reprezentatywnego. Niemniej jednak, zgromadzony materiał badawczy pozwolił na identyfikację istotnych tendencji i potrzeb zgłaszanych przez uczestników badania, co stanowi cenne źródło informacji dla dalszych analiz i planowania kierunków rozwoju miasta.



Czerwiec-październik 2025 r.

Badania jakościowe, podobnie jak badania ilościowe (ankietowe), dotyczyły różnych grup:

- uczniów szkół ponadpodstawowych – w badaniu zastosowano metodę zogniskowanego wywiadu grupowego (ang. FGI - Focus Group Interview), w którym wzięło udział 31 osób,
- przedsiębiorców mikro i małych firm oraz instytucji otoczenia biznesu i instytucji miejskich – w badaniu wzięło udział 10 osób, zastosowano metodę FGI,
- przedsiębiorców średnich i dużych firm – w badaniu zastosowano metodę indywidualnego wywiadu pogłębionego (ang. IDI - Individual In-Depth Interview) z 15 osobami,
- organizacji pozarządowych – wykorzystano metodę FGI, w badaniu wzięło udział 9 osób.



Przeprowadzone wywiady grupowe i indywidualne pozwoliły na pogłębienie diagnozy społeczno-gospodarczej miasta poprzez zebranie opinii, doświadczeń i ocen przedstawicieli różnych środowisk

lokalnych. Dzięki bezpośrednim rozmowom możliwe było uchwycenie niuansów i złożonych zależności, które nie zawsze są widoczne w danych statystycznych czy wynikach badań ankietowych. Wywiady umożliwiły zidentyfikowanie kluczowych problemów oraz barier rozwojowych z perspektywy osób zaangażowanych w życie społeczne, gospodarcze i instytucjonalne miasta, a także wskazanie potencjałów i zasobów lokalnych, które mogą zostać wykorzystane w procesie planowania strategicznego. Opinie zebrane w trakcie rozmów stanowiły istotne uzupełnienie analiz ilościowych i przyczyniły się do lepszego zrozumienia lokalnych potrzeb oraz oczekiwań wobec polityk miejskich.



Czerwiec-listopad 2025

Metodyka opracowania strategii – część strategiczna



W ramach prac nad strategią przeprowadzono cykl **spotkań warsztatowych** służących sformułowaniu kluczowych kierunków rozwoju miasta. W warsztatach brali udział przedstawiciele władz lokalnych, członkowie rady miasta, mieszkańcy miasta, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, eksperci oraz przedstawiciele instytucji edukacyjnych i kulturalnych. Przeprowadzono łącznie 3 warsztaty strategiczne.



Październik-listopad 2025 r.



W strategii rozwoju miasta zastosowano **analizę SWOT** w celu identyfikacji kluczowych czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na rozwój. Określono mocne i słabe strony miasta oraz szanse i zagrożenia wynikające z otoczenia społeczno-gospodarczego oraz środowiskowego. Analiza SWOT pełni funkcję podsumowania wniosków z diagnozy oraz wyników warsztatów strategicznych.



Marzec 2026 r.



Wizję i misję Miasta Jastrzębie-Zdrój wypracowano na podstawie przeprowadzonych na etapie diagnostycznym analiz oraz przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych, co pozwoliło na trafne określenie wizji rozwoju i misji.



Marzec 2026 r.



Sformułowanie celów

Na podstawie diagnozy oraz misji i wizji miasta sformułowano cele strategiczne i kierunki rozwoju, które stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy oraz umożliwiają wykorzystanie istniejących potencjałów miasta.



Marzec 2026 r.



Opracowanie modelu

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest ilustracją i graficznym przedstawieniem założeń zawartych w dokumencie. Przedstawia on główne elementy strategii i planowane zmiany, a jego opracowanie w formie graficznej sprawia, że jest od bardziej przystępny w odbiorze.



Marzec 2026 r.



Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa skupiona jest na mechanizmach wdrażania, takich jak monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii, które umożliwią efektywną i skuteczną realizację zapisów dokumentu. Rozdział ten zawiera również informacje na temat podmiotów zaangażowanych w realizację strategii oraz ich roli, zasady współpracy, jak i wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych. Ważnym elementem jest również wskazanie komplementarności niniejszej strategii z dokumentami wyższego szczebla. Ponadto, dokument zawiera także informacje na temat potencjalnych źródeł finansowania zaplanowanych w strategii zamierzeń.



Marzec 2026 r.



Konsultacje i opiniowanie projektu strategii

Podmiotami uprawnionymi do **zaopiniowania strategii** są zarówno mieszkańcy, wyrażający chęć zgłoszenia uwag do zapisów dokumentu, jak również sąsiednie gminy i ich związki, lokalni partnerzy społeczno-gospodarczy, Dyrektor Regionalnego Zarządu Wód Polskich w Katowicach i Zarząd Województwa Śląskiego. Prowadzony proces ma na celu umożliwienie interesariuszom zgłaszania uwag do projektu. Po zakończeniu konsultacji publikowany jest raport zawierający zestawienie zgłoszonych uwag wraz z ustosunkowaniem się do nich.



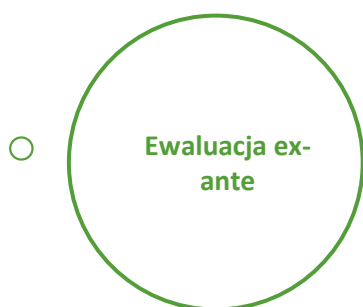
Sierpień 2026 r.



Zapisy strategii podlegają weryfikacji przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach, którzy oceniają czy zaproponowane w dokumencie przedsięwzięcia uwzględniają **kwestie związane ze środowiskiem** w wystarczającym stopniu i czy konieczne jest opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko



Lipiec-sierpień 2026 r.



Zgodnie z obowiązującymi wymogami prawnymi, przed przyjęciem strategii przeprowadza się **ewaluację** jej trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności.



Wrzesień 2026 r.

1.2.1 Wnioski z ewaluacji poprzedniej strategii

Warto wspomnieć, że przed rozpoczęciem prac nad niniejszą strategią przeprowadzono *Ewaluację Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój 2030+* przyjętej przez Radę Miasta Jastrzębie-Zdrój Uchwałą Nr XIII.126.2020 dnia 12 listopada 2020 r., która stanowiła istotny element procesu przygotowania nowego dokumentu strategicznego. Jej celem była ocena stopnia realizacji przyjętych celów i działań, a także identyfikacja osiągniętych efektów oraz napotkanych barier. Analiza wniosków z ewaluacji pozwoliła określić obszary wymagające dalszych działań oraz uwzględnić zdobyte doświadczenia przy formułowaniu nowych kierunków rozwoju miasta.

Rekomendacje sformułowane w wyniku przeprowadzonej ewaluacji wskazywały przede wszystkim na potrzebę opracowania nowej Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój z perspektywą co najmniej do 2035 roku. Podkreślano, że jest to konieczne w związku z dynamicznie zmieniającymi się uwarunkowaniami prawnymi, społecznymi i gospodarczymi oraz wejściem w życie nowelizacji ustaw dotyczących samorządu gminnego oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego. Zwracano uwagę na potrzebę dostosowania zapisów strategicznych do nowych regulacji, w szczególności w zakresie integracji strategii z dokumentami planistycznymi gminy oraz lepszego powiązania celów rozwojowych z uwarunkowaniami przestrzennymi. Rekomendacje wskazywały również, że opracowanie nowego dokumentu powinno sprzyjać zwiększeniu możliwości pozyskiwania środków z aktualnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Jednocześnie podkreślano potrzebę

przeprowadzenia ponownych analiz społeczno-gospodarczych oraz szerokich działań partycypacyjnych z udziałem mieszkańców i interesariuszy lokalnych. Wskazywano także na zasadność wprowadzenia korekt w systemie zarządzania strategią, w szczególności w zakresie monitorowania realizacji zadań, dopasowania adekwatnych wskaźników, doprecyzowania podziału odpowiedzialności między jednostkami oraz ponownej weryfikacji założeń zadań priorytetowych.

1.3 Wnioski z diagnozy

Przed przystąpieniem do wypracowania interwencji strategicznej przeprowadzono diagnozę obecnej sytuacji miasta. Analiza obejmowała szeroki zakres zagadnień – społecznych, gospodarczych, przestrzennych oraz środowiskowo-klimatycznych, a także opierała się na różnych źródłach danych. Uwzględniono zarówno wyniki dostępnych danych zastanych, jak i informacje pozyskane bezpośrednio od mieszkańców poprzez ankiety, badania jakościowe oraz prace warsztatowe z udziałem przedstawicieli różnych grup społecznych, środowisk zawodowych i organizacji działających w mieście. Dzięki szerokiej partycypacji mieszkańców oraz interesariuszy lokalnych możliwe było uwzględnienie różnorodnych perspektyw i potrzeb, co pozwoliło na rzetelne wskazanie mocnych i słabych stron miasta, a także szans i zagrożeń w jego dalszym rozwoju.

Poniżej wskazano syntetyczne wnioski z przeprowadzonej diagnozy – szczegółowe dane i pełne wyniki analiz zawarto natomiast w diagnozie strategicznej stanowiącej odrębne opracowanie. Wnioski przedstawione w tym rozdziale stanowią punkt wyjścia do formułowania strategicznych celów i działań dla Jastrzębia-Zdroju. Wskazują one zarówno obszary wymagające wsparcia, jak i potencjał, który można wykorzystać dla poprawy jakości życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności miasta oraz zrównoważonego rozwoju.

1.3.1 Sytuacja gospodarcza

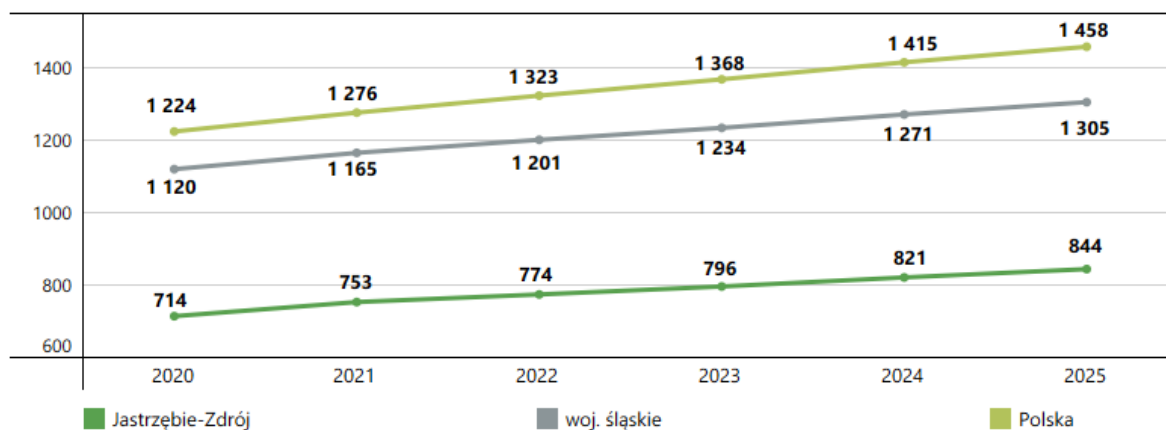
Gospodarka



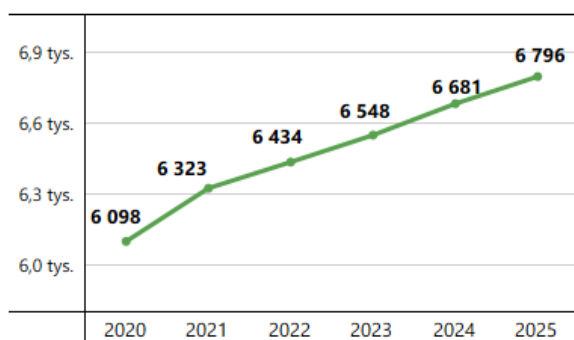
Ważny ośrodek gospodarczy. Jastrzębie-Zdrój

pełni ważną rolę w regionalnej gospodarce jako miasto przechodzące transformację z gospodarki opartej na wydobywaniu i przemyśle ciężkim w kierunku bardziej nowoczesnych sektorów. Według danych za 2025 r., Jastrzębie-Zdrój cechuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON – w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, jego wartość wyniosła 844 (dla porównania, wskaźnik dla województwa śląskiego osiągnął wartość 1 305). W 2025 r. w mieście funkcjonowało 6,8 tys. podmiotów, o 11,4% więcej niż w 2020 r. Wzrost ten świadczy o rosnącej aktywności gospodarczej i rozwoju mikroprzedsiębiorczości – firmy zatrudniające 0-9 pracowników stanowiły blisko 96% wszystkich podmiotów w mieście. Mimo to, gospodarka miasta pozostaje silnie zdominowana przez przemysł wydobywczy, co wskazuje na potrzebę dalszej dywersyfikacji i wspierania nowych branż, w rezultacie kreując miejsca pracy poza górnictwem, aby zbudować bardziej zrównoważony i nowoczesny model rozwoju gospodarczego. Transformacja gospodarcza staje się wyzwaniem ze względu na fakt, iż wielu górników odchodząc z dotychczasowych zakładów, prawdopodobnie wróci na rynek pracy, wypierając z niego młodych, mniej doświadczonych kandydatów.

Podmioty wpisane do rejestru REGON
-na 10 tys. ludności-



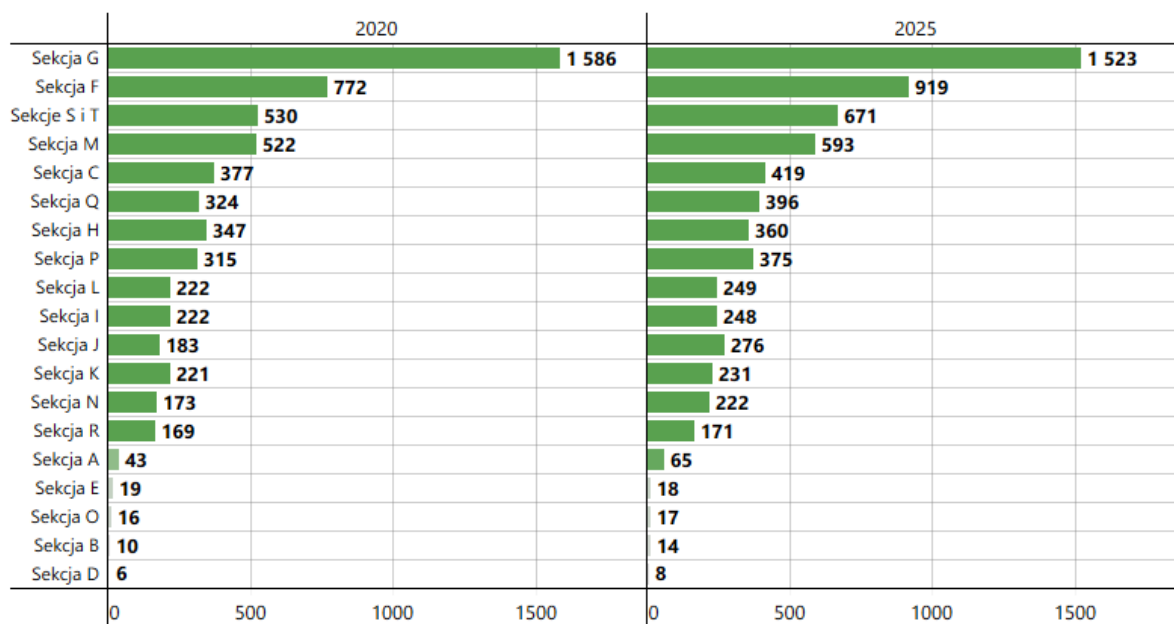
Podmioty gospodarcze ogółem



Podmioty wg klas wielkości

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1000 i więcej	5	5	5	5	5	5
250 - 999 osób	7	7	7	6	7	7
50 - 249 osób	59	58	57	56	56	54
10 - 49 osób	221	220	218	220	221	218
0 - 9 osób	5 806	6 033	6 147	6 261	6 392	6 512

Podmioty wpisane do rejestru REGON
- wg sekcji PKD 2007 -



źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2025



Monokultura górnicza

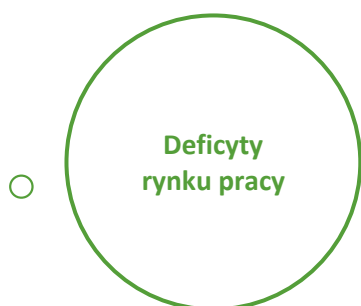
Monokultura górnicza. Gospodarka Jastrzębia-Zdroju w dużej mierze opiera się na działalności Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A., będącej największym w UE producentem strategicznego surowca, jakim jest węgiel koksujący. To właśnie ten rodzaj węgla, niezbędny do produkcji stali, pozostaje kluczowy dla bezpieczeństwa surowcowego Polski i Unii Europejskiej. Jednak postępująca polityka dekarbonizacyjna UE, choć dopuszcza dalsze wykorzystanie węgla koksującego jako tzw. surowca krytycznego, sygnalizuje długofalową konieczność przebudowy gospodarki regionów górniczych. Oznacza to, że mimo utrzymującej się strategicznej roli węgla koksującego, miasto musi już dziś przygotowywać się do dywersyfikacji swojej gospodarki i tworzenia alternatywnych miejsc pracy, aby zapobiec odpływowi mieszkańców oraz osłabieniu lokalnego rynku. Zdaniem lokalnych przedsiębiorców wysokie płace w górnictwie kształtują wygórowane oczekiwania na rynku pracy, utrudniając funkcjonowanie sektora MŚP. Dodatkowym wyzwaniem jest silna tożsamość górnicza mieszkańców, której osłabienie może prowadzić do problemów społecznych po wygaszeniu wydobywania.

Atrakcyjność inwestycyjna miasta

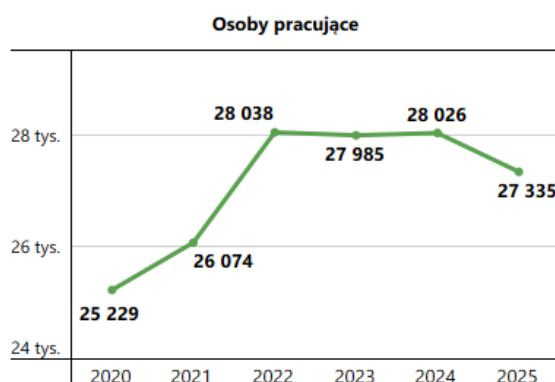
Atrakcyjność inwestycyjna miasta. Jastrzębie-Zdrój posiada potencjał inwestycyjny, koncentrujący się obecnie głównie w nowo wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenach inwestycyjnych. To m.in. 55-hektarowy teren w rejonie Boryni. Miasto wyznaczyło również obszary inwestycyjne przy Drodze Głównej Południowej oraz niespełna 4-hektarową działkę przy granicy z Żorami. Szczególne znaczenie dla rozwoju gospodarczego miasta ma zagospodarowanie terenów po byłej kopalni Jas-Mos. Zagospodarowanie tych obszarów pod nowe inwestycje pozwoli na stworzenie alternatywnych dla górnictwa miejsc pracy. Jastrzębie-Zdrój znajduje się w procesie istotnej transformacji gospodarczej, co sprawia, że jest miastem otwartym na kreowanie możliwości dla tworzenia alternatywnych dla górnictwa miejsc pracy, m.in. w branżach wysokich technologii. W Jastrzębiu-Zdroju planowana jest realizacja II etapu budowy Instytutu Dziedzictwa i Dialogu Łąźnia mającego stanowić centrum wsparcia biznesu. Z perspektywy przedstawicieli podmiotów gospodarczych biorących udział w badaniach prowadzonych na potrzeby diagnozy strategicznej, kluczowe znaczenie ma rozwój bezpłatnej oferty doradczej, szkoleniowej oraz systemu ulg podatkowych wspierających lokalny biznes. Istotne jest również prowadzenie

skutecznej polityki informacyjnej, zapewniającej przedsiębiorcom bieżący dostęp do aktualnych danych dotyczących m.in. podatków, możliwości wynajmu lokali miejskich, programów dotacyjnych oraz innych form wsparcia. W tym kontekście bardzo ważna jest efektywna współpraca z takimi podmiotami jak Polska Agencja Inwestycji i Handlu, Śląskie Centrum Obsługi Inwestora, Regionalna Izba Gospodarcza czy Śląski Fundusz Rozwoju.

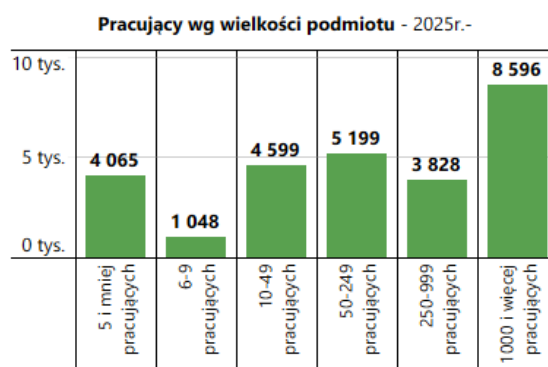
Rynek pracy

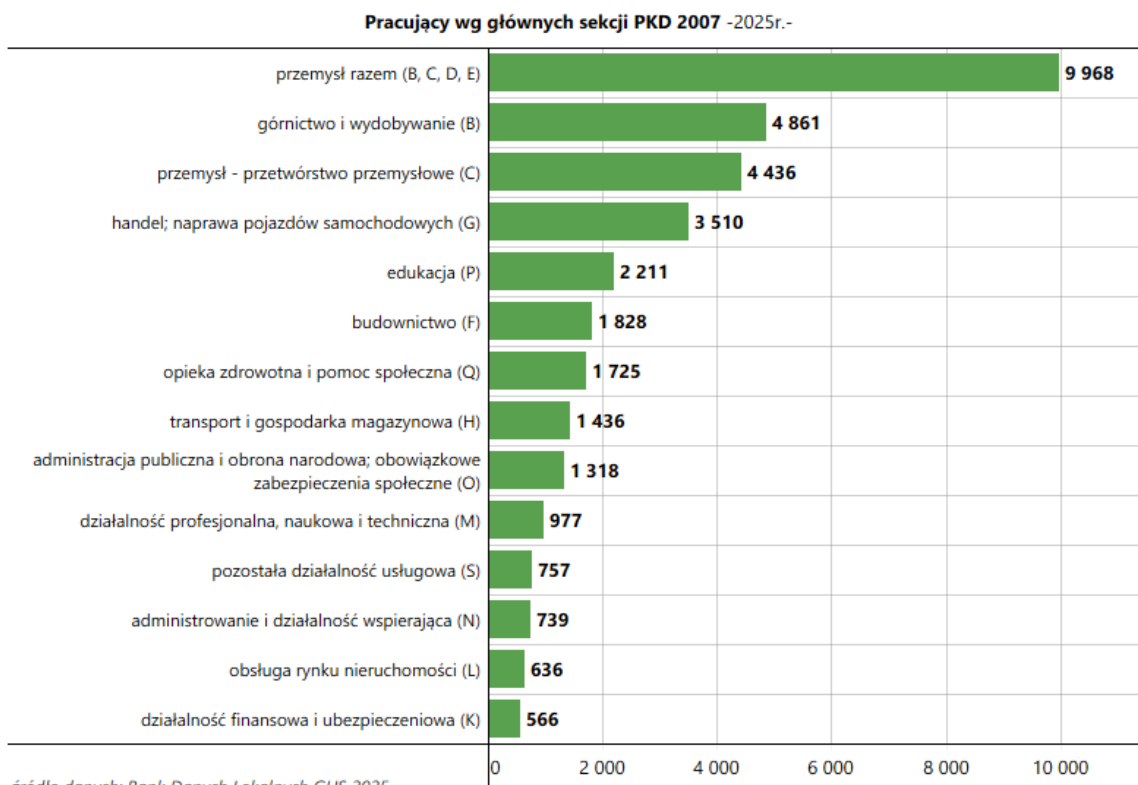


Deficyty rynku pracy. W Jastrzębiu-Zdroju dominuje tradycyjny sektor górniczy i przemysłowy, jednakże rozwijają się także inne sektory m.in. handel i usługi. W 2025 r. liczba pracujących mieszkańców miasta wyniosła 27,3 tys. Na poniższym wykresie widoczny jest wyraźny wzrost tej liczby (o ok. 2 tys.) na przełomie lat 2021/2022, co wynika ze zmiany metodologii liczenia pracujących, dzięki czemu zbierane dane są pełniejsze i nie uwzględniają jedynie pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Większość mieszkańców pracowała w podmiotach zatrudniających co najmniej 6 osób, z istotnym udziałem dużych przedsiębiorstw (powyżej 1 000 pracowników), które łącznie skupiały 85,1% pracujących. Wśród pracujących znaczny udział mają osoby powyżej 50 roku życia, co wskazuje na starzejącą się populację aktywną zawodowo. Do miasta dojeżdża duża liczba pracowników z okolicznych gmin, podkreślając jego rolę centrum zatrudnienia w regionie. Głównym problemem lokalnego rynku pracy jest jego niska dywersyfikacja. Występuje także niedopasowanie między kwalifikacjami pracowników a ofertą zatrudnienia, co wraz z niewystarczającą atrakcyjnością warunków pracy i płac przyczynia się do niskiej satysfakcji zawodowej mieszkańców. Dodatkowo widoczne są deficyty kadrowe w kluczowych branżach usług społecznych, takich jak ochrona zdrowia, edukacja i pomoc społeczna.



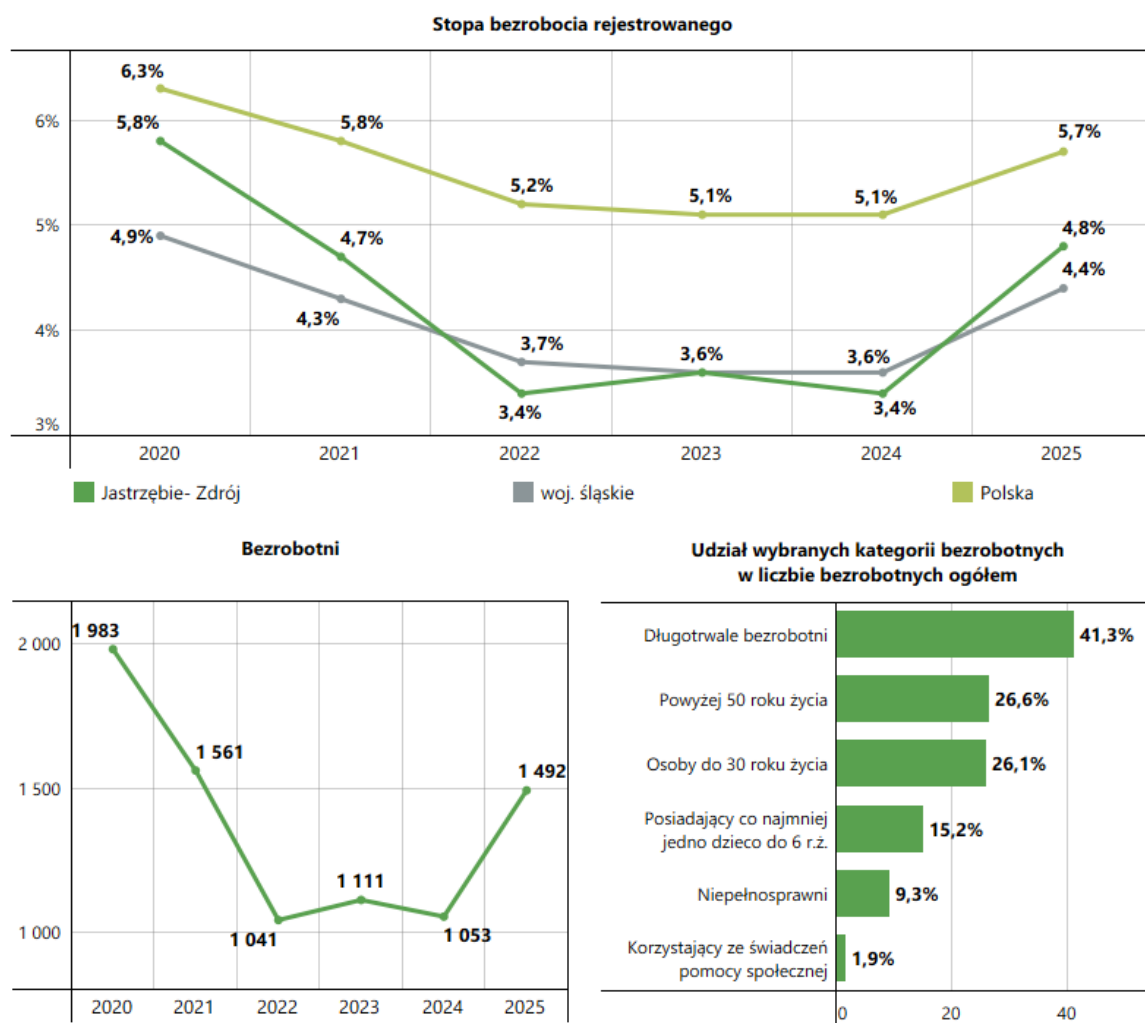
źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2025





Niski poziom bezrobocia. Bezrobocie w Jastrzębiu-Zdroju utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie, znacznie poniżej średniej krajowej, jednak z tendencją wzrostową, szczególnie w porównaniu do średniej wojewódzkiej. Spadek liczby bezrobotnych o prawie 47% w latach 2020-2024 do poziomu około 1 tys. osób świadczy o skutecznych działaniach aktywizacyjnych prowadzonych przez lokalne instytucje, takie jak np. Powiatowy Urząd Pracy. Natomiast pogarszająca się sytuacja na rynku pracy oraz wejście w życie ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia przyczyniły się na koniec roku 2025 do wzrostu liczby osób rejestrujących się jako bezrobotne o 42%, w porównaniu do końca roku 2024. W strukturze bezrobotnych nadal przeważają osoby długotrwale pozostające bez zatrudnienia, a także osoby powyżej 50 roku życia i z niepełnosprawnościami, co podkreśla konieczność dalszych, bardziej ukierunkowanych działań wspierających te grupy. Dodatkowo bliskość granicy z Czechami istotnie wpływa na lokalny rynek pracy. Stabilna sytuacja gospodarcza w regionach czeskich, wyższa dostępność ofert pracy w przemyśle i usługach oraz konkurencyjne wynagrodzenia zachęcają część mieszkańców Jastrzębia-Zdroju do podejmowania zatrudnienia po stronie czeskiej. Z jednej strony łagodzi to presję na lokalny rynek

pracy, ale z drugiej – powoduje odpływ pracowników, szczególnie młodszych i bardziej mobilnych, a także zwiększa obawy mieszkańców dotyczące długoterminowej stabilności zatrudnienia w mieście.



źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2025

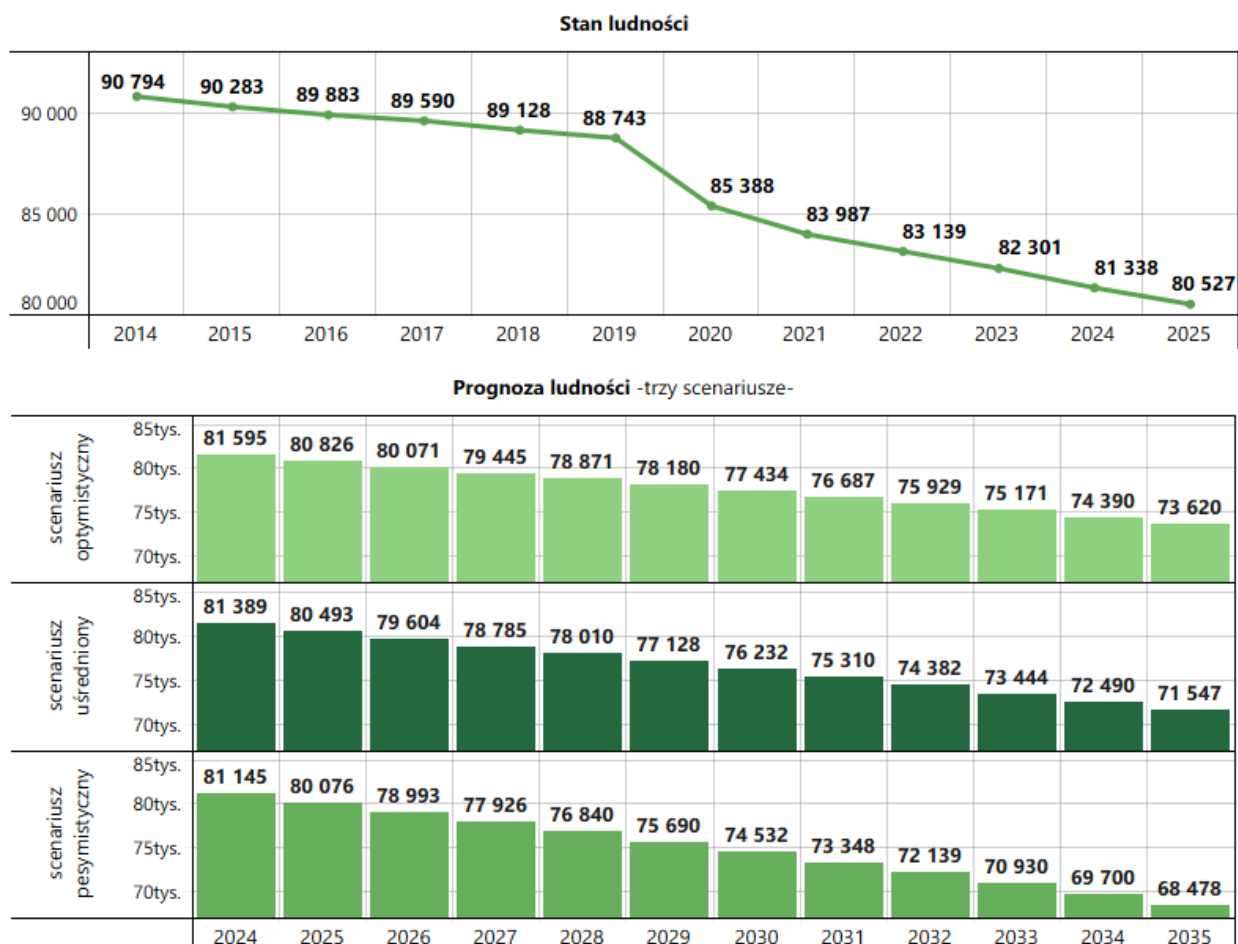
1.3.2 Sytuacja społeczna

Uwarunkowania demograficzne



Postępujący proces wyludniania się miasta.

Dane demograficzne wskazują na postępujący proces starzenia się populacji Jastrzębia-Zdroju. W latach 2014-2025 liczba mieszkańców miasta zmalała aż o 11,3% do poziomu 80,5 tys., a prognozy demograficzne GUS wskazują na dalszy, jeszcze bardziej intensywny spadek. Do 2035 r. populacja miasta może zmniejszyć się o kolejne 11,2% (osiągając 71,5 tys.), a w dłuższej perspektywie (do 2050 r.) nawet o blisko 30% do poziomu 58,4 tys.¹ To znacznie więcej niż przewiduje się dla województwa śląskiego czy całego kraju, co pokazuje, że sytuacja Jastrzębia-Zdroju jest wyjątkowo niekorzystna w skali regionu i Polski.



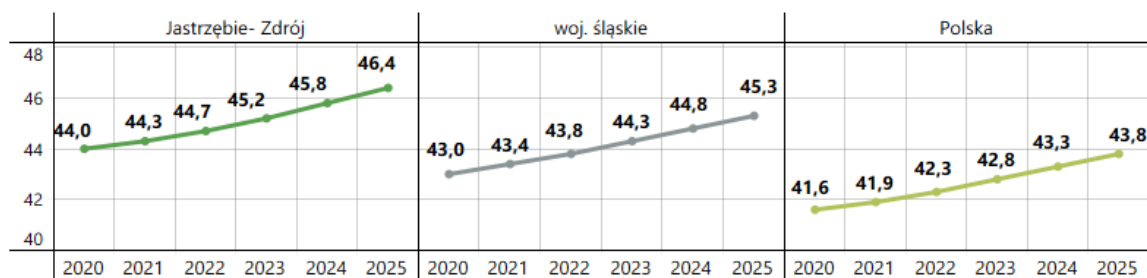
źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

¹ Według Prognozy ludności na lata 2023-2060 opracowanej przez GUS w 2023 r.

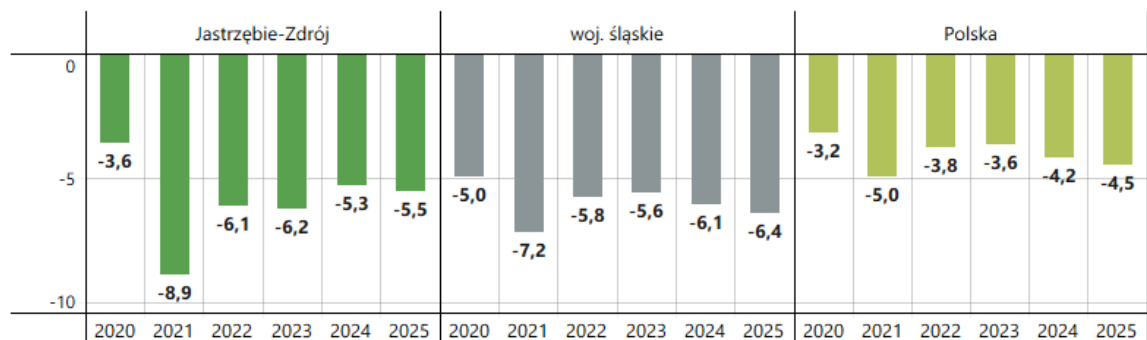


Starzenie się lokalnej społeczności. W Jastrzębiu-Zdroju coraz wyraźniej zaznacza się proces starzenia się populacji. Mediana wieku mieszkańców w 2025 r. wyniosła 46,4 lat, co oznacza, że połowa społeczności lokalnej przekroczyła ten wiek. Jest to wartość wyższa niż średnia dla województwa śląskiego i całego kraju, co świadczy o szybciej postępującym procesie demograficznym w mieście. Jednocześnie rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym, który w 2025 r. sięgnął już 25,9%. Malejące znaczenie grupy osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym wskazuje na kurczące się zasoby kapitału ludzkiego, co z kolei może znacząco ograniczyć możliwości rozwoju gospodarczego miasta. Sytuację demograficzną pogarsza utrzymujący się ujemny przyrost naturalny, który w 2025 r. w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniósł -5,5. Odnotowano wtedy 422 urodzenia przy liczbie zgonów wynoszącej 868.

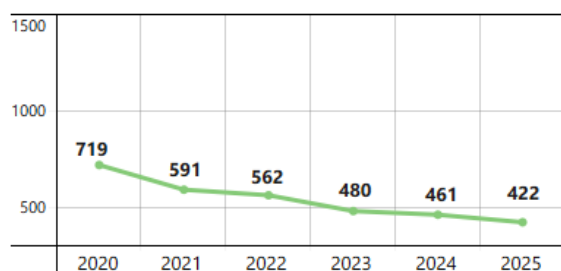
Mediana wieku ludności



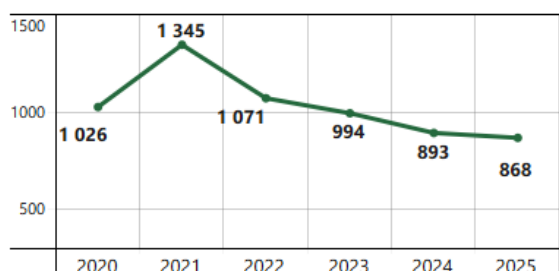
Przyrost naturalny na 1000 ludności



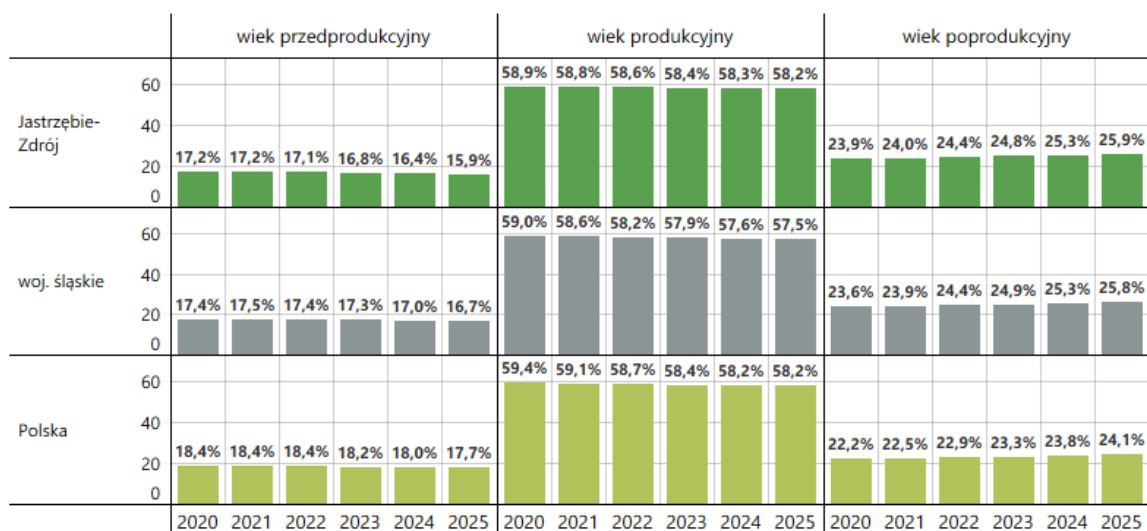
Urodzenia



Zgony



Udział ludności -wg ekonomicznych grup wieku-

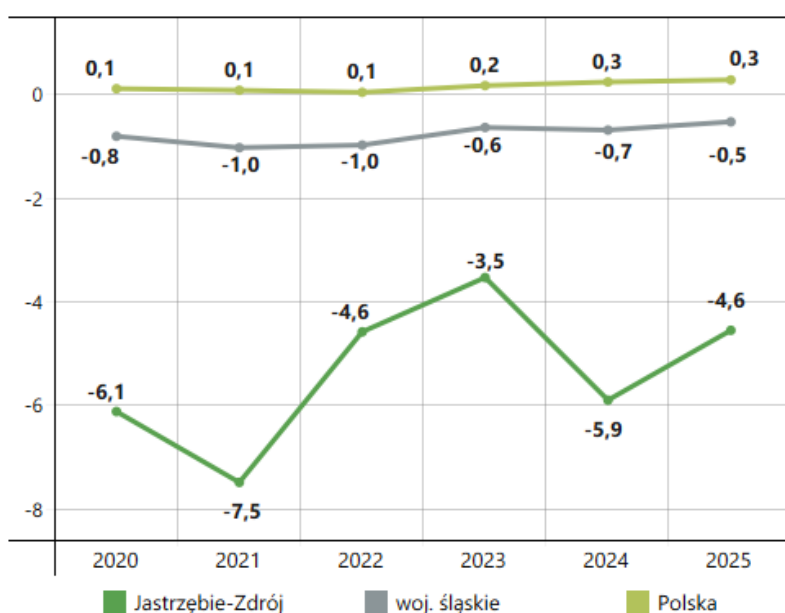


źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2025

Migracje do większych ośrodków

Niekorzystne trendy migracyjne. W mieście od wielu lat utrzymuje się ujemne saldo migracji szczególnie wśród osób młodych i w wieku produkcyjnym – w 2025 r. saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniosło -4,6. Mieszkańcy najczęściej wyjeżdżają do większych ośrodków lub gmin sąsiednich (np. Żory, Pawłowice), co wiąże się z poszukiwaniem lepszych perspektyw zawodowych, edukacyjnych oraz wyższej jakości życia. W przypadku młodzieży głównymi przyczynami planowanych wyjazdów są studia w innych miastach, brak atrakcyjnych ofert pracy w Jastrzębiu-Zdroju oraz ograniczona oferta spędzania czasu wolnego i rozwoju osobistego.

Saldo migracji - na 1000 ludności-



Główne kierunki migracji z Jastrzębia-Zdroju do innych gmin



źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

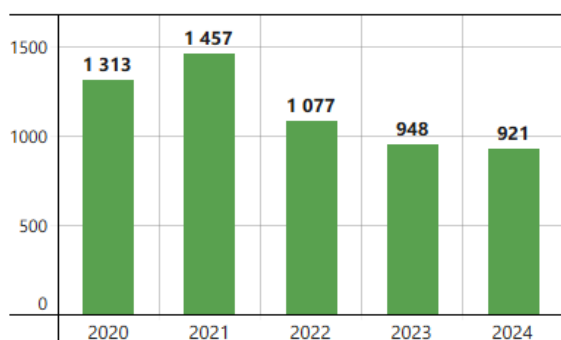
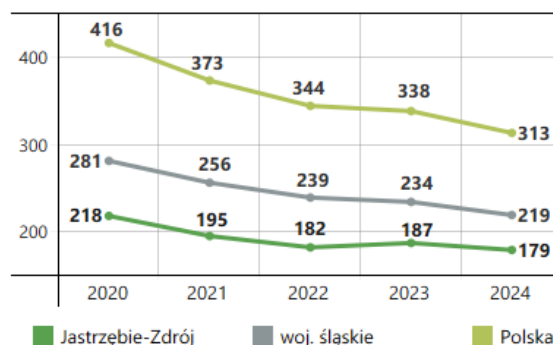
Polityka społeczna

Potrzeba rozbudowy oferty pomocy społecznej

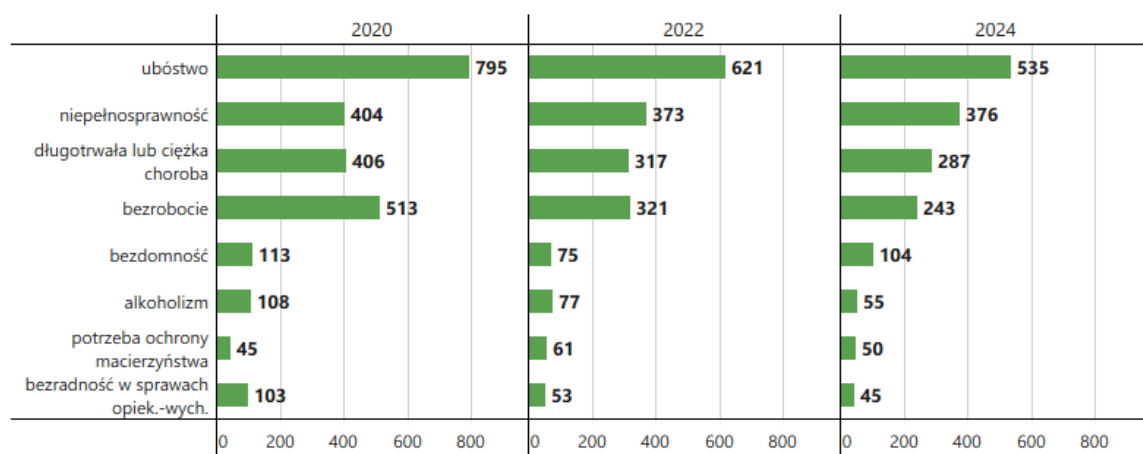
Potrzeba rozbudowy oferty pomocy społecznej. Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy zmalała o 30% w latach 2020-2024. W 2024 r. wsparciem objęto 921 rodzin, głównie z powodu ubóstwa i niepełnosprawności. Liczba beneficjentów pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców pozostawała relatywnie niska – w 2024 r. było to 187 osób, wyraźnie mniej niż wskaźniki dla regionu i kraju. W Jastrzębiu-Zdroju od lat obserwuje się spadek liczby osób korzystających z pomocy finansowej przy jednoczesnym wzroście zapotrzebowania na wsparcie niefinansowe, szczególnie wśród osób starszych, z niepełnosprawnościami oraz rodzin w kryzysie (m.in. z uzależnieniami, problemami opiekuńczo-wychowawczymi,

krzysami psychicznymi). Towarzyszy temu wzrost liczby dzieci w pieczy zastępczej przy spadku liczby rodzin zastępczych, co obciąża system i prowadzi do kierowania części dzieci poza miasto. Starzenie się społeczeństwa zwiększa również presję na rozwój usług opiekuńczych i infrastruktury dla seniorów, która jest niewystarczająca (m.in. ograniczona liczba miejsc w DPS i mieszkań wspomaganych). Jednocześnie system wsparcia kryzysowego wymaga wzmocnienia, w tym utworzenia całodobowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej zapewniającego bezpieczne schronienie osobom doświadczającym przemocy.

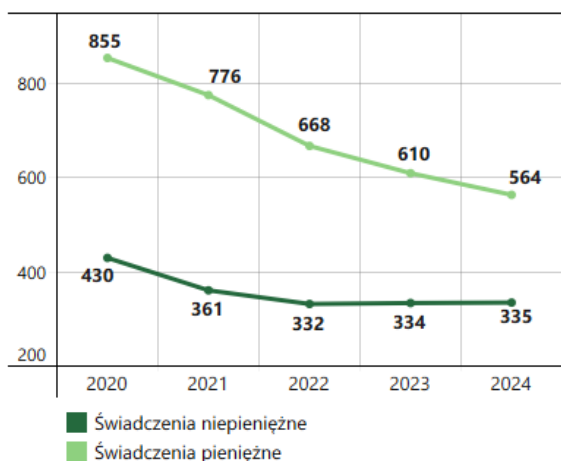
Rodziny objęte pomocą społeczną

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
-na 10 tys. ludności-

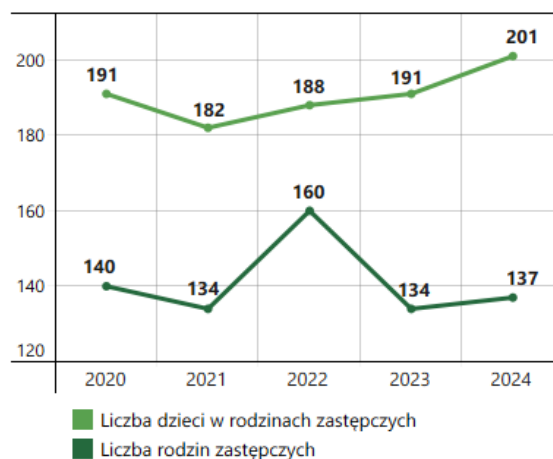
Główne powody przyznania pomocy



Rodziny korzystające ze świadczeń



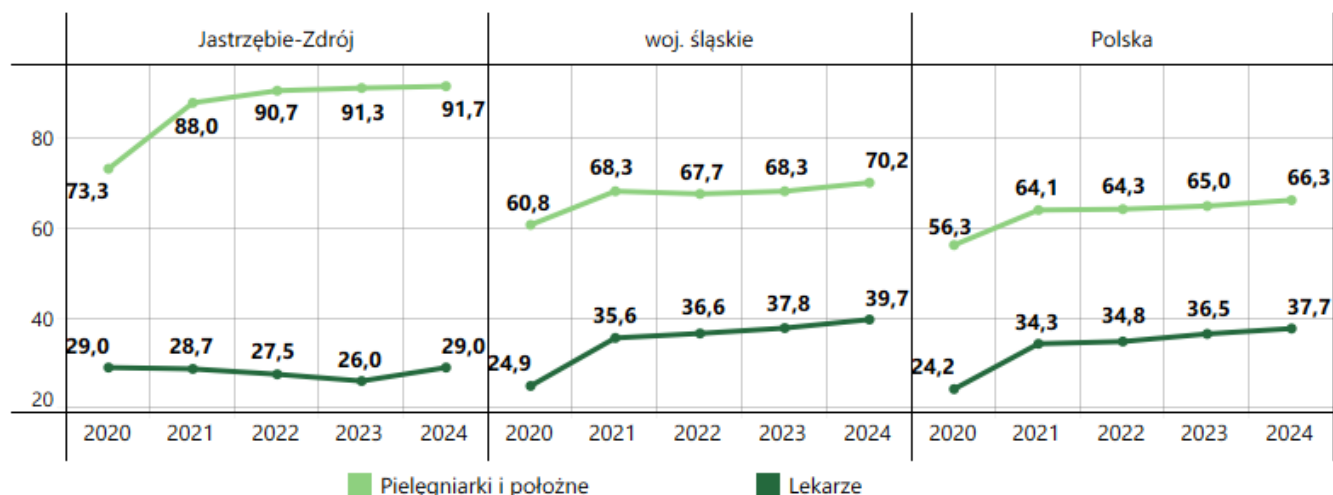
Pieczy zastępczej





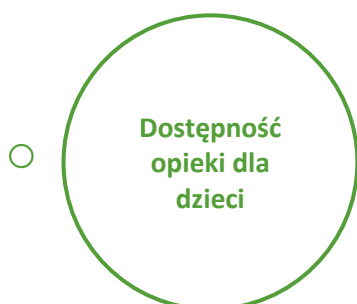
Słaby dostęp do usług zdrowotnych. Pomimo rozwoju sektora ochrony zdrowia na terenie miasta, w tym wzrostu liczby podmiotów prowadzących działalność medyczną, mieszkańcy nadal doświadczają istotnych ograniczeń w dostępie do świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza w ramach systemu publicznego. Mieszkańcy zgłaszają trudności w dostępie do lekarzy, długie terminy oczekiwania na wizyty oraz ograniczoną liczbę specjalistów. Problemem pozostaje także brak niektórych form opieki, takich jak m.in. oddział geriatryczny czy psychiatria dziecięca. Jednocześnie system ochrony zdrowia psychicznego nie odpowiada rosnącym potrzebom – wzrasta liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, przy jednoczesnym braku stacjonarnych placówek, ograniczonej liczbie specjalistów i niewystarczającej profilaktyce, szczególnie w zakresie psychiatrii dzieci i młodzieży.

Personel pracujący wg podstawowego miejsca pracy - na 10 tys. ludności -



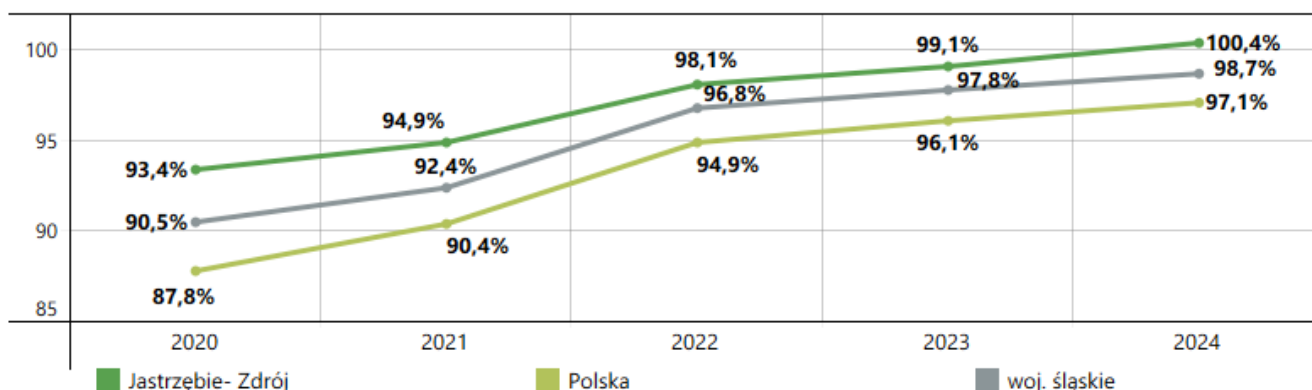
źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2024

Oferta usług publicznych

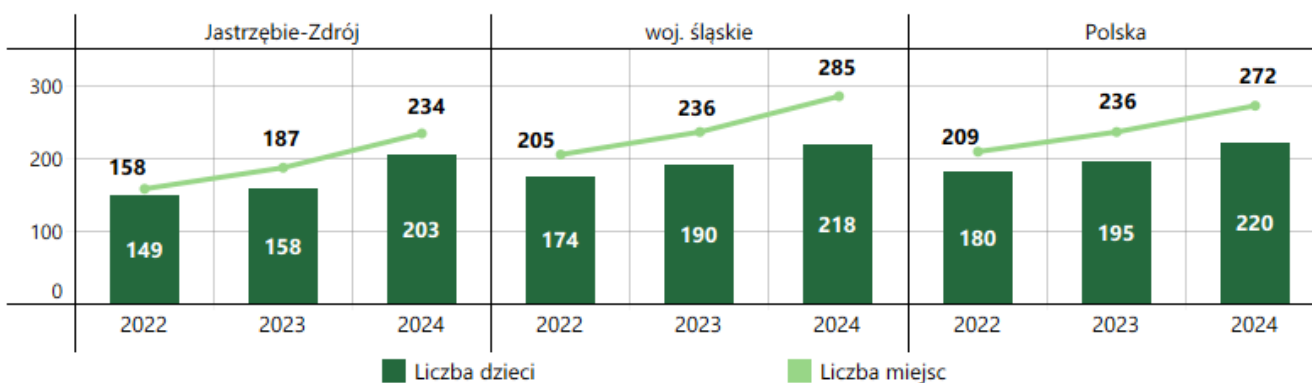


Dostępność opieki dla dzieci. System opieki przedszkolnej w Jastrzębiu-Zdroju jest dobrze rozwinięty i zapewnia niemal pełne objęcie dzieci w wieku 3-6 lat (99,1%), na poziomie wyższym niż średnia regionalna i krajowa. W zakresie opieki żłobkowej w ostatnich latach odnotowywany jest wzrost liczby miejsc w żłobkach, jednak należy zauważyć, że wysoki wskaźnik objęcia opieką (20,3% w 2024 r.) może wynikać częściowo ze spadku liczby dzieci w tym wieku. W efekcie system opieki nad najmłodszymi może być nierównomiernie rozwinięty i wymaga dalszego wzmocnienia, szczególnie w zakresie usług żłobkowych.

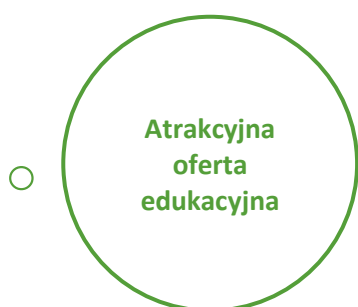
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym



Liczba dzieci i miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych - na 1000 dzieci do lat 3 -



źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2024



Atrakcyjna i zróżnicowana oferta edukacyjna. Jastrzębie-Zdrój dysponuje szeroką ofertą edukacyjną na poziomie ponadpodstawowym – w tym w liceach, technikach i szkołach branżowych. Szkoły oferują liczne profile nauczania (m.in. techniczne, mundurowe, sportowe, językowe, artystyczne), co pozwala uczniom na dopasowanie ścieżki kształcenia do własnych zainteresowań i predyspozycji. Miasto przyciąga znaczną liczbę uczniów z sąsiednich gmin na poziomie szkół ponadpodstawowych, co świadczy o wysokiej atrakcyjności lokalnej oferty edukacyjnej. System oświaty w Jastrzębiu-Zdroju mierzy się jednocześnie z niedoborami infrastrukturalnymi i kadrowymi oraz rosnącymi potrzebami uczniów w zakresie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego. Obserwuje się również narastanie trudności wychowawczych i emocjonalnych wśród dzieci i młodzieży, wzrasta liczba uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, co wymaga wzmocnienia wsparcia psychologiczno-pedagogicznego oraz dostosowania szkół do rosnącej liczby uczniów wymagających specjalistycznej opieki i indywidualnego podejścia.

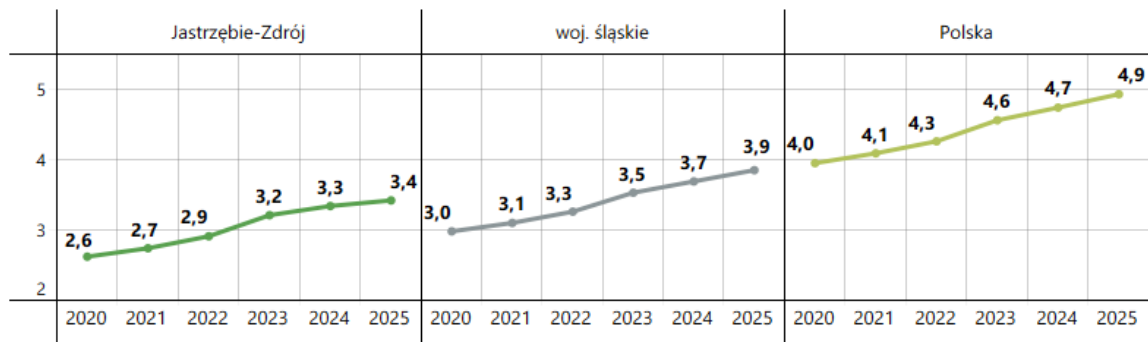
	2020	2021	2022	2023	2024
liczba uczniów szkół ponadpodstawowych ogółem	4 128	4 260	4 628	5 144	4 630
liczba uczniów liceów	1 998	1 938	2 165	2 489	2 252
liczba uczniów techników	1 512	1 610	1 751	1 855	1 658
liczba uczniów szkół branżowych I stopnia	618	712	712	800	720

źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2024

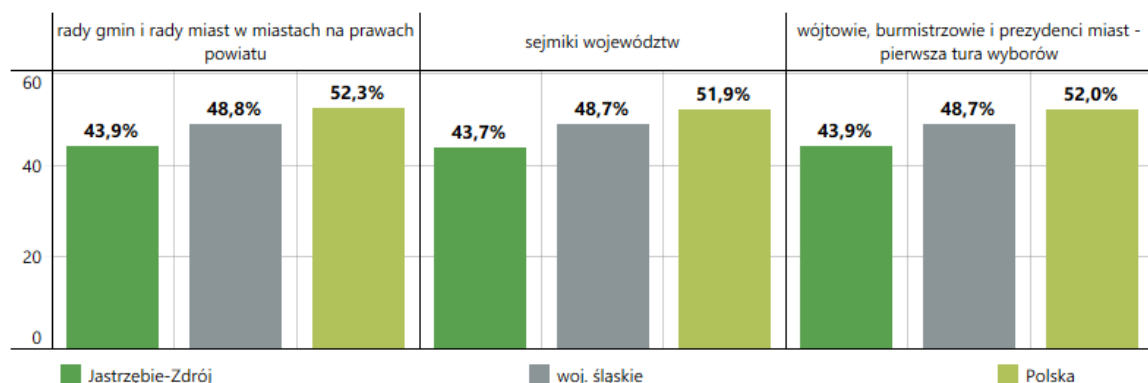


Niska aktywność społeczna. Pomimo rosnącej liczby organizacji pozarządowych i ich aktywnego zaangażowania w życie społeczne, poziom aktywności obywatelskiej mieszkańców pozostaje relatywnie niski, co przejawia się m.in. niższą frekwencją wyborczą i ograniczoną identyfikacją z lokalną wspólnotą. Jednocześnie sektor NGO, mimo istotnej roli i pozytywnej współpracy z samorządem, zmaga się z barierami organizacyjnymi i finansowymi, takimi jak niedostępność lokali, niestabilne finansowanie oraz przeciążenie kadrowe. Ograniczenia te, wraz z niewystarczającym wsparciem merytorycznym i potrzebą dalszego rozwoju mechanizmów partycypacyjnych oraz liderów społecznych, wskazują na konieczność wzmocnienia zarówno warunków funkcjonowania NGO, jak i ogólnego zaangażowania obywatelskiego mieszkańców.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne
-na 1 000 ludności-



Frekwencja wyborcza - 2024r.-



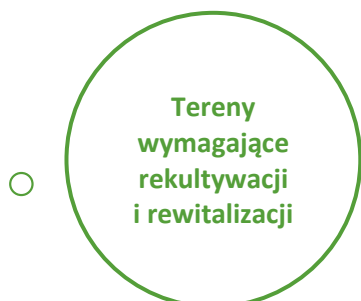
źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2025



Rozwój oferty kulturalnej. W latach 2020-2025 oferta kulturalna Jastrzębia-Zdroju charakteryzowała się szerokim spektrum działań prowadzonych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe. Miejski Ośrodek Kultury pełni rolę głównego animatora życia kulturalnego, oferując bogaty wachlarz wydarzeń, warsztatów i zajęć skierowanych do różnych grup wiekowych. Istotną rolę odgrywa również Miejska Biblioteka Publiczna, Instytut Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica oraz Muzeum Miejskie, które wzbogacają ofertę o działania edukacyjne, literackie, czytelnicze, historyczne i rozrywkowe. Mimo rosnącego zainteresowania kulturą, zauważalne są wyzwania związane z dostępnością obiektów dla osób z niepełnosprawnościami oraz potrzebą lepszego dostosowania oferty do oczekiwań dzieci i młodzieży. Wyniki badań ankietowych wskazują na konieczność dalszego rozwoju i dywersyfikacji propozycji kulturalnych, aby w pełni odpowiedzieć na potrzeby wszystkich mieszkańców miasta.

1.3.3 Sytuacja przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne



Obecność terenów wymagających

rekultywacji i rewitalizacji. Jastrzębie-Zdrój

znajduje się na obszarze silnie uprzemysłowionym, zdominowanym przez górnictwo. Z tego względu na terenie miasta występują obszary pogórnice i poprzemysłowe wymagające rekultywacji i rewitalizacji. Tereny pogórnice, w szczególności po byłej kopalni KWK Jas-Mos, stanowią istotny potencjał rozwojowy. Wysoki poziom degradacji środowiskowej i przestrzennej wynikającej z działalności kopalni wymaga kompleksowego działania, z uwzględnieniem ochrony środowiska, ładu przestrzennego i potrzeb lokalnej społeczności. Pozytywnym aspektem jest jednak fakt, że tereny pokopalniane w mieście są wolne od wpływów eksploatacji górniczej (szkód górniczych), co stwarza odpowiednie warunki do ich rewitalizacji.



Niska jakość przestrzeni publicznych. Jastrzębie-Zdrój, jako miasto

powstałe w wyniku gwałtownej urbanizacji i uprzemysłowienia w latach 60 XX w., nie wykształciło naturalnego centrum miejskiego o charakterze reprezentacyjnym i integrującym społeczność. Rozproszona zabudowa, dominacja osiedli wielkopłytowych i brak placu miejskiego skutkują słabą czytelnością struktury urbanistycznej i brakiem centralnego punktu życia społecznego, kulturalnego i usługowego. Jednocześnie istotnym atutem jest fakt, iż miasto zostało zaprojektowane w taki sposób, że w jego strukturze występują tzw. mini centra osiedlowe. Miasto charakteryzuje dobry dostęp do terenów zieleni, które pełnią ważną rolę rekreacyjną i podnoszą jakość życia mieszkańców, stanowiąc znaczący potencjał dla dalszego rozwoju przestrzennego i poprawy wizerunku miasta.

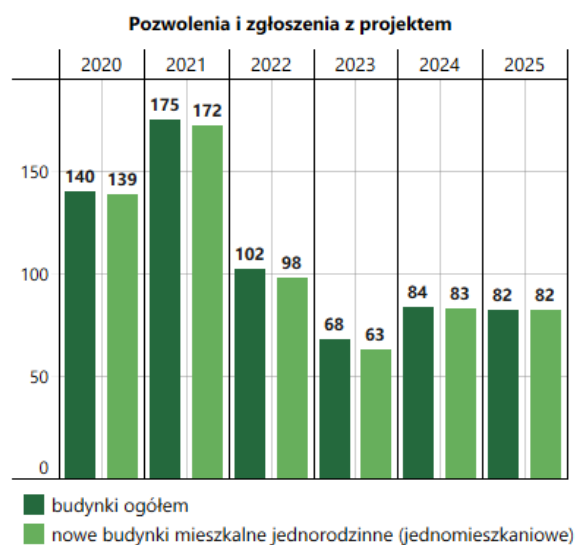
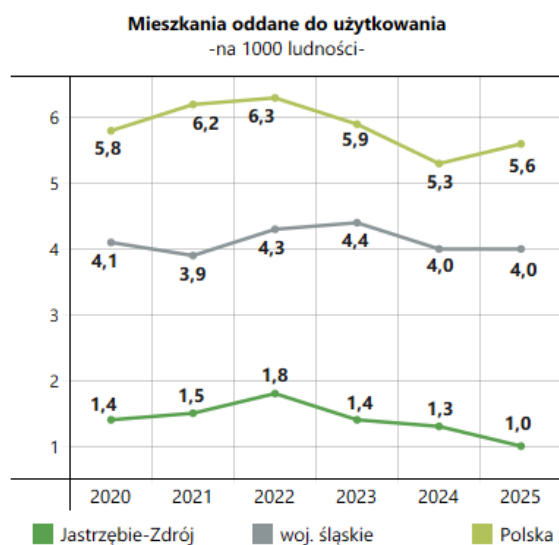
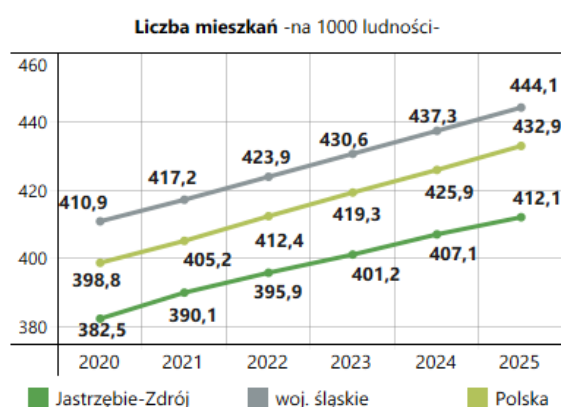
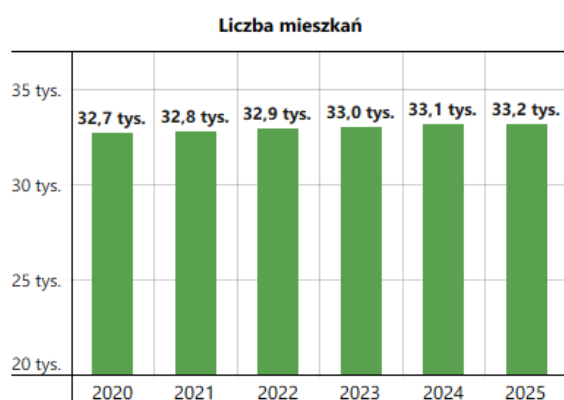
Infrastruktura techniczna



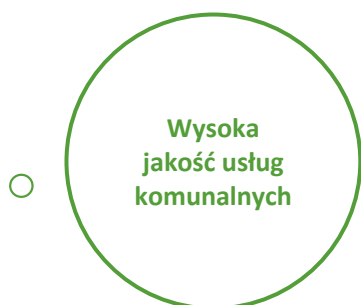
Deficyty lokalowe mieszkaniowe. W latach 2020-2025 w Jastrzębiu-

Zdroju rozwój budownictwa mieszkaniowego przebiegał w stosunkowo wolnym tempie. Wzrost liczby mieszkań był niewielki (o 1,6% w latach 2020-2025), a poprawa wskaźników, takich jak liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców, wynikała głównie ze spadku populacji, a nie rzeczywistego zwiększenia dostępności lokali. Jednocześnie odnotowano spadek liczby wydawanych pozwoleń na budowę oraz niski wskaźnik nowo oddawanych mieszkań – w 2025 r. było to 1,0 mieszkania na 1 000 mieszkańców. Może to wskazywać na spadek aktywności deweloperów. Atutem miasta są natomiast relatywnie niskie ceny nieruchomości, co może stanowić

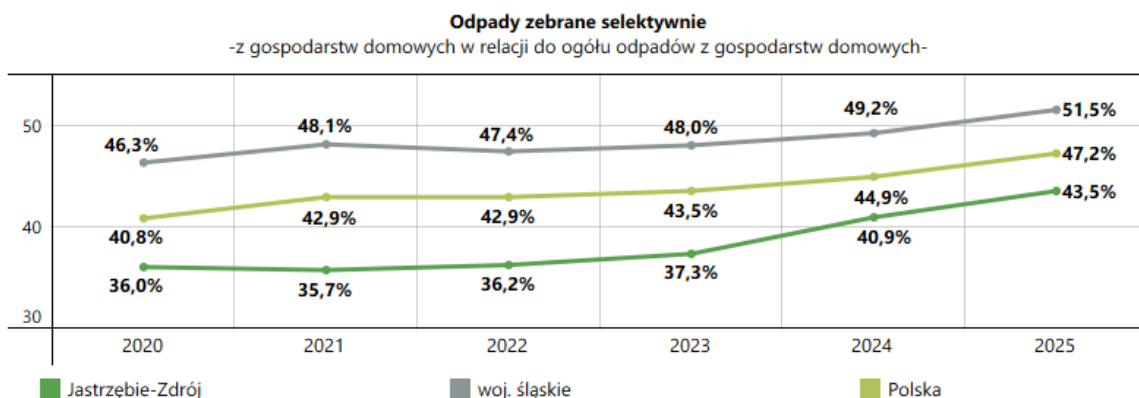
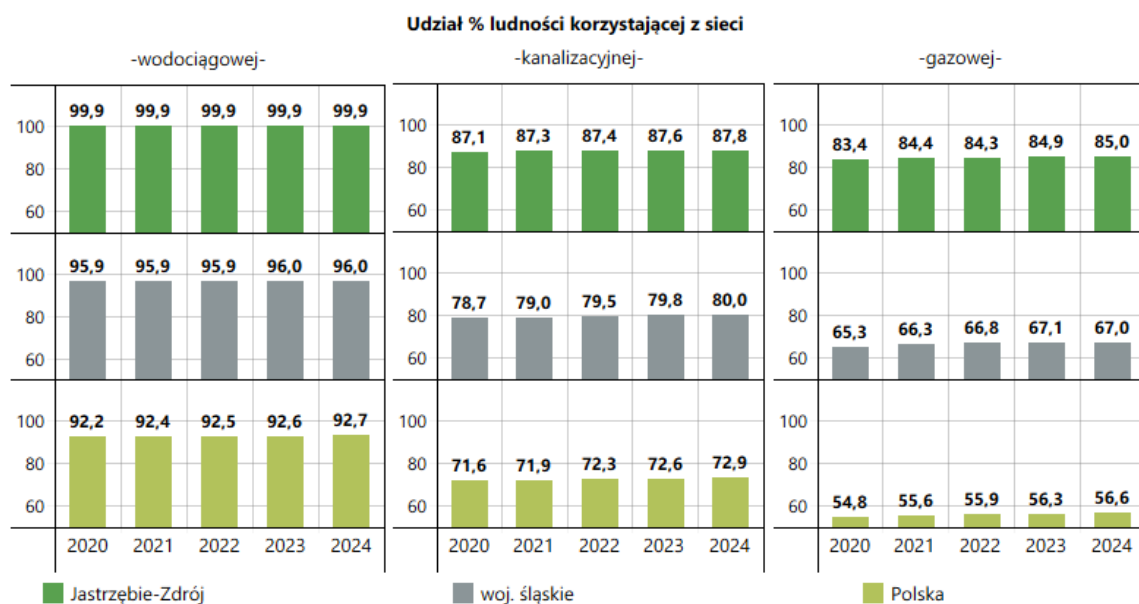
ważny potencjał rozwojowy. W nowym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono 200 ha terenów pod mieszkalnictwo jednorodzinne, których zagospodarowanie jest szansą na zatrzymanie mieszkańców w mieście oraz przyciągnięcie nowych. Ponadto, w Jastrzębiu-Zdroju zauważalne jest zapotrzebowanie na mieszkania w budownictwie wielorodzinnym, co pokazuje m.in. fakt, iż w TBS „Daszek” obecnie aktywnych jest ok. 400 wniosków o przydzielenie lokalu mieszkalnego.



źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2020-2025



Wysoka jakość usług komunalnych. Miasto Jastrzębie-Zdrój charakteryzuje się wysokim poziomem rozwoju infrastruktury technicznej, obejmującej systemy wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe. Rozbudowana i zmodernizowana sieć wodociągowa, z której korzysta prawie 100% mieszkańców, oraz niski wskaźnik strat wody świadczą o bardzo dobrym stanie technicznym infrastruktury oraz skuteczności działań modernizacyjnych. System kanalizacji sanitarnej obejmuje zdecydowaną większość obszaru miejskiego, a prowadzone inwestycje sukcesywnie zmniejszają liczbę nieruchomości nieskanalizowanych – w 2024 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 87,8% mieszkańców. W tym czasie do sieci gazowej przyłączonych było 85% mieszkańców, co wskazuje na dobrze rozwiniętą infrastrukturę gazową. Jednocześnie system gospodarki odpadami, mimo rosnącego poziomu selektywnej zbiórki i spełniania wymogów recyklingu, wymaga dalszego rozwoju w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym oraz wzmocnienia działań edukacyjnych i kontrolnych, szczególnie w zakresie ograniczania zjawiska nielegalnych wysypisk.



źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2019-2025

**Dobrze
rozwinięta
infrastruktura
sportowo-
rekreacyjna**

Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna. Jastrzębie-Zdrój posiada rozbudowaną i różnicowaną infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, zarządzaną przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który na koniec 2025 r. dysponował 49 obiektami, w tym m.in. nowoczesną Halą Widowiskowo-Sportową, Stadionem Miejskim, lodowiskiem „Jastor”, krytą pływalnią „Laguna”, kąpieliskiem „Zdrój”, boiskami, skateparkiem, siłowniami plenerowymi. Infrastruktura sportowa jest przystosowana do potrzeb różnych grup i wykorzystywana przez mieszkańców, szkoły, kluby sportowe oraz organizatorów wydarzeń sportowych i rekreacyjnych.

**Potencjał
turystyczny**

Potencjał turystyczny. Jastrzębie-Zdrój rozwija swój potencjał turystyczny oparty na dziedzictwie kulturowym i industrialnym. Ważnym elementem promocji kultury i turystyki jest Instytut Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica (z ekspozycją Carbonarium). Miasto stworzyło program „Jastrzębski produkt lokalny”, który wspomaga rozwój produktów lokalnych. Celem projektu jest wsparcie tożsamości i atrakcyjności turystycznej regionu. Ponadto, istotnym elementem oferty turystycznej Jastrzębia-Zdroju jest Park Zdrojowy, w którym organizowane są liczne imprezy i wydarzenia, takie jak m.in. Piknik w Kurorcie. Miasto dysponuje kilkoma obiektami nadającymi się do organizacji konferencji i wydarzeń biznesowych, co sprzyja rozwojowi turystyki biznesowej. Planowana rozbudowa Łaźni Moszczenica o Centrum Dialogu i Biznesu zwiększy atrakcyjność Jastrzębia-Zdroju dla sektora biznesowego. Problemem pozostaje natomiast słabo rozwinięta infrastruktura noclegowa.

Transport

**Dobrze
rozwinięta
infrastruktura
drogowa**

Dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa. Jastrzębie-Zdrój posiada korzystną lokalizację oraz dobrze zaprojektowany układ komunikacyjny, zaplanowany już na etapie tworzenia koncepcji miasta. Przebiegają przez nie dwie drogi wojewódzkie oraz obwodnica miasta – Droga Główna Południowa, która znacząco usprawnia ruch i poprawia dostępność komunikacyjną. W bliskiej odległości od miasta przebiegają strategiczne trasy – autostrada A1 i droga krajowa nr 81, co stwarza dobre możliwości komunikacyjne z innymi częściami województwa i kraju. Nadal jednak istnieje potrzeba inwestycji w infrastrukturę drogową, w tym poprawę nawierzchni dróg i chodników, na co wskazują opinie mieszkańców miasta.



Brak połączeń kolejowych

Brak połączeń kolejowych. Jastrzębie-Zdrój to największe miasto w Polsce bez pasażerskiego połączenia kolejowego. Brak połączenia kolejowego z innymi miastami w regionie jest jednym z kluczowych problemów Jastrzębia-Zdroju. Obecnie realizowana jest odbudowa linii kolejowej nr 159 (program Kolej+) do Katowic wraz z planowanymi połączeniami turystycznymi w kierunku Beskidu Śląskiego, dodatkowo miasto uwzględnione jest w planach CPK - Kolei Dużych Prędkości. Brak dostępu do kolei znacząco ogranicza mobilność mieszkańców i atrakcyjność miasta dla inwestorów. Odbudowa połączenia kolejowego jest jednym z priorytetów transportowych miasta.



Konieczność rozwoju transportu publicznego

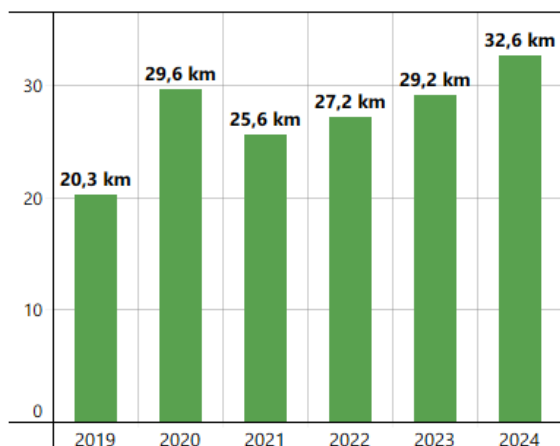
Konieczność rozwoju transportu publicznego. Operatorem transportu autobusowego na terenie miasta jest Międzygminny Związek Komunikacyjny (MZK), który obsługuje 29 linii, w tym miejskie i podmiejskie, we współpracy z przewoźnikami. Z badania opinii mieszkańców wynika, że dostępność transportu publicznego oceniana jest relatywnie dobrze, jednakże poprawy wymaga częstotliwość kursowania autobusów, która jest niedopasowana do potrzeb mieszkańców. Problem ten wpływa na ograniczoną funkcjonalność transportu zbiorowego i sprawia, że część mieszkańców rezygnuje z jego regularnego używania na rzecz transportu indywidualnego. Poza tym istnieje konieczność rozwoju transportu publicznego do stolicy województwa, w związku z czym miasto zabiega o organizację połączenia autobusowego do Katowic.



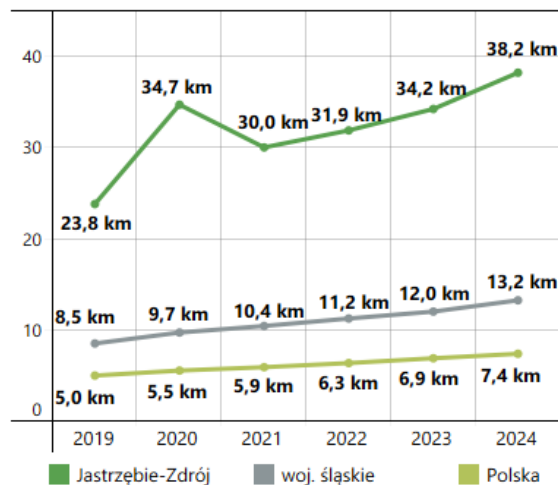
Rozwój infrastruktury rowerowej

Rozwój infrastruktury rowerowej. W ostatnich latach na terenie Jastrzębia-Zdroju odnotowano wzrost długości dróg rowerowych (z 29,6 km w 2020 r. do 32,6 km w 2024 r.), co w przeliczeniu na 100 km² znacząco przewyższa wartości dla województwa i kraju. W mieście funkcjonuje system rowerów miejskich JasKółka, ponadto Miasto aktywnie uczestniczy w kampaniach promujących rower jako środek transportu (Rowerowy Maj, Puchar Rowerowej Stolicy Polski). Przez miasto przebiegają także szlaki rowerowe, w tym najważniejszy z nich, czyli Żelazny Szlak Rowerowy. Rozbudowa infrastruktury rowerowej oraz popularyzacja roweru jako środka codziennego transportu odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu zrównoważonej mobilności miejskiej.

Drogi dla rowerów -km-



Drogi dla rowerów na 100km



źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2019-2025

Jakość środowiska

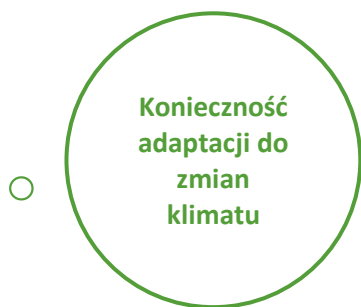


Wyzwania środowiskowe. Najistotniejszym problemem środowiskowym w Jastrzębiu-Zdroju pozostaje niska jakość powietrza, która mimo zauważalnej poprawy w ostatnich latach nadal nie spełnia w pełni dopuszczalnych norm w zakresie pyłu PM_{2,5} oraz benzopirenu. W 2024 r. szacowana powierzchnia obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzopirenu w pyłe PM₁₀ na terenie Jastrzębia-Zdroju obejmowała 81% powierzchni miasta², a w 2025 r. aż 99,2%³. Według pomiarów zawartych w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim za lata 2022-2024 zauważa się jednak spadek średniorocznych stężeń dwutlenku azotu i pyłu PM_{2,5}, co jest pozytywnym zjawiskiem. Źródłem zanieczyszczeń są przede wszystkim indywidualne systemy grzewcze, transport oraz działalność przemysłowa, co wymaga kontynuacji i intensyfikacji działań naprawczych. Jednocześnie inne zagrożenia środowiskowe mają znacznie mniejszą skalę – hałas drogowy oddziałuje głównie lokalnie, a ryzyko związane z osuwiskami jest ograniczone i dotyczy wybranych obszarów. Zjawiska te wymagają stałego monitorowania oraz uwzględniania w planowaniu przestrzennym, jednak nie stanowią istotnego zagrożenia w skali całego miasta.

² Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za 2024 r., str. 24.

³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za 2025 r., str. 23.

Adaptacja do zmian klimatu



Konieczność adaptacji do zmian klimatu. Zmiany klimatyczne stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń współczesnego świata, a ich skutki, takie jak fale upałów, powodzie, susze czy ekstremalne opady są odczuwalne również w Jastrzębiu-Zdroju. Szczególnie uciążliwe w mieście stają się problemy zalań występujących miejscowo przy obfitych opadach. W ramach adaptacji do nowych warunków klimatycznych, kluczowe znaczenie ma zatem rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, która nie tylko ogranicza ryzyko podtopień, ale również poprawia komfort życia w czasie upałów, wspiera bioróżnorodność i zwiększa retencję wód opadowych. Jednocześnie miasto posiada warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii (biomasa, biogaz, energia słoneczna i geotermalna), a istniejące instalacje, w tym nowoczesny blok energetyczny w Elektrociepłowni „Zofiówka”, stanowią podstawę do dalszej transformacji energetycznej. Kluczowe znaczenie mają dalsze inwestycje, rozwój technologii, edukacja energetyczna mieszkańców i działania ukierunkowane na ograniczenie problemów związanych z zalaniem w wyniku intensywnych opadów.

1.4 Analiza SWOT

Analizę SWOT skonstruowano w oparciu o wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej, społecznej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej miasta. Stanowi ona syntetyczne podsumowanie kluczowych uwarunkowań i tendencji, pozwalając w przejrzysty sposób zidentyfikować mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia wynikające z otoczenia zewnętrznego.

	Strengths	Mocne strony	rozumiane jako atuty gminy, cechy, które ją wyróżniają i stanowią o jej przewadze konkurencyjnej w porównaniu do innych jednostek,
	Weaknesses	Słabe strony	są to elementy, które stanowią słabość, barierę oraz rozumiane są jako deficyty, wynikające między innymi z ograniczeń i zaniedbań rozwojowych,
	Opportunities	Szanse	które pojawiają się w otoczeniu zewnętrznym miasta, stwarzają możliwość korzystnej zmiany i stanowić mogą impuls rozwojowy,
	Threats	Zagrożenia	klasyfikowane jako niekorzystane zjawiska pojawiające się w otoczeniu, które mogą stanowić niebezpieczeństwo i poważną barierę oraz ograniczenie dalszego rozwoju jednostki.



Sfera gospodarcza

Mocne strony

S

- Obecność Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A., największego producenta węgla koksującego w UE, zapewnia miastu stabilność zatrudnienia, znaczenie w kontekście bezpieczeństwa surowcowego kraju i czyni miasto ważnym ośrodkiem gospodarczym w regionie.
- Dobrze rozwinięty system komunikacyjny w układzie regionalnym, krajowym i międzynarodowym (bliskość Autostrady A1, Droga Krajowa 81 obwodnica miasta Droga Główna Południowa).
- Dostępność nowo wyznaczonych w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego terenów inwestycyjnych, w tym przemysłowych.
- Wsparcie miasta dla firm poprzez ofertę ulg w podatku od nieruchomości dla nowych inwestycji.
- Wysoki poziom kształcenia na poziomie szkół średnich, w tym technicznych.
- Silne tradycje przemysłowe i wieloletnie doświadczenie lokalnych przedsiębiorstw oraz pracowników w sektorze przemysłowym.
- Dostępność przestrzeni przemysłowych i pokopalnianych oraz możliwość ich rewitalizacji i ponownego wykorzystania, sprzyjająca tworzeniu centrów kreatywnych, technologicznych i turystyki industrialnej.
- Obecność rozwiniętego zaplecza technicznego oraz infrastrukturalnego.

W

Słabe strony

- Dominacja sektora górniczego i ograniczona dywersyfikacja gospodarki.
- Wieloletnie ograniczenie dostępności komunikacyjnej związane z brakiem połączenia kolejowego.
- Bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości (podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności).
- Niewystarczające uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną.
- Niedostatecznie rozwinięte funkcje centrotwórcze, brak zdefiniowanego centrum miasta.
- Konieczność ponoszenia wysokich kosztów transformacji infrastrukturalnej, gospodarczej i społecznej.
- Niewystarczająca liczba atrakcyjnych przestrzeni publicznych i usług metropolitalnych⁴ ograniczająca konkurencyjność miasta.

⁴ Usługi metropolitalne – usługi o ponadlokalnym znaczeniu, których zakres oddziaływania wykracza poza granice miasta, wzmacniające jego funkcje gospodarcze, społeczne, kulturalne i administracyjne. Obejmują w szczególności usługi z zakresu kultury, nauki, edukacji, ochrony zdrowia, biznesu, administracji oraz innych funkcji istotnych dla budowania rangi i konkurencyjności miasta.

Szanse**O**

- Przywrócenie połączenia kolejowego podnoszącego atrakcyjność inwestycyjną miasta.
- Zagospodarowanie nowych terenów inwestycyjnych wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczenie nowych obszarów pod tereny inwestycyjne.
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego
- Gospodarcze wykorzystanie bliskości Autostrady A1 oraz Drogi Głównej Południowej.
- Wykorzystanie przygranicznego położenia do stymulowania wzrostu gospodarczego poprzez współpracę międzynarodową w zakresie m.in. infrastruktury i turystyki.
- Rozwijające się funkcje usługowe, rekreacyjne i mieszkaniowe zwiększające atrakcyjność miasta dla inwestorów i mieszkańców.
- Wykorzystanie II etapu rozbudowy Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica do kreowania przestrzeni wydarzeń gospodarczych i bezpłatnych szkoleń dla przedsiębiorców.
- Dostępność środków zewnętrznych, w tym europejskich na finansowanie procesu transformacji dla regionów pogórnich.
- Zmiana modeli wykonywania pracy w związku z postępującą cyfryzacją i po doświadczeniach pandemii.
- Rozwój turystyki, w tym kulturowej i industrialnej (Instytut Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica, rozwój Carbonarium, wystawa Porozumienia Jastrzębskiego, wystawy w Muzeum Miejskim).
- Wysoki potencjał transformacji gospodarczej w kierunku nowoczesnych technologii i przemysłu okołogórniczego.
- Rozwój Miejskiej Biblioteki Publicznej jako nowoczesnego, wielofunkcyjnego centrum kultury, edukacji i integracji społecznej.

T**Zagrożenia**

- Niepewna sytuacja ekonomiczna kluczowego przedsiębiorcy jakim jest Jastrzębska Spółka Węglowa S.A.
- Postępująca polityka dekarbonizacyjna UE i zmiany w przemyśle, zwiększające ryzyko ograniczenia tradycyjnego sektora górniczego i przemysłowego.
- Odpływ młodych i wykwalifikowanych mieszkańców do większych ośrodków miejskich.
- Niepewna sytuacja geopolityczna związana z konfliktem zbrojnym na Ukrainie.
- Brak zainteresowania inwestorów realizacją inwestycji na dostępnych terenach inwestycyjnych, w tym przemysłowych, w związku z niewystarczającym uzbrojeniem.
- Wzrost obciążenia samorządu poprzez przekazywania nowych zadań bez zapewnienia wsparcia finansowego.



Sfera społeczna

Mocne strony

S

- Rozwinięta i różnorodna oferta kulturalna tworzona przez instytucje miejskie oraz organizacje pozarządowe.
- Funkcjonowanie mechanizmów partycypacji społecznej (np. budżet obywatelski) wspierających udział mieszkańców w życiu publicznym.
- Atrakcyjna i zróżnicowana oferta edukacyjna na poziomie ponadpodstawowym, przyciągająca uczniów z gmin sąsiednich.
- Wysoka dostępność wychowania przedszkolnego i miejsc w żłobkach.
- Dogodny dostęp do usług miejskich w najbliższym otoczeniu (punkty handlowe, usługowe, szkoły itp.).
- Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.
- Dziedzictwo przemysłowe i uzdrowiskowe miasta.

W

Słabe strony

- Postępujący spadek liczby mieszkańców oraz szybkie starzenie się społeczeństwa.
- Ujemne saldo migracji, w tym odpływ osób młodych i w wieku produkcyjnym do większych miast oraz gmin podmiejskich.
- Ograniczona liczba miejsc w placówkach opieki całodobowej dla seniorów oraz niewystarczająca oferta wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami.
- Niedostateczna dostępność usług zdrowotnych, zwłaszcza specjalistycznych oraz długie terminy oczekiwania na świadczenia.
- Niewystarczająco rozwinięta opieka psychiatryczna i psychologiczna, szczególnie dla dzieci i młodzieży.
- Problemy infrastrukturalne i kadrowe w części placówek oświatowych.
- Bariery w funkcjonowaniu organizacji pozarządowych, m.in. ograniczenia lokalowe, finansowe, niska liczba liderów społecznych.
- Relatywnie niski poziom aktywności społecznej i identyfikacji mieszkańców z lokalną wspólnotą.
- Brak oferty edukacyjnej na poziomie szkół wyższych.

Szanse**O**

- Przywrócenie połączenia kolejowego wzmacniającego powiązania funkcjonalne z Aglomeracją Górnośląską.
- Rozwój budownictwa wielorodzinnego na nowo wyznaczonych obszarach w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- Dostępność środków zewnętrznych, w tym europejskich na finansowanie zaplanowanych działań.
- Zmiana modeli wykonywania pracy w związku z postępującą cyfryzacją i po doświadczeniach pandemii.
- Trend „miasta 15-minutowego”, umożliwiający poprawę jakości życia mieszkańców poprzez lepszą dostępność usług i przestrzeni publicznych.

T**Zagrożenia**

- Intensywny proces depopulacji oraz postępujące procesy starzenia się społeczeństwa, generujące popyt na usługi opiekuńcze.
- Niepewna sytuacja geopolityczna związana z konfliktem zbrojnym na Ukrainie.
- Wzrost obciążenia samorządu poprzez przekazywania nowych zadań bez zapewnienia wsparcia finansowego.
- Globalne trendy i uwarunkowania, w tym np. choroby cywilizacyjne i zmiana preferowanego modelu rodziny wpływające na ograniczanie kapitału ludzkiego i społecznego.



Sfera przestrzenna i klimatyczno-środowiskowa

Mocne strony

S

- Atrakcyjna lokalizacja w pobliżu granicy, blisko konurbacji górnośląskiej.
- Dobrze rozwinięty system komunikacyjny w układzie regionalnym, krajowym i międzynarodowym (bliskość Autostrady A1, Droga Krajowa 81, obwodnica miasta - Droga Główna Południowa).
- Dobry układ dróg wewnętrznych i infrastruktury drogowej.
- Dostęp do terenów zieleni i miejsc rekreacji, w tym m.in. Parku Zdrojowego.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna obejmująca sieci wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe.
- Rozbudowana i zróżnicowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
- Relatywnie niskie ceny nieruchomości, wpływające na atrakcyjność mieszkaniową miasta.
- Zielone miasto, liczne obszary zielone (jary, skwery, parki kieszonkowe).
- Cenne zasoby przyrodnicze w postaci kompleksów leśnych, Park Zdrojowy.
- Możliwość rozwoju odnawialnych źródeł energii.

W

Słabe strony

- Brak kolei – największe miasto w Polsce bez dostępu do pasażerskich połączeń kolejowych.
- Brak ważnych połączeń drogowych w mieście (połączenie obwodnicy z ul. Pszczyńską, rozbudowa ul. Podhalańskiej, połączenie od ul. Warszawskiej do Zdroju).
- Słaba oferta komunikacji publicznej, brak połączeń wieczornych/nocnych, między sołectwami.
- Słabo rozwinięta infrastruktura noclegowa i turystyczna.
- Obszary pogórnice i poprzemysłowe wymagające rekultywacji i rewitalizacji.
- Niska jakość przestrzeni publicznych i brak centralnego punktu miasta.
- Ograniczony rozwój budownictwa mieszkaniowego, skutkujący niewielkim przyrostem zasobów mieszkaniowych.
- Zanieczyszczenie gruntów i wód wynikające z dawnej działalności przemysłowej i górniczej.
- Niedostateczna jakość powietrza.
- Zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Szotkówka.
- Uciążliwości lokalne hałasu wzdłuż głównych dróg i ciągów komunikacyjnych.

Szanse**O**

- Przywrócenie połączenia kolejowego wzmacniającego integrację przestrzenno-funkcjonalną miasta z regionem.
- Dostępność środków zewnętrznych, w tym europejskich na finansowanie zaplanowanych działań.
- Trend „miasta 15-minutowego”, umożliwiający poprawę jakości życia mieszkańców poprzez lepszą dostępność usług i przestrzeni publicznych.
- Wzrost zainteresowania rewitalizacją i ponownym wykorzystaniem przestrzeni przemysłowych i pokopalnianych, sprzyjający tworzeniu centrów kreatywnych, technologicznych i turystyki industrialnej.
- Zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców i przedsiębiorstw, sprzyjająca wdrażaniu projektów OZE i zielonej infrastruktury.
- Wzrastające znaczenie transportu zbiorowego.
- Przywrócenie połączenia kolejowego umożliwiającego rozwój bardziej ekologicznych form transportu.
- Dostępność środków zewnętrznych, w tym europejskich na finansowanie zaplanowanych działań.
- Trend „miasta 15-minutowego”, sprzyjający rozwojowi mikromobilności i niskoemisyjnych form transportu (np. rower).
- Zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców i przedsiębiorstw, sprzyjająca wdrażaniu projektów OZE i zielonej infrastruktury.
- Wzrastające znaczenie transportu zbiorowego.

T**Zagrożenia**

- Wzrost obciążenia samorządu poprzez przekazywania nowych zadań bez zapewnienia wsparcia finansowego.
- Inflacja, wzrost kosztów energii i nowych inwestycji.
- Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych związanych ze zmianami klimatu (powódzie, susze).
- Inflacja, wzrost kosztów energii i nowych inwestycji.
- Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych związanych ze zmianami klimatu (gwałtowne obfite opady, powódzie, susze).
- Ryzyko niewystarczającej adaptacji infrastruktury do zmian klimatycznych.
- Postępująca degradacja środowiska naturalnego, wynikająca z niewystarczających działań adaptacyjnych i ochronnych.

II. Część strategiczna

2.1 Założenia rozwojowe – kluczowe uwarunkowania, wyzwania i potencjały

Jastrzębie-Zdrój, podobnie jak wiele ośrodków górniczych czy innych miast na prawach powiatu, stoi w obliczu wielowymiarowej transformacji: demograficznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatycznej.

Struktura gospodarcza miasta, oparta dotychczas głównie na górnictwie, wymaga dywersyfikacji. Transformacja terenów pogórnich to przy tym jedno z najistotniejszych wyzwań i jednocześnie największych potencjałów Jastrzębia-Zdroju. Priorytetem staje się aktywne przygotowanie terenów inwestycyjnych, ich promocja i ukierunkowanie oferty na branże o najwyższym potencjale, w tym m.in. logistykę, wysokie technologie, usługi profesjonalne i zieloną gospodarkę. Jednocześnie należy budować silniejsze powiązania między biznesem a edukacją, na przykład poprzez tworzenie klas patronackich, organizację staży uczniowskich i praktyk zawodowych. Kluczowe jest również reagowanie na zmieniające się potrzeby rynku pracy i dostosowywanie oferty nauczania do oczekiwań zarówno uczniów, jak i ich przyszłych pracodawców.

Diagnoza obecnej sytuacji miasta wskazuje na pogłębiające się problemy demograficzne, takie jak spadek liczby mieszkańców, starzenie się społeczeństwa oraz odpływ młodych ludzi, co bezpośrednio wpływa na kondycję lokalnej gospodarki, rynku pracy, systemu usług społecznych czy atrakcyjność inwestycyjną. Z tego względu jednym z kluczowych założeń dalszego rozwoju miasta w perspektywie 2035 roku jest tworzenie warunków do zatrzymania i przyciągania nowych mieszkańców poprzez gwarantowanie im wysokiej jakości i komfortu życia, możliwości rozwoju zawodowego oraz spędzania czasu wolnego zgodnie z indywidualnymi potrzebami. Istotnym kierunkiem działań w tym zakresie staje się rozwój mieszkalnictwa (w tym społecznego, komunalnego i wspomaganego) oraz podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych, zwłaszcza w kontekście problemu starzenia się społeczeństwa i wzrastającego zapotrzebowania na wsparcie czy asystenturę dla seniorów i innych osób ze szczególnymi potrzebami.

W kontekście spraw społecznych ważne stają się również działania ukierunkowane na budowanie silnych, aktywnych społeczności lokalnych, np. poprzez tworzenie i rozwijanie centrów aktywności, wspieranie liderów sołeckich, osiedlowych i organizacji pozarządowych. W tym zakresie warto wykorzystać ogromny potencjał kultury, edukacji i dziedzictwa przemysłowego miasta. Rozwój instytucji takich jak Instytut Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Kultury czy Muzeum Miejskie, rozbuduje ofertę edukacyjną i kalendarz wydarzeń lokalnych, co może wzmocnić lokalną tożsamość, wspierać integrację społeczną i budować poczucie dumy ze swojego miejsca zamieszkania.

W sferze przestrzennej kluczowym kierunkiem działania jest natomiast kompleksowa rewitalizacja i przekształcanie przestrzeni miejskiej, w tym zwłaszcza terenów zdegradowanych i pogórnich, w atrakcyjne centra aktywności społecznej, gospodarczej czy turystycznej. Szczególne znaczenie ma tutaj obszar centrum miasta, którego ogromny potencjał pozostawał dotychczas niewykorzystany. Konieczna jest przebudowa i ożywienie śródmieścia poprzez rozwój jego funkcji usługowych, rekreacyjnych i kulturalnych oraz stworzenie atrakcyjnej strefy miejskiej, co będzie możliwe dzięki zagospodarowaniu nowo nabytych przez miasto terenów. Równocześnie należy kontynuować rewitalizację Parku Zdrojowego, modernizację Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego, rozwijać miejską infrastrukturę sportowo-rekreacyjną i budować ofertę turystyki weekendowej. W kontekście rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta priorytetem pozostaje również poprawa układu transportowego, w tym zwłaszcza dążenie do uruchomienia linii kolejowej łączącej Jastrzębie-Zdrój z regionem. Miasto musi również kontynuować działania w obszarze klimatu i środowiska. W dobie postępujących zmian klimatu i ich nasilających się negatywnych skutków ośrodki miejskie mierzą się bowiem z wyzwaniem zwiększenia odporności infrastruktury na zmiany klimatu, ograniczenia zanieczyszczeń i wspierania bioróżnorodności. W związku z tym priorytetem powinny być działania z zakresu rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury i wdrażanie rozwiązań z zakresu retencji, opartych na naturze.

2.2 Misja i wizja rozwoju miasta

W celu określenia głównego kierunku, w jakim będzie zmierzała polityka rozwojowa Jastrzębia-Zdroju, sformułowano misję stanowiącą nadrzędny cel przyświecający działaniom samorządu, lokalnej społeczności i innych interesariuszy. Wyraża ona ambicje rozwojowe miasta i stanowi punkt odniesienia dla formułowania celów strategicznych, określając nadrzędny cel podejmowanych w ramach strategii działań.



Transformacja Jastrzębia-Zdroju w nowoczesny i konkurencyjny ośrodek o przemysłowych korzeniach, oferujący stabilne miejsca pracy i zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych, a w konsekwencji wysoką jakość życia i perspektywę rozwoju dla mieszkańców.

Misją rozwoju Jastrzębia-Zdroju jest zapewnienie wysokiej jakości i komfortu życia mieszkańców poprzez wielokierunkowy, zrównoważony rozwój miasta, oparty na silnych, aktywnych społecznościach, nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarce, atrakcyjnej przestrzeni miejskiej, sprawnym systemie transportowym oraz poszanowaniu środowiska i adaptacji do zmian klimatu tak,

aby Jastrzębie-Zdrój było miastem dającym szerokie perspektywy rozwoju obecnym i przyszłym pokoleniom do 2035 roku.

Realizacja nadrzędnego celu wyrażonego w misji pozwoli na wielokierunkowy rozwój miasta, co przełoży się na osiągnięcie efektów sformułowanych w poniższej wizji. Wizja ta przedstawia pożądany obraz Jastrzębia-Zdroju w perspektywie kolejnych lat, a razem z misją tworzą spójną koncepcję rozwoju miasta, łączącą aspekty gospodarcze, społeczne, przestrzenne i klimatyczno-środowiskowe.



W 2035 roku Jastrzębie-Zdrój jest nowoczesnym i konkurencyjnym ośrodkiem gospodarczym, który skutecznie wykorzystuje swoje przemysłowe, górnicze tradycje i buduje na nich markę miasta innowacyjnego. Wsparcie transformacji sektora przemysłowego i wzmocnienie przedsiębiorczości przyciągnęło inwestorów oraz przełożyło się na rozwój innowacyjnych form działalności gospodarczej, w szczególności wysokich technologii i inteligentnych specjalizacji regionu. Tereny poprzemysłowe stały się nowymi miejscami rozwoju gospodarczego, turystycznego i społecznego. Lokalna gospodarka jest zdyspersyfikowana i powiązana z edukacją, co oferuje stabilne i atrakcyjne miejsca pracy.

Jastrzębie-Zdrój jest miastem przyjaznym do życia, w którym mieszkańcy na każdym etapie życia mają dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, nowoczesnej infrastruktury społecznej oraz atrakcyjnej oferty mieszkaniowej, edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej. Miasto wyróżnia się silnymi więziami społecznymi, wysokim poziomem bezpieczeństwa oraz aktywnością obywatelską, a jego mieszkańcy czują dumę z miejsca, w którym żyją. Jastrzębie-Zdrój jest miastem atrakcyjnym dla młodych, rodzin oraz seniorów, gwarantującym równowagę pomiędzy pracą, życiem prywatnym i wypoczynkiem. Przestrzenie publiczne są zadbane, funkcjonalne i tętniące życiem, sprzyjają integracji międzypokoleniowej oraz codziennej aktywności mieszkańców.

Miasto posiada sprawny, zrównoważony system transportowy, w tym połączenie kolejowe z regionem, nowoczesny transport publiczny oraz rozwiniętą infrastrukturę pieszo-rowerową. Jastrzębie-Zdrój jest miastem zielonym, odpornym na zmiany klimatu, dbającym o jakość środowiska, bioróżnorodność i efektywne wykorzystanie zasobów. Dzięki konsekwentnej realizacji strategii stało się rozpoznawalnym w regionie miejscem, gdzie wygodnie się mieszka, pracuje i rozwija, łączącym przemysłowe dziedzictwo z nowoczesnością i wysokim standardem życia.

2.3 Cele strategiczne i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia

W niniejszym rozdziale scharakteryzowano cele strategiczne oraz określono kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia, stanowiące podstawę rozwoju Miasta Jastrzębia-Zdroju w perspektywie do 2035 roku. Zostały one sformułowane w oparciu o wnioski z diagnozy strategicznej, identyfikującej kluczowe uwarunkowania, problemy i potencjały rozwojowe miasta, a także z uwzględnieniem wyników procesu partycypacyjnego, w tym warsztatów strategicznych z udziałem mieszkańców i interesariuszy lokalnych. Cele strategiczne wyznaczają długofalowe kierunki rozwoju miasta, natomiast przypisane im kierunki działań określają główne obszary interwencji publicznej, niezbędne do skutecznej odpowiedzi na wyzwania demograficzne, społeczne, gospodarcze, przestrzenne i klimatyczno-środowiskowe oraz do wykorzystania lokalnych zasobów i atutów. Wspólnie tworzą one spójną i logiczną strukturę strategii, ukierunkowaną na osiągnięcie nadrzędnego celu (misji) rozwoju Miasta oraz efektów określonych w wizji.

Sfera gospodarcza



Dotyczy kondycji lokalnej gospodarki, rynku pracy, poziomu przedsiębiorczości i atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Obejmuje aspekt konkurencyjności lokalnych przedsiębiorstw, rozwoju kluczowych sektorów oraz tworzenia warunków sprzyjających zatrudnieniu i rozwojowi zawodowemu.

Sfera społeczna



Obejmuje aspekt jakości życia w mieście, definiowanej przez pryzmat dostępności i jakości usług publicznych (edukacji, zdrowia, kultury itp.), więzi społecznych, możliwości uczestnictwa w życiu miejskim, bezpieczeństwa socjalnego oraz komfortu zamieszkania. Uwzględnia dążenie do gwarantowania dobrostanu mieszkańcom ze wszystkich grup wiekowych i społecznych.

Sfera przestrzenna i klimatyczno- środowiskowa



Odnosi się do efektywności gospodarowania przestrzennego, stanu ładu urbanistycznego oraz jakości i dostępności infrastruktury. Uwzględnia aspekty związane przede wszystkim z przestrzeniami publicznymi i dostępnością komunikacyjną, a także aspekty adaptacji miasta do zmian klimatu i ochrony środowiska przyrodniczego, zwłaszcza jakości powietrza, efektywności energetycznej czy bioróżnorodności.

W ramach systemu realizacji Strategii wyodrębniono projekty kluczowe, rozumiane jako przedsięwzięcia o szczególnym znaczeniu dla osiągnięcia celów strategicznych oraz trwałego rozwoju Jastrzębia-Zdroju. Projekty te zostały wybrane spośród działań przewidzianych do realizacji ze względu na ich strategiczny charakter, skalę oddziaływania oraz potencjał generowania długofalowych efektów gospodarczych, społecznych i przestrzennych. Ich realizacja będzie miała istotne znaczenie dla wzmacniania funkcji miejskich, poprawy dostępności transportowej, zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców. Jednocześnie projekty kluczowe będą stanowiły priorytet w zakresie planowania, pozyskiwania środków finansowych oraz koordynacji działań podejmowanych przez Miasto i jego partnerów. Szczegółowy opis projektów kluczowych przedstawiono w rozdziale 2.4.

PROJEKTY KLUCZOWE



1

Przywrócenie połączenia kolejowego wzmacniającego integrację przestrzenno-funkcjonalną Jastrzębia-Zdroju z regionem.



2

Rozwój oferty inwestycyjnej poprzez **przygotowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych**, m.in. rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym drogowej.



3

Wzmocnienie funkcji miejskich Jastrzębia-Zdroju poprzez **zagospodarowanie strefy centrum**.



4

Opracowanie projektu i realizacja inwestycji budowy **Parku Wodnego**.



5

Rozwój sieci transportowej miasta poprzez **realizację kluczowych projektów drogowych** zintegrowanych z projektowanymi liniami kolejowymi.



6

Rozwój budownictwa i tworzenie warunków do **rozwoju mieszkalnictwa wielorodzinnego**, w tym rozwój TBS, współpraca z deweloperami i nawiązywanie partnerstw publiczno-prywatnych na warunkach miasta.

Cel 1. Transformacja gospodarcza Jastrzębia-Zdroju – innowacje oparte na przemysłowych tradycjach

Udział sektora górniczego w strukturze zatrudnienia w Jastrzębiu-Zdroju jest wciąż bardzo wysoki, a zależność miasta od tej gałęzi gospodarki ogranicza jego potencjał rozwoju w dłuższej perspektywie. W kontekście zachodzących zmian gospodarczych w regionie niezbędne jest zatem wspieranie inicjatyw ukierunkowanych na rozwój nowych firm i miejsc pracy niezwiązanych z górnictwem, wciąż kontynuując jednak tradycje przemysłowe miasta. Biorąc pod uwagę transformację energetyczną, w tym odchodzenie od węgla, Jastrzębie-Zdrój stoi przed szansą rozwoju sektora energetyki, jako jednej z inteligentnych specjalizacji regionu, a także zielonej gospodarki, która jest istotna w kontekście rozwoju odnawialnych źródeł energii. Cel zakłada zatem wzmacnianie konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez wspieranie transformacji sektora przemysłowego i wzmacnianie przedsiębiorczości, przyciąganie inwestorów oraz rozwój innowacyjnych form działalności gospodarczej, w szczególności wysokich technologii i inteligentnych specjalizacji. Jednym z kierunków działań w tym zakresie będzie również wzmacnianie funkcji turystycznych miasta, przede wszystkim w oparciu o infrastrukturę rowerową oraz dziedzictwo przemysłowe stanowiące o tożsamości Jastrzębia-Zdroju.

Liczba przedsiębiorstw w Jastrzębiu-Zdroju w ostatnich latach rośnie, jednak trend ten dotyczy głównie mikrofirm, co ogranicza możliwości rozwoju rynku pracy i wpływa na stabilność zatrudnienia. Wraz z działaniami ukierunkowanymi na dywersyfikację struktury gospodarczej miasta, należy zatem skupić się na wzmocnieniu wsparcia dla start-upów, rozwoju systemu szkoleń, doradztwa, inkubacji przedsiębiorstw, a także realizacji programów siecujących środowisko biznesowe i wspierających współpracę szkół z lokalnymi firmami. Pozwoli to na tworzenie nowych stabilnych, różnorodnych i dobrze płatnych miejsc pracy odpowiadających kompetencjom i aspiracjom mieszkańców miasta, co jest szczególnie istotne dla młodych osób rozpoczynających karierę zawodową, a także osób w wieku poprodukcyjnym, które nie chcą decydować się jeszcze na przejście na emeryturę. Potencjał do wykorzystania w tym zakresie stanowią również liczne tereny i obiekty poprzemysłowe, których modernizacja i adaptacja do pełnienia nowych funkcji pozwoli na rozwój przestrzeni dla biznesu, zwiększając atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność gospodarczą miasta w skali regionu. Jastrzębie-Zdrój, dzięki dogodnej przygranicznej lokalizacji i połączeniu z autostradą A1, stanowi strategiczny punkt na mapie inwestycyjnej kraju, a budowa przestrzeni sprzyjającej rozwojowi biznesu (m.in. poprzez rozwijanie terenów inwestycyjnych czy tworzenie przestrzeni coworkingowych, biurowych, konferencyjnych) pozwoli na pełne wykorzystanie potencjału związanego z atrakcyjnym położeniem. Rozbudowa terenów inwestycyjnych i infrastruktury dla biznesu powinna iść w parze z aktywną promocją gospodarczą miasta oraz rozwojem systemu wsparcia dla przedsiębiorców obejmującym ulgi podatkowe, wsparcie formalne w procesie inwestycyjnym czy ubieganiu się o dofinansowanie.

W ramach 1. celu strategicznego wypracowano następujące kierunki działań podejmowanych dla jego osiągnięcia:

Cel 1. Transformacja gospodarcza Jastrzębia-Zdroju – innowacje oparte na przemysłowych tradycjach

1.1. Wspieranie przedsiębiorczości i sieciowanie biznesu	Zakres działań obejmuje tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, wsparcie inicjatyw przedsiębiorczych i współpracy oraz budowanie sieci powiązań między firmami. Kierunek obejmuje także wspieranie transformacji sektora przemysłowego, cyfryzacji i automatyzacji procesów, transferu nowoczesnych technologii oraz działań badawczo-innowacyjnych, zwłaszcza w obszarach związanych z przemysłem 4.0, w tym technologii cyfrowych. Szczególną rolę w kontekście wspierania przedsiębiorczości w mieście odegrają również zadania związane z promocją lokalnych pracodawców i budowaniem ścieżek kariery powiązanych z lokalnym rynkiem pracy, a równolegle prowadzone będą działania wzmacniające lokalny patriotyzm gospodarczy i konsumencki. Realizacja kierunku przyczyni się do wzrostu innowacyjności, konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy.
1.2. Budowa atrakcyjnej oferty inwestycyjnej	Kierunek zakłada rozwijanie lokalnych stref gospodarczych i wykorzystywanie procesu rewitalizacji i rekultywacji terenów pogórnich do tworzenia atrakcyjnej oferty inwestycyjnej poprzez przygotowanie i promocję terenów inwestycyjnych, upraszczanie procedur inwestycyjnych oraz współpracę z inwestorami i podmiotami, takimi jak Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. czy Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. Efektem realizacji działań będzie zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta i przyciąganie nowych podmiotów gospodarczych.
1.3. Budowanie marki Jastrzębia-Zdroju	Zakres działań obejmuje prowadzenie spójnych działań promocyjnych i wizerunkowych, współpracę z przedsiębiorcami i instytucjami oraz wzmacnianie rozpoznawalności miasta jako dobrego miejsca do życia, pracy i prowadzenia biznesu, a także wypoczynku. Marka Jastrzębia-Zdroju obejmuje bowiem nie tylko produkty lokalne, flagowe festiwale muzyczne i kulturalne, ale również atrakcyjną ofertę inwestycyjną oraz odpowiedzialne, efektywne podejście do zarządzania z udziałem mieszkańców. Dzięki skutecznemu, przemyślanemu marketingowi terytorialnemu i promocji, Jastrzębie-Zdrój wzmocni swój pozytywny wizerunek i rozpoznawalność w regionie i kraju.
1.4. Rozwijanie turystyki weekendowej	Kierunek zakłada wykorzystanie potencjału turystycznego miasta (w tym zwłaszcza infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, oferty kulturalno-rozrywkowej, tradycji uzdrowiskowych i dziedzictwa przemysłowego) do dywersyfikacji lokalnej gospodarki. Podstawą działań będzie tworzenie i rozwijanie pakietów weekendowych łączących ofertę rekreacyjną, sportową, kulturalną i gastronomiczną miasta, w tym przygotowanie gotowych propozycji spędzania czasu dla odwiedzających z regionu (np. trasy spacerowe, wydarzenia, obiekty rekreacyjne). Istotnym kierunkiem w tym zakresie będzie zagospodarowanie i promocja elementów dziedzictwa przemysłowego oraz tradycji uzdrowiskowych miasta poprzez tworzenie atrakcji turystycznych, ścieżek tematycznych, ekspozycji lub wydarzeń nawiązujących do historii Jastrzębia-Zdroju i jego tożsamości. Jednocześnie ważne jest prowadzenie działań promocyjnych, skierowanych do mieszkańców regionu i pobliskich aglomeracji, budujących wizerunek miasta jako atrakcyjnego miejsca jednodniowego lub weekendowego wypoczynku. Potencjałem w zakresie rozwoju turystyki jest odbudowa linii nr 159 na trasie Jastrzębie-Zdrój – Pawłowice Śląskie – Żory – Orzesze – Katowice, wraz z połączeniem turystycznym w kierunku Beskidu Śląskiego.

Cel 2. Gwarantowanie wysokiej jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju – dobrostan, komfort i dostępność

Przyjęcie celu wynika z potrzeby tworzenia warunków sprzyjających zatrzymaniu obecnych mieszkańców oraz przyciąganiu nowych, w szczególności w kontekście niekorzystnych trendów demograficznych i odpływu ludności. Jastrzębie-Zdrój, podobnie jak wiele innych polskich miast powiatowych, mierzy się bowiem z problemami wynikającymi m.in. z odpływu młodych ludzi, starzenia się populacji oraz spadku liczby mieszkańców. Zatrzymanie mieszkańców Jastrzębia-Zdroju w mieście lub skłonienie ich do powrotu wymaga kompleksowego podejścia, które jednocześnie zaspokoi ich podstawowe potrzeby i zapewni szerokie perspektywy rozwoju. Kluczowe jest rozwijanie atrakcyjnej i nowoczesnej oferty usług oraz funkcjonalnej infrastruktury (sprawnego transportu, miejsc spotkań i rekreacji, dostępu do kultury i edukacji) tak, aby codzienne życie w mieście było wygodne i satysfakcjonujące.

Miasto posiada rozwiniętą bazę usług publicznych oraz infrastrukturę komunalną, jednak ich dostępność i jakość wymagają dalszego dostosowywania do zmieniających się potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Cel koncentruje się zatem na zapewnieniu wysokiego standardu codziennego funkcjonowania, obejmującego usługi publiczne, mieszkalnictwo, infrastrukturę techniczną oraz sprawne zarządzanie, co bezpośrednio przekłada się na jakość życia i przywiązanie do miasta. Połączenie tych działań zwiększy atrakcyjność Jastrzębia-Zdroju jako miejsca, w którym można nie tylko mieszkać, ale też rozwijać się, pracować i realizować własne ambicje.

W ramach 2. celu strategicznego wypracowano następujące kierunki działań podejmowanych dla jego osiągnięcia:

Cel 2. Gwarantowanie wysokiej jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju – dobrostan, komfort i dostępność

2.1.

Rozwój oferty usług publicznych i podniesienie ich jakości

Kierunek obejmuje działania związane z rozwojem i dostosowaniem oferty usług publicznych do potrzeb obecnych mieszkańców miasta oraz prognozowanego popytu związanego m.in. ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. W tym kontekście wyzwaniem staje się bowiem elastyczne reagowanie na zmieniające się zapotrzebowanie na usługi przedszkolne czy ofertę medyczną skierowaną do seniorów i osób ze szczególnymi potrzebami, zmagającymi się np. z chorobami cywilizacyjnymi. Istotnym elementem działań będzie zwiększanie dostępności usług i podnoszenie standardów ich świadczenia, w tym poprzez wdrażanie rozwiązań cyfrowych i e-usług. Realizacja tego kierunku przyczyni się do poprawy komfortu i jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju poprzez rozwój oferty skierowanej do przedstawicieli wszystkich grup wiekowych i społecznych.

2.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej	Zakres działań obejmuje modernizację i rozbudowę infrastruktury społecznej, w tym obiektów oświatowych, sportowych czy rekreacyjnych. Szczególny nacisk zostanie położony na zapewnienie odpowiednich warunków do realizacji usług publicznych oraz poprawę ich dostępności, zwłaszcza dla osób ze szczególnymi potrzebami. Jako priorytety w tym zakresie wskazuje się m.in. poprawę warunków do nauki dla dzieci i młodzieży oraz rozbudowę Żelaznego Szlaku Rowerowego w celu skomunikowania go ze Zdrojem. Efektem realizacji zaplanowanych działań będzie lepsza jakość i dostępność usług publicznych oraz stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju edukacyjnego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców Jastrzębia-Zdroju.
2.3. Rozwój mieszkalnictwa i infrastruktury komunalnej	Działania w ramach tego kierunku koncentrują się na zwiększeniu dostępności i różnorodności oferty mieszkaniowej, w tym mieszkalnictwa socjalnego i komunalnego, oraz na rozwoju infrastruktury (sieciowej, drogowej, społecznej). Kierunek ten odpowiada na potrzeby demograficzne miasta i ma na celu poprawę warunków zamieszkania. Szeroka i dostępna oferta mieszkaniowa, obejmująca zarówno mieszkania komunalne i TBS, jak i przystępne cenowo lokale dla młodych rodzin oraz osób o umiarkowanych dochodach pozwoli na łatwiejsze rozpoczynanie samodzielnego życia. Równolegle konieczne jest poprawianie efektywności sieci przesyłowych (ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych) poprzez modernizację infrastruktury i ograniczanie strat przesyłowych oraz poprawianie skuteczności zarządzania systemem usług komunalnych (w tym gospodarki odpadami), co podniesie jakość i komfort zamieszkania w mieście.
2.4. Poprawa efektywności zarządzania i współpracy	Kierunek obejmuje działania na rzecz usprawnienia funkcjonowania administracji samorządowej, wzmacniania współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz budowania zaufania mieszkańców do samorządu. Efektem będzie bardziej skuteczne i transparentne zarządzanie rozwojem miasta, w tym z udziałem mieszkańców, co pozwoli na trafniejsze i efektywniejsze odpowiadanie na ich potrzeby i oczekiwania.
2.5. Rozwój i modernizacja infrastruktury kultury	Zakres działań obejmuje rozwój instytucji kultury, modernizację obiektów oraz poszerzanie oferty kulturalnej, a także dostosowywanie infrastruktury pod kątem osób ze szczególnymi potrzebami. Kierunek zakłada wsparcie integracji społecznej i zwiększanie poziomu uczestnictwa przedstawicieli różnych grup społecznych w życiu kulturalnym miasta. Efektem będzie rozwój kapitału kulturowego, podniesienie poziomu atrakcyjności Jastrzębia-Zdroju jako miejsca do życia, a także transformacja instytucji kultury w nowoczesne, inkluzywne i wielofunkcyjne centra aktywności lokalnej, odpowiadające na wyzwania społeczeństwa informacyjnego. Rozwój ten zwiększy także atrakcyjność miasta pod kątem turystycznym.

Cel 3. Wsparcie Jastrzębian na każdym etapie życia – silna wspólnota i szerokie perspektywy

Cel ten odpowiada na wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa, potrzebą wspierania rodzin, młodzieży oraz osób znajdujących się w trudniejszej sytuacji życiowej, a także procesem transformacji energetycznej. Miasto dąży do budowy spójnego, dostępnego systemu wsparcia społecznego, edukacyjnego i opiekuńczego, który będzie stanowił istotną pomoc dla mieszkańców na różnych etapach życia, odpowiadając na rosnące potrzeby seniorów, rodzin z dziećmi oraz osób zmagających się z problemami zdrowia psychicznego. Szczególny nacisk w tym zakresie kładzie się na wyrównywanie szans, rozwój kompetencji oraz wzmacnianie bezpieczeństwa socjalnego i integracji społecznej, co ma sprzyjać budowaniu silnej i odpornej wspólnoty. Kluczowa w tym zakresie jest również ścisła współpraca instytucji – Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i klubu seniora, aby zapewnić mieszkańcom kompleksowe i skoordynowane wsparcie oraz zwiększać skuteczność działań profilaktycznych. Integracja usług powinna iść w parze z edukacją społeczną, cyfryzacją i ułatwieniem dostępu do informacji, dzięki czemu mieszkańcy będą mogli łatwiej korzystać z dostępnej pomocy, a system stanie się przyjazny dla użytkowników i bardziej efektywny.

W związku ze społecznym aspektem transformacji energetycznej, jednym z priorytetów dla miast górniczych takich jak Jastrzębie-Zdrój jest także działanie na rzecz mieszkańców uczestniczących w procesie przejścia gospodarki na zrównoważoną pod kątem środowiskowym i społecznym. W tym zakresie kluczowe jest nie tylko dążenie do zapewnienia szerokich możliwości rozwoju zawodowego oraz zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, lecz również wspieranie aktywności społecznej i akceptacji dla procesu transformacji i zmiany klimatycznej. Istotnym elementem tych działań jest wspieranie i rozwijanie instytucji, takich jak Instytut Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Mszczonica wraz z Carbonarium, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Kultury i Muzeum Miejskie, które łączą dziedzictwo kulturowe (w tym przemysłowe) z nowoczesnością, a ich działalność stanowi nie tylko część atrakcyjnej oferty kulturalnej i turystycznej miasta, ale również wpływa na budowanie tożsamości lokalnej i integracji społecznej wokół lokalnej historii i kultury Jastrzębian. Takie miejsca stanowią cenną przestrzeń spotkań, dialogu i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych dla lokalnej społeczności.

Szczególną grupą docelową działań wspierających jest młodzież i młodzi dorośli, którzy stanowią o przyszłości miasta. Interwencja strategiczna ukierunkowana jest zatem na tworzenie warunków sprzyjających pozostawaniu młodych ludzi w mieście, w tym m.in. poprzez rozwijanie bogatej oferty edukacyjnej i oferty spędzania czasu wolnego oraz gwarantowanie szerokich perspektyw zawodowych.

Istotna w tym zakresie jest zatem współpraca samorządu, szkół i lokalnych firm w celu kreowania warunków do rozwoju zawodowego i przedsiębiorczości.

Bardzo ważną kwestią jest również stworzenie nowoczesnego, dostępnego i skutecznego systemu pieczy zastępczej, zapewniającego dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej bezpieczne warunki rozwoju oraz stabilne środowisko wychowawcze. Priorytetem Miasta w tym zakresie powinien być rozwój rodzinnych form opieki oraz kompleksowe wsparcie rodzin zastępczych. Ważnym elementem działań jest wyrównywanie szans edukacyjnych i społecznych dzieci, wspieranie ich zdrowia psychicznego oraz przygotowanie młodzieży do samodzielnego życia. Kluczowe znaczenie mają także działania profilaktyczne wspierające rodziny biologiczne oraz współpraca samorządu, instytucji publicznych i organizacji społecznych na rzecz dobra dzieci i rodzin.

Dużą rolę w procesie tworzenia silnej wspólnoty Jastrzębia-Zdroju odgrywa Miejska Biblioteka Publiczna, która wspiera mieszkańców na każdym etapie ich życia – od najmłodszych dzieci, przez młodzież, osoby aktywne zawodowo, po seniorów – rozwijając ich kompetencje czytelnicze, cyfrowe, społeczne i obywatelskie, przeciwdziałając wykluczeniu, wzmacnia więzi międzypokoleniowe oraz tworzy warunki do aktywnego uczestnictwa w życiu miasta. Rozwój biblioteki jako nowoczesnego centrum wiedzy, kultury i aktywności społecznej stanowi zatem inwestycję w jakość życia mieszkańców oraz w budowanie silnej, świadomej i zaangażowanej wspólnoty lokalnej. Nowoczesna i inkluzyjna biblioteka, dysponująca przestrzenią dostosowaną do współczesnych potrzeb użytkowników, stanie się „trzecim miejscem” – obok domu, pracy i szkoły – otwartą, bezpieczną i dostępną dla wszystkich przestrzenią sprzyjającą spotkaniom, integracji, edukacji, aktywności obywatelskiej oraz rozwojowi osobistemu.

Realizacja tak zaplanowanej interwencji pozwoli na ograniczenie negatywnych skutków społecznych związanych z transformacją obszarów górniczych oraz wsparcie mieszkańców miasta – zarówno młodzieży, rodzin z dziećmi, jak i samotnych dorosłych oraz seniorów – w codziennym życiu. Dzięki realizacji zaplanowanych działań społeczność Jastrzębia-Zdroju będzie zintegrowana, aktywna i zaangażowana w życie miasta. Mieszkańcy miasta będą cieszyli się dogodnymi warunkami do życia, pracy i spędzania czasu wolnego dzięki wsparciu ich zdrowia, aktywności zawodowej, uczestnictwu w kulturze czy wysokiemu poziomowi bezpieczeństwa.

W ramach 3. celu strategicznego wypracowano następujące kierunki działań podejmowanych dla jego osiągnięcia:

Cel 3. Wsparcie Jastrzębian na każdym etapie życia – silna wspólnota i szerokie perspektywy

3.1. Wspieranie mieszkańców na rynku pracy	Działania obejmują wsparcie aktywizacji zawodowej, doradztwo, szkolenia oraz dostosowanie kompetencji mieszkańców do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb rynku pracy, zwłaszcza osób zatrudnionych w górnictwie do wyzwań wynikających ze zmian klimatycznych i polityki Unii Europejskiej w tym obszarze.
3.2. Rozwój systemu pomocy społecznej i zapewnianie bezpieczeństwa socjalnego	Zakres działań obejmuje rozszerzenie i zintegrowanie systemu usług społecznych, szczególnie w obszarze wsparcia seniorów, rodzin i zdrowia psychicznego. Działania w tym zakresie skupiają się na rozwoju usług opiekuńczych, wsparcia rodzin oraz działań skierowanych do seniorów w celu zapewnienia kompleksowego i dostępnego wsparcia społecznego.
3.3. Gwarantowanie perspektyw dla młodych	Kierunek koncentruje się na wzmocnieniu oferty edukacyjnej, szczególnie w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego i oferty akademickiej, poprzez podniesie jej atrakcyjności, jakości i dostępności. Biorąc pod uwagę przemysłowy, górniczy charakter miasta, w obliczu transformacji energetycznej kluczowe staje się rozwijanie kompetencji przyszłości oraz przygotowywanie młodzieży do wejścia na rynek pracy i podnoszenie ich konkurencyjności na tym rynku poprzez edukację zawodową i rozwijanie programów stażowych i praktyk zawodowych, w tym we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami. W celu wyprofilowania przyszłego pracownika, Jastrzębie-Zdrój stawia na szkolnictwo specjalistyczne w kierunkach technicznych, w tym m.in. związanych z nowoczesnymi technologiami. Istotnym kierunkiem działań w tym zakresie może być również nawiązywanie współpracy z uczelniami wyższymi z regionu w celu utworzenia w Jastrzębiu-Zdroju ich filii zamiejscowych. Należy pamiętać, że ważnym elementem przyciągającym i zatrzymującym młodych jest także zróżnicowana oferta rekreacyjna – miejsca aktywności sportowej, kultury, rozrywki i odpoczynku – odpowiadająca różnym stylom życia. Z tego względu w ramach interwencji ukierunkowanej na młodych zaplanowano również rozwój oferty rozrywkowej w mieście.
3.4. Wzmacnianie lokalnej tożsamości i więzi społecznych	Wsparcie zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta, wzmocnienie więzi społecznych oraz przywiązania mieszkańców do swojego miejsca zamieszkania przełoży się na silniejszą identyfikację z Jastrzębiem-Zdrojem i budowanie poczucia tożsamości lokalnej. Będzie to możliwe m.in. dzięki rozwojowi oferty czasu wolnego - organizacji cyklicznych wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, a także wspieraniu lokalnych organizacji pozarządowych i oddolnych inicjatyw społecznych, co przełoży się na wzmocnienie spójności społecznej oraz zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta.

3.5.

Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Kierunek obejmuje działania związane ze wzmocnieniem bezpieczeństwa publicznego i budowaniem systemu odporności kryzysowej miasta poprzez działania prewencyjne, edukacyjne i inwestycje w monitoring oraz współpracę instytucji. Jednym z priorytetów na kolejne lata w mieście jest rozwój infrastruktury miejsc strategicznych na wypadek sytuacji kryzysowych i konieczności ewakuacji, zwłaszcza w postaci infrastruktury podwójnego zastosowania. Ponadto, wśród kluczowych kierunków działań jest intensyfikacja działań profilaktycznych i kampanii edukacyjno-informacyjnych, rozwijanie infrastruktury bezpieczeństwa publicznego (np. monitoringu miejskiego) oraz wzmacnianie współpracy między służbami mundurowymi, szkołami i organizacjami społecznymi. Pozwoli to na zabezpieczenie mieszkańców oraz kluczowych elementów życia społecznego i gospodarczego, takich jak energia, woda, transport, zdrowie i systemy informacyjne, co obejmuje zarówno fizyczną ochronę obiektów, jak i ich odporność na awarie, sabotaż czy przeciążenia w sytuacjach kryzysowych.

3.6.

Wsparcie i aktywizacja mieszkańców w obszarze edukacji i uczestnictwa w kulturze

Zakres działań obejmuje zwiększanie dostępu do edukacji i kultury oraz aktywizację mieszkańców poprzez rozwój różnorodnych form uczestnictwa w życiu miasta. Priorytetem w tym zakresie jest rozwijanie działalności Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Muzeum Miejskiego i ich oferty. Szczególną rolę odegrają również działania ukierunkowane na utworzenie w mieście nowoczesnego, wielofunkcyjnego centrum dostępu do wiedzy, kultury i nowych technologii, łączącego funkcje biblioteczne, edukacyjne i społeczne (nowoczesna biblioteka, miejsce animujące lokalne życie kulturalne i obywatelskie), a także działania na rzecz budowy/przebudowy/rozbudowy obiektu biblioteki, zwiększającej powierzchnię przeznaczoną na działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców w obszarze edukacji i uczestnictwa w kulturze. Realizacja tych działań pozwoli na wzmocnienie tożsamości lokalnej, poprzez wykorzystanie w tym celu dziedzictwa kulturowego i przemysłowego Jastrzębia-Zdroju.

Cel 4. Rewitalizacja i aktywizacja - atrakcyjna, funkcjonalna i ożywiona przestrzeń miejska

Jastrzębie-Zdrój dysponuje znacznym potencjałem przestrzennym, który może zostać wykorzystany do tworzenia atrakcyjnych miejsc do życia, pracy i wypoczynku. Na tle innych miast przemysłowych regionu, Jastrzębie-Zdrój wyróżnia się bowiem pod kątem dostępności zieleni, co w oczach mieszkańców stanowi jeden z jego kluczowych atutów. Szczególną rolę odgrywa tutaj Park Zdrojowy, stanowiący główne miejsce spacerów, odpoczynku i aktywności dla lokalnej społeczności, a także bogata sieć ogrodów i parków kieszonkowych. Z prac diagnostycznych wynika jednak silna potrzeba mieszkańców w zakresie rozbudowy sieci tego typu obszarów oraz uzupełniania przestrzeni miejskiej o inne miejsca służące aktywności i integracji społecznej, przy jednoczesnym wsparciu rozwoju tzw. przemysłu czasu wolnego. Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych (m.in. stref sportowo-rekreacyjnych, osiedlowych miejsc spotkań, parków i skwerów) jest zatem jednym z priorytetów rozwojowych miasta, ukierunkowanych na podnoszenie jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju oraz poprawę jego konkurencyjności w regionie.

Celem w tym zakresie jest zatem poprawa jakości przestrzeni miejskiej poprzez rewitalizację, rozwój funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią, co ma sprzyjać integracji mieszkańców i budowaniu tożsamości Jastrzębia-Zdroju jako miasta otwartego i nowoczesnego, a jednocześnie zielonego i sprzyjającego aktywnemu trybowi życia. Zakłada się rozwój infrastruktury i oferty miejskiej tak, aby wzbogacić ją o więcej takich miejsc - jak ulubione miejsca Jastrzębian, wśród których aktualnie wymienić można przede wszystkim Park Zdrojowy, Ośrodek Wypoczynku Niedzielnego czy deptak przy ul. 1 Maja, bogaty w liczne punkty usługowe i gastronomiczne. Szczególną rolę w tym zakresie w najbliższych latach odegra zagospodarowanie strefy centrum i wykreowanie centrum ogólnomiejskiego, co pozwoli na wykorzystanie potencjału do rozwoju funkcji usługowych, rekreacyjnych, społecznych śródmieścia. Podobnie planuje się wykorzystać liczne tereny i obiekty pogórnice i poprzemysłowe.

W ramach 4. celu strategicznego wypracowano następujące kierunki działań podejmowanych dla jego osiągnięcia:

Cel 4. Rewitalizacja i aktywizacja - atrakcyjna, funkcjonalna i ożywiona przestrzeń miejska

4.1.

Rewitalizacja i ożywienie przestrzeni miejskiej

Kierunek obejmuje kreowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych tworzących miejsca spotkań, rekreacji i rozwoju lokalnych usług, w szczególności w strefie centrum i w poszczególnych sołectwach. Działania skupiają się na kompleksowej rewitalizacji i/lub modernizacji przestrzeni i obiektów publicznych, rozwijaniu funkcji społecznych, kulturowych, rekreacyjnych czy usługowych, w tym m.in. poprzez

	opracowanie projektu i realizację inwestycji budowy Parku Wodnego, opracowanie koncepcji i zagospodarowanie Jaru Południowego, rozbudowę Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego, rewitalizację, modernizację terenu stawów przy ul. Wodzisławskiej wraz z zagospodarowaniem na cele rekreacyjne i społeczne czy zagospodarowanie terenu przy ul. Żwirki i Wigury na ekologiczny i społeczny kompleks sportowo-rekreacyjny. Efektem realizacji będzie poprawa jakości przestrzeni miejskiej oraz wzrost jej atrakcyjności zarówno w oczach mieszkańców Jastrzębia-Zdroju, jak i odwiedzających go turystów.
4.2. Efektywne wykorzystanie terenów i obiektów pogórniczych	Zakres działań obejmuje zagospodarowanie terenów i obiektów pogórniczych i przemysłowych poprzez zapobieganie ich dalszej degradacji i efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury poprzez jej rozbudowę, przekształcenie i dostosowanie do pełnienia nowych funkcji: społecznych, kulturowych, rekreacyjnych, turystycznych, usługowych czy gospodarczych. Priorytetem w tym zakresie jest m.in. realizacja II etapu rozbudowy Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica, w tym wystawy Porozumienia Jastrzębskiego oraz przestrzeni konferencyjnej i coworkingowej. Tego typu działania będą służyły rozbudowie oferty miejskiej Jastrzębia-Zdroju oraz wzmacnianiu tożsamości i marki miasta w oparciu o jego bogate dziedzictwo przemysłowe.

Cel 5. Podniesienie dostępności komunikacyjnej Jastrzębia-Zdroju - sprawny, zrównoważony i nowoczesny system transportowy miasta

Efektywna mobilność stanowi jeden z kluczowych warunków wysokiej jakości życia i rozwoju gospodarczego. Cel odpowiada na potrzebę poprawy dostępności komunikacyjnej miasta, zarówno w skali wewnętrznej, jak i zewnętrznej, przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna Jastrzębia-Zdroju przekłada się na wysoką dostępność oferty miejskiej ze względu na dogodną sieć drogową i rozmieszczenie podstawowych funkcji w obrębie miasta. Potencjał z tym związany daje możliwości w zakresie podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz zmniejszania negatywnego wpływu ruchu samochodowego na środowisko poprzez dążenie do wdrażania założeń koncepcji miasta 15-minutowego. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywają inwestycje w rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej i wzmacnianie systemu transportu zbiorowego, co ma zapewnić mieszkańcom wygodne, bezpieczne i ekologiczne formy przemieszczania się. Jastrzębie-Zdrój jest jednak jednocześnie największym w kraju miastem bez pasażerskiego transportu kolejowego. Odbudowa połączenia kolejowego jest jednym z priorytetów rozwojowych miasta i najczęściej powtarzającym się postulatem uczestników badań jakościowych i ilościowych prowadzonych w ramach prac diagnostycznych. Realizacja tego typu przedsięwzięcia umożliwiłaby

ograniczenie odpływu ludności (np. dzięki skróceniu czasu dojazdu do pracy, zwiększeniu dostępności oferty usług), a także podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej miasta dzięki wzmocnieniu spójności przestrzenno-funkcjonalnej regionu i podniesieniu konkurencyjności Jastrzębia-Zdroju. Realizacja działań zaplanowanych w ramach celu zapewni mieszkańcom miasta dogodny dostęp do usług oraz zwiększy możliwości uczestnictwa w jego życiu społecznym, kulturalnym czy sportowym, wpływając jednocześnie na działalność lokalnych przedsiębiorstw oraz jakość środowiska.

W ramach 5. celu strategicznego wypracowano następujące kierunki działań podejmowanych dla jego osiągnięcia:

Cel 5. Podniesienie dostępności komunikacyjnej Jastrzębia-Zdroju - sprawny, zrównoważony i nowoczesny system transportowy miasta

5.1.

Rozwój i modernizacja układu komunikacyjnego miasta w oparciu o połączenia kolejowe

Kierunek obejmuje modernizację infrastruktury drogowej, poprawę bezpieczeństwa ruchu oraz usprawnienie powiązań komunikacyjnych. Priorytetem w tym zakresie jest przywrócenie połączenia kolejowego z Aglomeracją Górnośląską oraz realizacja kluczowych projektów drogowych: połączenie obwodnicy z ul. Pszczyńską, rozbudowa ul. Podhalańskiej, połączenie stacji kolejowych „CPK” i „Kolej+” od ul. Warszawskiej do Zdroju. Wśród inwestycji ściśle związanych z realizacją połączeń kolejowych wymienić należy również budowę przystanków i stacji pasażerskich oraz wykształcenie węzłów przesiadkowych integrujących transport samochodowy, autobusowy, kolejowy. Efektem realizacji działań będzie poprawa dostępności komunikacyjnej i sprawności przemieszczania się, a tym samym integracja przestrzenna i funkcjonalna Jastrzębia-Zdroju z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią i całym regionem.

5.2.

Rozwój zrównoważonego transportu publicznego

Zakres działań obejmuje rozwój nowoczesnego, dostępnego i niskoemisyjnego transportu publicznego oraz poprawę jego integracji z innymi formami mobilności. W ramach tego kierunku zaplanowano zarówno inwestycje w infrastrukturę sprzyjającą transportowi publicznemu i niskoemisyjności, jak i promocję komunikacji zbiorowej i uatrakcyjnianie jej oferty tak, aby odpowiadała na potrzeby i oczekiwania jak największej liczby mieszkańców. Efektem będzie zwiększenie udziału transportu zbiorowego i ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

5.3.**Wspieranie mobilności
miejskiej**

Kierunek zakłada rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej oraz promowanie alternatywnych form przemieszczania się – zarówno w celach komunikacyjnych (transportowych), jak i rekreacyjnych i turystycznych. Istotnym elementem działań będzie tworzenie wygodnych połączeń pieszych i rowerowych między poszczególnymi sołectwami a centrum miasta, terenami rekreacyjnymi, obiektami użyteczności publicznej oraz węzłami transportu publicznego, a także regionalną siecią tras pieszo-rowerowych. Oczekiwanym rezultatem jest poprawa dostępności przestrzeni i oferty miejskiej, a tym samym podniesienie komfortu i jakości życia w mieście.

Cel 6. Adaptacja miasta do zmian klimatu – bezpieczeństwo i funkcjonowanie w zgodzie ze środowiskiem

Obecnie jakość środowiska i odporność miast na zmiany klimatu jest jednym z kluczowych czynników warunkujących poziom i komfort życia. Fale upałów, powodzie czy ekstremalne opady stają się coraz częstszym zagrożeniem dla bezpieczeństwa mieszkańców oraz miejskiej infrastruktury, w związku z czym samorząd powinien intensyfikować działania ukierunkowane na ograniczenie tego typu ryzyka i usprawnienie systemu reagowania kryzysowego. Istotnym problemem w województwie śląskim wciąż pozostaje również niska jakość powietrza – mimo że sukcesywnie podejmowane w ostatnich latach działania w tym zakresie przynoszą widoczne efekty, to jednak wciąż konieczna jest intensyfikacja działań zmierzających do ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

Zmiany klimatu oraz presja środowiskowa wymagają podejmowania długofalowych działań adaptacyjnych i prośrodowiskowych. Cel zakłada zatem kompleksową poprawę jakości środowiska, ochronę zasobów naturalnych oraz zwiększanie odporności miasta na skutki zmian klimatycznych, przy jednoczesnym podnoszeniu jakości życia mieszkańców.

W ramach 6. celu strategicznego wypracowano następujące kierunki działań podejmowanych dla jego osiągnięcia:

Cel 6. Adaptacja miasta do zmian klimatu – bezpieczeństwo i funkcjonowanie w zgodzie ze środowiskiem

6.1.**Wzmacnianie
odporności na
zmiany klimatu
i ochrona
bioróżnorodności**

Zakres działań ukierunkowany jest na adaptację miasta do zmian klimatu. Sprzyjać temu będą inwestycje w zielono-niebieską infrastrukturę i wdrażanie rozwiązań opartych na przyrodzie – rozwijanie systemu naturalnej retencji czy zwiększanie powierzchni nasadzeń i różnorodności zieleni miejskiej. Szczególną rolę w zakresie adaptacji Jastrzębia-Zdroju odegrają działania związane z termomodernizacją i poprawą efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz dążenie do dywersyfikacji źródeł energii w mieście. Elementy te będą w dużym stopniu sprzyjać komfortowi

	mieszkańców (zwłaszcza termicznemu i akustycznemu) oraz zwiększać odporność miasta na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych.
6.2. Poprawa jakości środowiska	Kierunek obejmuje przede wszystkim działania na rzecz ograniczania zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza. Kluczowe znaczenie ma tutaj usprawnianie systemu usług komunalnych obejmujących m.in. odbiór odpadów komunalnych. Jednym z priorytetów powinna być intensyfikacja selektywnej zbiórki odpadów oraz dążenie do rozwijania gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez wspieranie recyklingu, ponownego użycia materiałów oraz ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, co w dłuższej perspektywie przełoży się na zmniejszenie obciążenia systemu i niższe koszty jego funkcjonowania. Co więcej, jednym z kluczowych elementów interwencji ukierunkowanej na poprawę jakości środowiska będzie również edukacja ekologiczna mieszkańców, zwiększająca świadomość wpływu codziennych decyzji na otoczenia. Konsekwentnie realizowana, długofalowa polityka łącząca inwestycje infrastrukturalne i działania społeczne pozwoli osiągnąć trwałą poprawę jakości środowiska oraz korzystnie wpłynąć na zdrowie i komfort życia mieszkańców.

2.4 Zakres planowanych działań – projekty, przedsięwzięcia i inicjatywy

W wyniku prac diagnostycznych i warsztatowych wypracowano propozycje projektów i inicjatyw, jakie należałoby w mieście zrealizować, aby skutecznie odpowiedzieć na zidentyfikowane problemy i potrzeby Jastrzębia-Zdroju oraz wykorzystać jego potencjały. W perspektywie 2035 roku określono sześć **projektów kluczowych**, na których skupiają się działania zmierzające do osiągnięcia nadrzędnego celu (misji) rozwoju Miasta oraz efektów określonych w wizji.

Projekty kluczowe:

1

Przywrócenie połączenia kolejowego wzmacniającego integrację przestrzenno-funkcjonalną Jastrzębia-Zdroju z regionem

Zadanie to nie leży w zakresie kompetencji jastrzębskiego samorządu, jednak stanowi kluczowy projekt ze względu na fundamentalne znaczenie połączenia kolejowego dla jakości życia w mieście oraz jego rangi w regionie. Z tego względu samorząd podejmuje wszelkie możliwe działania zmierzające do przywrócenia połączenia, co wpisuje się w interwencję zaplanowaną w ramach celu strategicznego 5. *Podniesienie dostępności komunikacyjnej Jastrzębia-Zdroju - sprawny, zrównoważony i nowoczesny system transportowy miasta.*

W ramach planowanych inwestycji kolejowych w Jastrzębiu-Zdroju przewiduje się realizację dwóch inwestycji:

1. Kolej+ — odbudowa linii nr 159 na trasie Jastrzębie-Zdrój – Pawłowice Śląskie – Żory – Orzesze – Katowice, wraz z połączeniem turystycznym w kierunku Beskidu Śląskiego (w realizacji).
2. CPK — Kolej Dużych Prędkości (w realizacji). W ramach projektu Centralnego Portu Komunikacyjnego planowana jest budowa linii kolejowej nr 170 Kolei Dużych Prędkości łączącej Katowice z Ostrawą, stanowiącej element transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T.

Oba projekty dotyczą różnych tras oraz standardów technicznych. Kolej+ zapewni połączenie regionalne z Katowicami od wschodu, natomiast dodatkowy odcinek CPK obsłuży miasto od zachodu, zapewniając połączenia dalekobieżne, w tym międzynarodowe z Ostrawą. W ramach planowanych inwestycji kolejowych przewiduje się budowę stacji kolejowej Jastrzębie-Zdrój Centrum oraz przystanków osobowych: Jastrzębie-Zdrój Szkolna i Jastrzębie-Zdrój Bzie (Kolej+) oraz Jastrzębie-Zdrój Zachód (CPK). Jednym z założeń strategicznych jest ponadto wykształcenie centralnego węzła przesiadkowego integrującego transport autobusowy i kolejowy, zlokalizowanego w rejonie ul. Podhalańskiej. W tym zakresie konieczna jest także rozbudowa układu drogowego integrującego wszystkie formy transportu, co jest założeniem projektu kluczowego nr 4.

Przywrócenie połączenia kolejowego w Jastrzębiu-Zdroju niezbędne jest dla jego dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Realizacja powyższych przedsięwzięć zapewni mieszkańcom miasta szybki, sprawny i ekologiczny dostęp do szerokiego rynku pracy, uczelni oraz usług w całej Aglomeracji Górnośląskiej, zwiększając jednocześnie atrakcyjność inwestycyjną regionu. Brak kolei od lat ogranicza

	mobilność mieszkańców i pogłębia wykluczenie komunikacyjne największego polskiego miasta bez połączeń pasażerskich. Nowoczesna infrastruktura kolejowa może przyciągnąć nowych inwestorów, wspierać rozwój przedsiębiorczości i turystyki, a także odciążać drogi, poprawiając jakość życia oraz stan środowiska naturalnego. Odbudowa kolei to również szansa na zatrzymanie odpływu młodych ludzi i wzmocnienie pozycji miasta jako nowoczesnego ośrodka gospodarczego w regionie.
2	Rozwój oferty inwestycyjnej poprzez przygotowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, m.in. rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym drogowej Zadanie ukierunkowane jest na przygotowanie kompleksowej oferty inwestycyjnej miasta, uwzględniającej atrakcyjne tereny inwestycyjne. Kluczowe jest ich odpowiednie przygotowanie poprzez uzbrojenie w niezbędną infrastrukturę techniczną, w tym drogową, co stanowi jeden z priorytetów celu strategicznego 1. <i>Transformacja gospodarcza Jastrzębia-Zdroju – innowacje oparte na przemysłowych tradycjach.</i> W ramach zadania zaplanowano rozbudowę infrastruktury technicznej (sieciowej) oraz drogowej w celu udostępnienia atrakcyjnych terenów inwestycyjnych dla prowadzenia działalności produkcyjnej i usługowej m.in. na obszarach: • po KWK Jas-Mos i sąsiednich, • przy ul. Powstańców Śląskich, • przy ul. Dębina, • przy Drodze Głównej Południowej. Ponadto, zakłada się wyznaczanie i uzbrajanie nowych terenów inwestycyjnych w mieście w zależności od potrzeb i możliwości finansowych, organizacyjnych, prawnych i planistycznych. Rozwój oferty inwestycyjnej w Jastrzębiu-Zdroju stanowi jeden z najważniejszych elementów transformacji gospodarczej miasta w kierunku nowoczesnej i zróżnicowanej gospodarki. Miasto, którego rozwój przez dekady był silnie związany z przemysłem wydobywczym, potrzebuje nowych impulsów rozwojowych umożliwiających przyciąganie inwestorów, tworzenie miejsc pracy oraz rozwój sektora produkcyjnego, usługowego i nowoczesnych technologii. Rozbudowa infrastruktury technicznej i drogowej będzie sprzyjała aktywizacji gospodarczej terenów poprzemysłowych, poprawi spójność przestrzenną miasta oraz wzmocni jego potencjał rozwojowy w kontekście transformacji regionów pogórnich i budowy nowoczesnej gospodarki opartej na innowacjach i przedsiębiorczości.
3	Wzmocnienie funkcji miejskich Jastrzębia-Zdroju poprzez zagospodarowanie strefy centrum Projekt obejmuje działania ukierunkowane na wykreowanie nowego centrum ogólnomiejskiego z placem centralnym (placem miejskim) i koncentracją w jego obrębie funkcji usługowo-handlowo-mieszkaniowych oraz obiektów infrastruktury społecznej. Pozwoli to na wykorzystanie potencjału do rozwoju funkcji usługowych, rekreacyjnych, społecznych śródmieścia, co jest zgodne z założeniami celu strategicznego 4. <i>Rewitalizacja i aktywizacja - atrakcyjna, funkcjonalna i ożywiona przestrzeń miejska.</i> Wyraźnie wykształcone centrum (rynek, plac miejski) pełni kluczową rolę w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta - stanowi

główną przestrzeń integracji społecznej, koncentracji usług, handlu, administracji, kultury oraz wydarzeń publicznych. Jest miejscem budowania lokalnej tożsamości, aktywności społecznej i życia miejskiego, a jednocześnie symbolem miasta oraz jego wizytówką. W Jastrzębiu-Zdroju – mieście rozwijającym się głównie w oparciu o funkcję przemysłową i osiedla mieszkaniowe – nie wykształciła się dotąd centralna przestrzeń o charakterze reprezentacyjnym i wspólnotowym, co utrudnia budowanie spójnego wizerunku miasta oraz nowoczesnej struktury miejskiej odpowiadającej współczesnym potrzebom społecznym i gospodarczym. W obrębie ulic Warszawskiej, Porozumienia Jastrzębskiego, Sybiraków, Ronda Centralnego i al. Piłsudskiego/Katowickiej wyznaczono jednak największą wolną rezerwę terenową w centrum, nabytą przez miasto w 2025 roku. Aktualnie trwają prace nad „Studium programowo-przestrzennym terenu Nowego Centrum w Jastrzębiu-Zdroju”, którego przedmiotem będzie ukształtowanie nowej, centralnej części miasta jako obszaru o charakterze miejskim, integrującego funkcje mieszkaniowe, usługowe oraz publiczne (np. kultury, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa), uzupełnione o ogólnodostępną strefę zieleni w formie parku oraz centralną przestrzeń publiczną w postaci placu śródmiejskiego.

Proces projektowania i wdrażania koncepcji Nowego Centrum jest przedsięwzięciem wieloletnim i złożonym, obejmującym aspekty urbanistyczne, komunikacyjne, społeczne, środowiskowe i ekonomiczne. Konieczne będzie zatem skoordynowanie różnych procesów, co wymaga etapowania inwestycji, aby możliwe było racjonalne rozłożenie kosztów w czasie, dostosowanie zakresu prac do dostępnych źródeł finansowania oraz ograniczenie utrudnień dla mieszkańców i funkcjonowania miasta. Zakłada się realizację przedsięwzięcia z uwzględnieniem następujących etapów:

1. Etap przygotowawczy i planistyczny, obejmujący m.in. przygotowanie dokumentacji planistycznej i projektowej, określenie modelu finansowania i harmonogramu, przeprowadzenie niezbędnych analiz i konsultacji społecznych.
2. Etap infrastrukturalny i komunikacyjny, w ramach którego przebudowana zostanie niezbędna infrastruktura (sieciowa, drogowa, społeczna).
3. Etap wdrożeniowy, obejmujący realizację założeń koncepcji tworzenia centralnej przestrzeni publicznej.
4. Etap rozwoju funkcji publicznych i aktywizacji, w ramach którego zakłada się uruchomienie działalności społecznej, usługowej, administracyjnej itp. w obrębie Nowego Centrum.

W proces realizacji projektu zaangażowane będą przede wszystkim władze miasta i jednostki organizacyjne samorządu, urbaniści, projektanci branżowi, eksperci, a także inwestorzy prywatni, instytucje publiczne, organizacje społeczne oraz potencjalni operatorzy usług i instytucji kultury. Szczególną rolę w projektowaniu i realizacji inwestycji odegrają również mieszkańcy, którzy będą zaangażowani poprzez szeroki proces konsultacji

	społecznych obejmujący m.in. spotkania i ankiety oraz możliwość zgłaszania uwag do dokumentów planistycznych i projektowych. Zakłada się finansowanie inwestycji z różnych źródeł, w tym przede wszystkim z budżetu miasta, środków Unii Europejskiej w ramach programów regionalnych i krajowych, środków budżetu państwa. Istotnym źródłem mogą być również partnerstwa publiczno-prywatne oraz zaangażowanie inwestorów komercyjnych. Zakłada się, że realizacja Nowego Centrum w Jastrzębiu-Zdroju przyniesie miastu szereg pozytywnych skutków społecznych, gospodarczych i przestrzennych, w tym stworzenie nowoczesnej i atrakcyjnej przestrzeni publicznej, integrację mieszkańców, rozwój usług i przedsiębiorczości, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej oraz poprawę jakości życia. Powstanie centralnego placu miejskiego i terenów zieleni może stać się impulsem do budowy nowej tożsamości miasta oraz wzmocnienia jego funkcji ponadlokalnych. Należy jednak uwzględnić także potencjalne wyzwania takie jak wysokie koszty realizacji, ryzyko konfliktów społecznych dotyczących sposobu zagospodarowania terenu oraz potrzeba zachowania równowagi pomiędzy interesem publicznym, oczekiwaniami mieszkańców i opłacalnością ekonomiczną projektu.
4 Opracowanie projektu i realizacja inwestycji budowy Parku Wodnego	Projekt polega na realizacji koncepcji nowoczesnego, wielofunkcyjnego obiektu rekreacyjno-sportowego w Jastrzębiu-Zdroju, uwzględniającą m.in. modernizację istniejącej krytej pływalni i rozbudowę strefy rekreacyjnej z atrakcjami wodnymi oraz strefę dla dzieci i strefę SPA. Inwestycja pozwoli na rozszerzenie i uatrakcyjnienie oferty spędzania czasu wolnego w mieście poprzez efektywne zagospodarowanie przestrzeni publicznej zgodnie z założeniami celu strategicznego 4. <i>Rewitalizacja i aktywizacja - atrakcyjna, funkcjonalna i ożywiona przestrzeń miejska.</i> Projekt jest ściśle związany z inwestycją planowaną przez Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A., polegającą na budowie w bezpośrednim sąsiedztwie systemu pomp ciepła, które będą wspomagały proces zaopatrzenia Parku Wodnego w energię ciepłą. Budowa Parku Wodnego jest jedną z najbardziej wyczekiwanych inwestycji w Jastrzębiu-Zdroju. Ma ona znaczenie zarówno z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, jak i dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta ze względu na fakt, iż stworzy nowoczesną przestrzeń rekreacji, sportu i integracji społecznej dostępną dla wszystkich grup wiekowych. Zakłada się, że tego typu obiekt znacząco zwiększy atrakcyjność miasta jako miejsca do życia, będzie przeciwdziałać odpływowi mieszkańców oraz wspierać rozwój lokalnych usług i przedsiębiorczości. Dodatkowo inwestycja mogłaby przyciągać odwiedzających z okolicznych miejscowości, wzmacniając lokalną gospodarkę i budując nowoczesny wizerunek miasta przechodzącego transformację po okresie dominacji przemysłu wydobywczego.

5	Rozwój sieci transportowej miasta poprzez realizację kluczowych projektów drogowych zintegrowanych z projektowanymi liniami kolejowymi	Zadanie polega na rozbudowie i modernizacji infrastruktury drogowej w celu poprawy dostępności komunikacyjnej i sprawności przemieszczania się, z naciskiem na integrację sieci drogowej z planowaną realizacją połączeń kolejowych, co zagwarantuje usprawnienie powiązań komunikacyjnych miasta z regionem zgodnie z założeniami celu strategicznego 5. <i>Podniesienie dostępności komunikacyjnej Jastrzębia-Zdroju - sprawny, zrównoważony i nowoczesny system transportowy miasta.</i> W ramach zadania planowana jest realizacja kluczowych projektów drogowych: połączenia obwodnicy z ul. Pszczyńską, rozbudowy ul. Podhalańskiej, połączenie stacji kolejowych „CPK” i „Kolej+” od ul. Warszawskiej do Zdroju. Realizacja tych inwestycji jest istotna dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania przyszłego systemu transportowego miasta oraz pełnego wykorzystania potencjału planowanych inwestycji kolejowych w ramach programu Kolej+ i projektu CPK. Rozbudowa układu drogowego umożliwi efektywną integrację transportu drogowego, autobusowego i kolejowego, poprawiając dostępność nowych stacji i przystanków kolejowych oraz usprawniając przemieszczanie się mieszkańców i podróżnych. Inwestycje te pozwolą ograniczyć zjawisko wykluczenia komunikacyjnego, zwiększyć bezpieczeństwo ruchu drogowego, zmniejszyć natężenie ruchu w centrum miasta oraz poprawić powiązania komunikacyjne z regionem i siecią transeuropejską TEN-T. Sprawny i nowoczesny układ transportowy będzie również istotnym impulsem rozwojowym dla gospodarki miasta, zwiększając jego atrakcyjność inwestycyjną, wspierając mobilność pracowników oraz podnosząc jakość życia mieszkańców poprzez tworzenie bardziej zrównoważonego i dostępnego systemu transportowego.
6	Rozwój budownictwa i tworzenie warunków do rozwoju mieszkalnictwa wielorodzinnego, w tym rozwój TBS, współpraca z deweloperami i nawiązywanie partnerstw publiczno-prywatnych na warunkach miasta	Rozwój mieszkalnictwa stanowi jeden z priorytetów Jastrzębia-Zdroju w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, zgodnie z założeniami celu strategicznego 2. <i>Gwarantowanie wysokiej jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju – dobrostan, komfort i dostępność.</i> Projekt zakłada rozwój budownictwa i tworzenie warunków do rozwoju mieszkalnictwa wielorodzinnego, w tym rozwój TBS, współpraca z deweloperami i nawiązywanie partnerstw publiczno-prywatnych na warunkach miasta. Zadania ukierunkowane są na zwiększenie dostępności oraz różnorodności oferty mieszkaniowej dostosowanej do potrzeb obecnych i przyszłych mieszkańców. Ich celem jest poprawa warunków zamieszkania, przeciwdziałanie niekorzystnym trendom demograficznym oraz zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej miasta. Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę i modernizację mieszkań komunalnych, socjalnych oraz realizowanych w formule Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS), a także wspieranie powstawania przystępnych cenowo lokali dla młodych rodzin, osób rozpoczynających samodzielne życie oraz mieszkańców o umiarkowanych dochodach. Działania te mają ułatwić dostęp do mieszkań osobom znajdującym się w różnych sytuacjach życiowych i ekonomicznych. Realizacja projektu będzie powiązana z rozwojem niezbędnej infrastruktury technicznej, drogowej i społecznej,

	obejmującej m.in. sieci uzbrojenia terenu, układ komunikacyjny, tereny rekreacyjne oraz usługi publiczne. Takie podejście pozwoli na tworzenie funkcjonalnych i atrakcyjnych przestrzeni do życia, sprzyjających integracji społecznej oraz wysokiej jakości zamieszkania. Zakłada się, że rezultatem projektu będzie zwiększenie liczby dostępnych mieszkań, poprawa standardu zasobów mieszkaniowych, wzrost liczby mieszkańców osiedlających się w mieście, zatrzymanie odpływu młodych osób oraz wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego Jastrzębia-Zdroju poprzez lepsze dostosowanie oferty mieszkaniowej do potrzeb lokalnej społeczności, w tym pracowników lokalnych zakładów pracy.
--	--

Poniżej przedstawiono syntetycznie zakres pozostałych działań planowanych do realizacji w ramach każdego z celów i kierunków, gdzie poza projektami kluczowymi wyróżniono zadania stanowiące priorytet w interwencji strategicznej miasta w perspektywie 2035 roku (projekty priorytetowe).

SFERA GOSPODARCZA



Cel 1. Transformacja gospodarcza Jastrzębia-Zdroju – innowacje oparte na przemysłowych tradycjach

Kierunek działania 1.1 Wspieranie przedsiębiorczości i sieciowanie biznesu

Projekty priorytetowe

- 1. Promowanie jastrzębskich przedsiębiorców w ramach programu „Jastrzębski Produkt Lokalny”**
- 2. Wspieranie rozwoju kompetencji w obszarach związanych z przemysłem 4.0, w tym technologii cyfrowych**
- 3. Wzmacnianie lokalnego patriotyzmu gospodarczego i konsumenckiego, w tym poprzez rozwijanie inicjatyw takich jak „Jasne, że Jastrzębie”**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Tworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i wspierających przedsiębiorców.
2. Tworzenie przestrzeni dla biznesu, zwłaszcza innowacyjnych inicjatyw (np. strefa coworkingowa).
3. Wspieranie współpracy międzysektorowej i sieciowanie środowiska biznesowego, w tym m.in. poprzez działalność Rady Biznesu przy prezydencie Miasta.
4. Wspieranie transformacji sektora przemysłowego, cyfryzacji i automatyzacji.
5. Wspieranie działań badawczych i innowacyjnych oraz transferu zaawansowanych technologii.
6. Promocja lokalnych pracodawców i wspieranie ścieżek kariery zawodowej związanej z lokalnym rynkiem pracy.
7. Wpieranie przedsiębiorczości mieszkańców.
8. Zapewnienie wsparcia w postaci ulg oraz dofinansowań dla lokalnych przedsiębiorców prowadzących lub rozpoczynających działalność w mieście.
9. Współpraca samorządu z instytucjami otoczenia biznesu, ich sieciowanie oraz wspieranie ich współpracy z przedsiębiorcami.

Kierunek działania 1.2 Budowa atrakcyjnej oferty inwestycyjnej

Projekty kluczowe

- 1. Rozwój oferty inwestycyjnej poprzez przygotowanie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych, m.in. rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym drogowej.**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Prowadzenie działań z zakresu promocji gospodarczej.
2. Przygotowanie i promocja kompleksowej oferty inwestycyjnej miasta we współpracy z Polską Agencją Inwestycji i Handlu, Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną i Śląskim Centrum Obsługi Inwestora.

3. Przygotowywanie i uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego sprzyjających rozwojowi terenów inwestycyjnych i stref gospodarczych.
4. Dążenie do uproszczenia procedur inwestycyjnych, rozwoju systemu warunków preferencyjnych dla nowych firm lub inwestycji w mieście, systemu informacji o programach, dotacjach, formach dofinansowania.

Kierunek działania 1.3 Budowanie marki Jastrzębia-Zdroju

Projekty priorytetowe

- 1. Organizacja dużych eventów muzycznych, sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych o zasięgu ponadlokalnym, w tym wzmacnianie rangi flagowych wydarzeń takich jak: Piknik w kurorcie, Piknik w PRL, JAZZtrzębie, Carbonalia, Carborock, Bieg Kobiety na 5+**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Marketing i promocja gospodarcza, budowanie pozytywnego wizerunku miasta.
2. Współpraca z inwestorami i przedsiębiorcami w zakresie działań promocyjnych i wizerunkowych.
3. Utrzymywanie i pogłębianie zaufania mieszkańców do samorządu lokalnego.
4. Rozwijanie katalogu Jastrzębskiego Produktu Lokalnego i jego szeroka promocja w regionie, kraju i za granicą.
5. Angażowanie lokalnych przedsiębiorców do współpracy w ramach realizowanych wydarzeń miejskich.

Kierunek działania 1.4 Rozwijanie turystyki weekendowej

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozwój i integracja miejskiej oferty weekendowej – pakietów weekendowych, wycieczek tematycznych.
2. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej, w tym zwłaszcza rowerowej, zintegrowanej z Żelaznym Szlakiem Rowerowym.
3. Organizacja weekendowych wydarzeń sportowych, kulturalnych i rozrywkowych.
4. Tworzenie warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) w sektorze okołoturystycznym poprzez zagospodarowywanie przestrzeni publicznych sprzyjających ruchowi pieszemu (deptaki, ciągi piesze, place i skwery).
5. Promocja miasta jako kierunku krótkich wyjazdów turystycznych.

SFERA SPOŁECZNA



Cel 2. Gwarantowanie wysokiej jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju – dobrostan, komfort i dostępność

Kierunek działania 2.1 Rozwój oferty usług publicznych

Projekty, przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Dostosowanie oferty przedszkolnej do obecnego i prognozowanego zapotrzebowania oraz podnoszenie jej jakości.
2. Rozwój usług komunalnych: wodno-kanalizacyjnych, gospodarki odpadami, ciepłownictwa.
3. Zwiększanie dostępności usług publicznych oraz poprawa jakości obsługi mieszkańców m.in. w zakresie wdrażania rozwiązań cyfrowych (e-usług, elektronicznej obsługi interesanta itp.).
4. Wspieranie rozwoju oferty usług medycznych w mieście oraz usprawnianie funkcjonowania placówek zdrowia.
5. Podnoszenie jakości i atrakcyjności oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, w tym poprzez, rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i kół zainteresowań, wyposażenie szkół w nowoczesne multimedialne pomoce dydaktyczne.
6. Rozwijanie wachlarza usług zdrowotnych dedykowanych seniorom i osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych oraz poprawa ich dostępności w formie zdalnej i stacjonarnej.

Kierunek działania 2.2 Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej

Projekty priorytetowe

1. **Rozbudowa Żelaznego Szlaku Rowerowego o kolejny etap polegający na skomunikowaniu szlaku ze Zdrojem.**
2. **Poprawa warunków do nauki dla dzieci i młodzieży m.in. poprzez rozbudowę, przebudowę lub modernizację placówek oświatowych i dostosowanie do obowiązujących przepisów (m.in. sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej nr 17, rozbudowa obiektów sportowych w Zespole Szkół Mistrzostwa Sportowego).**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Poprawa standardu istniejących obiektów użyteczności publicznej, w tym m.in. modernizacja, przebudowa i rozbudowa budynków szkół.
2. Dostosowywanie obiektów i przestrzeni publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym poprzez likwidowanie barier architektonicznych i wprowadzanie rozwiązań wspomagających mobilność.
3. Dalszy rozwój infrastruktury pomocy społecznej i wspierania rodziny (m.in. dziennych domów pomocy, mieszkań treningowych i wspomaganych) oraz tworzenie instytucji takich jak np.

schronisko dla osób w kryzysie bezdomności, dom dla samotnych rodziców, placówek wsparcia dziennego.

4. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej i turystycznej, w tym przyszkolnych obiektów i terenów sportowo-rekreacyjnych.
5. Budowa infrastruktury rowerowej w oparciu o sieć krajową i wojewódzką.
6. Rozwój sieci lokalnych miejsc spotkań, dyskusji, rozwoju zainteresowań – obiektów i przestrzeni publicznych o funkcjach rekreacyjnych, integracyjnych, społecznych.

Kierunek działania 2.3 Rozwój mieszkalnictwa i infrastruktury komunalnej

Projekty kluczowe

- 1. Rozwój budownictwa i tworzenie warunków do rozwoju mieszkalnictwa wielorodzinnego, w tym rozwój TBS, współpraca z deweloperami i nawiązywanie partnerstw publiczno-prywatnych na warunkach miasta.**

Projekty priorytetowe

- 2. Rozwój racjonalnego i efektywnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz wspieranie recyklingu odpadów poprzez rozbudowę zaplecza technicznego i infrastruktury dla gospodarki odpadami, w tym budowa PSZOK.**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Dążenie do zwiększenia dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych oraz rozwoju mieszkalnictwa dostosowanego dla osób z niepełnosprawnościami, wspomaganego, w tym mieszkań treningowych i wspomaganych, mieszkań cohousingowych.
2. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz urządzeń wodno-kanalizacyjnych, w tym wyposażanie w infrastrukturę sieciową terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę.
3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej.
4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej, teleinformatycznej.

Kierunek działania 2.4 Poprawa efektywności zarządzania i współpracy

Projekty, przedsięwzięcia, inicjatywy:

1. Wzmacnianie współpracy samorządu ze stowarzyszeniami, fundacjami i organizacjami pozarządowymi oraz podnoszenie ich potencjału technicznego i organizacyjnego.
2. Wzmacnianie współpracy samorządu ze środowiskiem biznesowym.
3. Wzmacnianie współpracy międzygminnej.
4. Podnoszenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta, w tym poprzez rozwijanie i wzmacnianie partycypacji lokalnej społeczności w procesach rozwojowych.
5. Wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych oraz wspieranie lokalnych liderów w zakresie aktywizacji społeczności i wspierania uczestnictwa w życiu miejskim.

6. Usprawnianie przepływu informacji i poprawa dostępności oferty miejskiej poprzez zwiększanie dostępności usług elektronicznych.
7. Wdrażanie rozwiązań smart city w zakresie zarządzania energią, transportem, przestrzenią i usługami komunalnymi.

Kierunek działania 2.5 Rozwój i modernizacja infrastruktury kultury

Projekty priorytetowe

1. **Modernizacja, rozbudowa oraz poprawa standardu i wyposażenia istniejących obiektów i infrastruktury kultury, w tym Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – łaźnia Moszczenica, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Kultury, Muzeum Miejskiego.**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Modernizacja budynków sieci bibliotecznej (m.in. budynku Masnówki).
2. Przebudowa/budowa nowego obiektu biblioteki zwiększająca powierzchnię przeznaczoną na działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jastrzębiu-Zdroju.
3. Dostosowywanie wszystkich obiektów kulturalnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
4. Rozwój oferty kulturalno-rozrywkowej w mieście poprzez wspieranie wszystkich instytucji kultury w celu poprawy dostępności i jakości oferty kulturalnej miasta.

Cel 3. Wsparcie Jastrzębian na każdym etapie życia – silna wspólnota i szerokie perspektywy

Kierunek działania 3.1 Wsparcie mieszkańców na rynku pracy

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Wsparcie mieszkańców w zakresie rozwijania kompetencji w celu podniesienia ich konkurencyjności na rynku pracy.
2. Rozwój sieci zakładów aktywności zawodowej.
3. Wsparcie zatrudnienia, aktywności zawodowej osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, seniorów, osób w wieku okołoemerytalnym, osób z niepełnosprawnościami.
4. Wsparcie procesu przekwalifikowywania pracowników sektora górniczego.
5. Promocja kultury przedsiębiorczości, samozatrudnienia i edukacji ekonomicznej mieszkańców, kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży.
6. Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi w zakresie ograniczania zjawiska bezrobocia.

Kierunek działania 3.2 Rozwój systemu pomocy społecznej i zapewnianie bezpieczeństwa socjalnego.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Deinstytucjonalizacja, wsparcie w zakresie utrzymania seniorów w domu - rozwój i utrzymanie systemu usług środowiskowych, wytchnieniowych, opiekuńczych, asystenckich, w tym systemu

teleopieki, miejsc krótkoterminowego wytchnienia całodobowego, rozwój dziennych domów pomocy, organizacja imprez i wydarzeń dla seniorów objętych wsparciem.

2. Działania z zakresu wsparcia rodzin - rozwijanie asystentury rodzinnej, wdrażanie państwowej terapii dla dzieci i rodziców, rozwój grup wsparcia, klubów integracji społecznej, organizacja warsztatów podnoszących kwalifikacje, poprawa dostępności usług opiekuńczych dla dzieci, placówek wsparcia dziennego.
3. Przeciwdziałanie kryzysowi bezdomności - rozwijanie i promocja wolontariatu, streetworkingu, rozwój współpracy z NGO w tym zakresie, prowadzenie łaźni.
4. Dbanie o rozwój kadr, stabilizację i wzrost wynagrodzeń oraz dążenie do ograniczania deficytu pracowników instytucji pomocy społecznej i zwiększenie zatrudnienia w zależności od potrzeb.
5. Działania z zakresu pieczy zastępczej - dążenie do podniesienia wysokości wynagrodzeń rodzin zawodowych, organizacja szkoleń dla rodzin, zatrudnienie psychologa w ramach wsparcia dla rodzin, opiekuna dla usamodzielnianych, realizacja akcji promocyjnych, dążenie do integracji rodzin zastępczych.
6. Wdrażanie programów wsparcia skierowanych do mieszkańców, takich jak m.in. miejskie „becikowe”.
7. Rozwój wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi – grup wsparcia, grup samopomocowych, środowiskowych domów samopomocy.
8. Realizacja programów profilaktyki zdrowotnej (w tym zdrowia psychicznego) i promocja zdrowego, aktywnego stylu życia.
9. Realizacja programów wsparcia psychologicznego i doradczego w procesie transformacji.
10. Dbanie o rozwój pracy socjalnej oraz działań profilaktycznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Kierunek działania 3.3 Gwarantowanie perspektyw dla młodych

Projekty priorytetowe

1. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy.
2. Wspieranie współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie stopniowego wprowadzania młodzieży na rynek pracy i dostosowania jej kompetencji do potrzeb pracodawców.
3. Realizacja działań na rzecz powstania filii uczelni wyższej w mieście.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozwój szkolnictwa na każdym poziomie, zwłaszcza w zakresie zawodów deficytowych.
2. Rozwój kształcenia zawodowego i ustawicznego, systemu doradztwa zawodowego i preorientacji zawodowej, organizacja zajęć warsztatowych rozwijających kompetencje młodzieży.
3. Tworzenie klas patronackich, organizacja staży i praktyk.
4. Zapewnianie wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży w placówkach edukacyjnych i poza nimi.
5. Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży.

6. Wsparcie młodych osób w osiągnięciu niezależności poprzez rozwój polityki mieszkaniowej oraz pomoc przy wkraczaniu na rynek pracy.
7. Wspieranie oddolnych inicjatyw młodzieży i wzmacnianie zaangażowania młodych mieszkańców miasta w jego sprawy, w tym za pośrednictwem Młodzieżowej Rady Miasta.
8. Rozwijanie oferty rozrywkowej dla młodych osób.

Kierunek działania 3.4 Wzmacnianie lokalnej tożsamości i więzi społecznych

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Aktywizacja społeczności lokalnych poprzez centra aktywności lokalnej, rozwój NGO, wolontariatu, lokalnych inicjatyw i wydarzeń, wspieranie lokalnych liderów.
2. Tworzenie i rozwijanie sieci klubów seniora.
3. Wspieranie i promocja wolontariatu i aktywności społecznej.
4. Wzmacnianie tożsamości lokalnej i budowanie dumy z miejsca zamieszkania, w tym na bazie dziedzictwa przemysłowego i tożsamości górniczej miasta.
5. Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność – w tym m.in. imprez plenerowych, koncertów, pikników rodzinnych, spotkań wielopokoleniowych, międzynarodowego dnia walki z ubóstwem.
6. Aktywizowanie i zapewnianie włączenia społecznego osób ze wszystkich grup wiekowych, społecznych, kulturowych.
7. Wdrażanie innowacji społecznych i rozwiązań w zakresie włączenia społecznego i integracji społecznej, w tym rozwijanie cyfrowych form konsultacji i partycypacji.
8. Inicjowanie i wspieranie nawiązywania porozumień (sieci) partnerów społecznych i organizacji pozarządowych.
9. Wsparcie działalności organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.
10. Wzmocnienie i wspieranie działalności rad sołeckich i zarządów osiedli.
11. Rozwój sieci lodówek społecznych.

Kierunek działania 3.5 Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego

Projekty priorytetowe

1. **Rozwój infrastruktury miejsc strategicznych na wypadek sytuacji kryzysowych i konieczności ewakuacji, w tym miejsc czasowego schronienia.**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozwój i integracja systemu zarządzania kryzysowego oraz systemu reagowania na różne zagrożenia (naturalne, techniczne i bezpieczeństwa), obejmującego wczesne ostrzeżenie, szybkie podejmowanie decyzji oraz koordynację wszystkich służb.
2. Rozbudowa systemu monitoringu i mobilizacja służb mundurowych – zwiększenie częstotliwości patroli miejskich w przestrzeni publicznej.
3. Dążenie do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży w szkołach i w przestrzeniach publicznych.
4. Podnoszenie potencjału organizacyjnego i technicznego służb ratunkowych.

5. Zapewnianie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym poprzez wdrażanie rozwiązań wspierających niechronionych uczestników ruchu drogowego (pieszych, rowerzystów).
6. Zapobieganie patologiom społecznym.
7. Realizacja edukacyjno-informacyjnych kampanii społecznych z zakresu cyberbezpieczeństwa, pierwszej pomocy, przygotowania do właściwego reagowania w sytuacjach zagrożenia.
8. Szkolenia i wsparcie psychologów, interwencji kryzysowych.
9. Wdrażanie programów profilaktycznych dotyczących najważniejszych zagrożeń dla dzieci i młodzieży, w tym problemów zdrowia psychicznego, zagrożeń związanych z używkami, przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej i hejtu.

Kierunek działania 3.6 Wsparcie i aktywizacja mieszkańców w obszarze edukacji i uczestnictwa w kulturze

Projekty priorytetowe

1. **Rozwijanie działalności Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Muzeum Miejskiego i ich oferty.**

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Wsparcie mieszkańców w zakresie dostępu do wiedzy i nowoczesnych, bibliotecznych zasobów cyfrowych.
2. Promocja i upowszechnianie kształcenia ustawicznego - idei uczenia się przez całe życie, nieograniczającego się wyłącznie do edukacji formalnej.
3. Realizacja działań na rzecz powstania nowoczesnej biblioteki w mieście – budowa/przebudowa/rozbudowa obiektu biblioteki zwiększająca powierzchnię przeznaczoną na działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jastrzębiu-Zdroju w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców w obszarze edukacji i uczestnictwa w kulturze.
4. Rozwijanie działalności Miejskiego Ośrodka Kultury i jego oferty wraz z szeroką promocją, w tym poprzez współpracę z placówkami edukacyjnymi z zakresu animacji i aktywizacji kulturalnej.
5. Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy z przedsiębiorcami oraz integrowanie przedstawicieli środowisk kulturalnych i artystycznych z docelowymi odbiorcami oferty kulturalnej.
6. Edukacja w zakresie kultury - podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców na temat wagi i potrzeby ochrony wspólnych zasobów i wartości kulturowych.
7. Promocja i dążenie do zachowania niematerialnych elementów dziedzictwa kulturowego miasta oraz pamięci o lokalnych tradycjach.
8. Wsparcie potencjału twórczego mieszkańców, w tym poprzez organizację festiwali talentów, systemu stypendialnego dla uzdolnionej młodzieży.

SFERA PRZESTRZENNA I KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWA



Cel 4. Rewitalizacja i aktywizacja - atrakcyjna, funkcjonalna i ożywiona przestrzeń miejska

Kierunek działania 4.1 Rewitalizacja i ożywienie przestrzeni miejskiej

Projekty kluczowe

1. Wzmocnienie funkcji miejskich Jastrzębia-Zdroju poprzez zagospodarowanie strefy centrum.
2. Opracowanie projektu i realizacja inwestycji budowy Parku Wodnego.

Projekty priorytetowe

1. Zagospodarowanie terenu przy ul. Żwirki i Wigury na ekologiczny i społeczny kompleks sportowo-rekreacyjny.
2. Opracowanie koncepcji i zagospodarowanie Jaru Południowego.
3. Rozbudowa Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego, rozwój infrastruktury rekreacyjnej.
4. Rewitalizacja, modernizacja terenu stawów przy ul. Wodzisławskiej wraz z zagospodarowaniem na cele rekreacyjne i społeczne.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozbudowa Miejskiego Ośrodka Kultury.
2. Rozwój sieci terenów zielonych o funkcjach rekreacyjnych i integracyjnych, turystycznych, m.in. na bazie infrastruktury i oferty Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego (w tym m.in. kajaki, korty tenisowe).
3. Zagospodarowanie terenów wzdłuż potoku Gmyrdek na cele rekreacyjne.
4. Dalsza rewitalizacja, modernizacja Parku Zdrojowego i jego otoczenia.
5. Budynek Spółki Brackiej jako docelowa siedziba Muzeum Miejskiego.
6. Rozwój sieci ogrodów i parków kieszonkowych.
7. Modernizacja i rewitalizacja pustostanów oraz dostosowywanie ich do pełnienia funkcji społecznych, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych.
8. Aktualizowanie aktów planowania przestrzennego w celu dostosowywania polityki przestrzennej miasta do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb, racjonalnego planowania i wykorzystania dostępnej przestrzeni.
9. Uzupełnianie przestrzeni publicznej o elementy małej architektury, w tym ławki, wiaty i inne miejsca odpoczynku skierowane m.in. do seniorów i innych osób ze szczególnymi potrzebami.
10. Wzbogacanie przestrzeni miejskiej o zieleń i rabaty, rabaty wieloletnie, sezonowe, miododajne.

Kierunek działania 4.2 Efektywne wykorzystanie terenów i obiektów pogórnich

Projekty priorytetowe

1. Rozbudowa Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – Łąźnia Moszczenica i rozwój jego działalności.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rekultywacja, zagospodarowanie hałd, terenów i obiektów pogórnich i dostosowanie do pełnienia funkcji społecznych, kulturowych, rekreacyjnych, turystycznych, usługowych czy gospodarczych poprzez m.in. rozbudowę infrastruktury technicznej, w tym drogowej.
2. Budowa produktu turystycznego na bazie górniczej, przemysłowej tożsamości miasta.

Cel 5. Podniesienie dostępności komunikacyjnej Jastrzębia-Zdroju - sprawny, zrównoważony i nowoczesny system transportowy miasta

Kierunek działania 5.1 Rozwój i modernizacja układu komunikacyjnego miasta w oparciu o połączenia kolejowe

Projekty kluczowe

1. Przywrócenie połączenia kolejowego wzmacniającego integrację przestrzenno-funkcjonalną Jastrzębia-Zdroju z regionem.
2. Rozwój sieci transportowej miasta poprzez realizację kluczowych projektów drogowych zintegrowanych z projektowanymi liniami kolejowymi.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozbudowa i modernizacja gminnej sieci drogowej.
2. Rozwój strategicznych powiązań komunikacyjnych, w tym ponadlokalnych i regionalnych we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.
3. Wprowadzanie nowych rozwiązań ukierunkowanych na usprawnienie ruchu drogowego.
4. Rozbudowa infrastruktury parkingowej (w tym budowa parkingów wielopoziomowych).

Kierunek działania 5.2 Rozwój zrównoważonego transportu publicznego

Projekty priorytetowe

1. Modernizacja miejskiego taboru autobusowego, wprowadzanie autobusów niskoemisyjnych i zeroemisyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą do ich ładowania.
2. Dostosowywanie częstotliwości i przebiegu kursów do potrzeb mieszkańców oraz współpraca z prywatnymi przewoźnikami w tym zakresie.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozbudowa infrastruktury transportu publicznego (w tym m.in. wprowadzenie Inteligentnego Systemu Transportowego ITS).
2. Wdrażanie inteligentnych rozwiązań miejskich (smart city), takich jak m.in. inteligentne oświetlenie i sygnalizacja, systemy zarządzania ruchem.
3. Wdrażanie rozwiązań sprzyjających korzystaniu z transportu publicznego, w tym Park&Ride, Park&Bike, centrów przesiadkowych.

4. Podejmowanie działań na rzecz zmniejszenia udziału samochodowego transportu indywidualnego w strukturze przejazdów poprzez aktywną promocję korzystania z alternatywnych środków lokomocji.

Kierunek działania 5.3 Wspieranie mobilności miejskiej

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozbudowa sieci ścieżek, dróg, szlaków i tras rowerowych o funkcjach komunikacyjnych, rekreacyjnych i turystycznych.
2. Rozbudowa infrastruktury ruchu pieszego – chodników, ciągów pieszych, deptaków.
3. Wdrażanie rozwiązań wspierających bezpieczeństwo tzw. niechronionych uczestników ruchu drogowego – pieszych i rowerzystów.
4. Wdrażanie rozwiązań z zakresu mikromobilności, w tym rozwijanie systemu wypożyczania rowerów miejskich „JASzółka”, budowa parkingów i wiat rowerowych, stacji napraw rowerów i punktów ładowania rowerów elektrycznych.
5. Realizacja kampanii informacyjnych i wydarzeń promujących korzystanie z transportu rowerowego i pieszego w codziennych podróżach.

Cel 6. Adaptacja miasta do zmian klimatu – bezpieczeństwo i funkcjonowanie w zgodzie ze środowiskiem

Kierunek działania 6.1 Wzmacnianie odporności na zmiany klimatu i ochrona bioróżnorodności

Projekty priorytetowe

1. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz poprawa ich efektywności energetycznej.
2. Dążenie do dywersyfikacji źródeł energii w mieście, w tym poprzez rozwój OZE (m.in. ogniwa fotowoltaiczne, biogaz, geotermia) i dążenie do założenia spółdzielni energetycznej.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Rozwijanie sieci terenów zielonych i tworzenie spójnego systemu zieleni miejskiej – parków, zieleńców, skwerów, ogrodów itp.
2. Rozwój systemu retencji wodnej i odprowadzania wód deszczowych oraz promowanie retencjonowania wody (m.in. zbiornik retencji przy ul. Reymonta).
3. Ograniczanie zjawiska tzw. miejskiej wyspy ciepła w tym m.in. poprzez rozszczelnienie powierzchni nieprzepuszczalnych, zwiększanie powierzchni zadrzewień.
4. Zintegrowany rozwój zielono-niebiesko-białej infrastruktury.
5. Ochrona terenów przyrodniczych przed nadmierną presją urbanizacyjną oraz niekontrolowaną zabudową.
6. Dążenie do ochrony zieleni w procesach inwestycyjnych.

Kierunek działania 6.2 Poprawa jakości środowiska

Projekty priorytetowe

1. Rozwijanie systemu gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym.

Przedsięwzięcia, inicjatywy

1. Monitorowanie jakości powietrza i dążenie do jej stałej poprawy.
2. Prowadzenie działań informacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej – m.in. jakości powietrza, oszczędzania wody i energii, prawidłowej segregacji odpadów, adaptacji do zmian klimatu oraz ochrony przyrody.
3. Kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców m.in. poprzez udział w warsztatach, konkursach, akcjach społecznych, terenowych zajęciach ekologicznych.

2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta

W odniesieniu do wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwojowych miasta Jastrzębie-Zdrój oraz prognozowanych zmian demograficznych, przestrzennych i środowiskowych opracowano model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Analiza kluczowych uwarunkowań objęła m.in.: strukturę sieci osadniczej, układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego oraz obszary wymagające ochrony. Na podstawie przeprowadzonych analiz zdiagnozowano potrzeby i potencjał rozwojowy miasta, z uwzględnieniem jego specyfiki i uwarunkowań wynikających z działalności górniczej i trwającej transformacji gospodarczej.

W rezultacie opracowano długookresowy model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który przedstawia strategiczną wizję rozwoju Jastrzębia-Zdroju. Zdefiniowano ustalenia i rekomendacje dotyczące kształtowania oraz realizacji polityki przestrzennej w najbliższych latach. Model ma charakter poglądowy i schematycznie ilustruje rozmieszczenie funkcji w ujęciu strategicznym oraz ich powiązania — jest materiałem koncepcyjnym, wizyjnym, a nie delimitacyjnym. Model stanowi przestrzenny wyraz misji Strategii Rozwoju Miasta — zapewnienia wysokiej jakości i komfortu życia mieszkańców poprzez wielokierunkowy, zrównoważony rozwój — ilustruje docelowy stan przestrzenny miasta po realizacji jej celów strategicznych.

1. Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Rola miasta w sieci osadniczej regionu

Jastrzębie-Zdrój jest miastem na prawach powiatu, zlokalizowanym w południowo-zachodniej części województwa śląskiego. Liczy około 81 tysięcy mieszkańców (GUS, dane za 2024 r.), co czyni je jednym z największych miast Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego. Miasto graniczy od północy z Miastem Żory i gminą Świerklany, od wschodu z gminą Pawłowice, od południa z gminą Zebrzydowice i Republiką Czeską, a od zachodu z gminą Godów i gminą Mszana.

Jastrzębie-Zdrój jest gminą województwa śląskiego wchodzącą w skład obszaru przygranicznego wzdłuż granicy z Republiką Czeską, w ramach którego realizowana jest współpraca transgraniczna w Euroregionie „Śląsk Cieszyński”. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (PZPWŚ 2020+), rozwój obszaru przygranicznego powinien być ukierunkowany na stymulowanie wzrostu gospodarczego poprzez współpracę międzynarodową w zakresie m.in. infrastruktury, ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz turystyki. Strategia zakłada kontynuację i rozwijanie tej współpracy, m.in. w obszarze turystyki i promocji, jako element budowania marki i atrakcyjności inwestycyjnej miasta.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ Jastrzębie-Zdrój wchodzi w skład Aglomeracji Rybnickiej — obszaru organizacji usług publicznych o znaczeniu

krajowym, posiadającego rozwinięty sektor gospodarczy, w tym związany z przemysłem wydobywczym. Zgodnie ze Strategią Terytorialną Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego Jastrzębie-Zdrój wykazuje najsilniejsze powiązania funkcjonalne z gminami Mszana i Godów, wskazywanymi jako potencjalny Obszar Funkcjonalny Jastrzębia-Zdroju.

W dokumentach krajowych Jastrzębie-Zdrój klasyfikowane jest jako miasto tracące funkcje społeczno-gospodarcze, co stanowi istotną przesłankę kształtowania polityki przestrzennej ukierunkowanej na wzmacnianie potencjału miasta i przeciwdziałanie procesom depopulacji. Gospodarka miasta jest silnie powiązana z górnictwem węgla koksującego. Jedyną czynną kopalnią jest dwuruchowa KWK „Borynia-Zofiówka” w strukturach Jastrzębskiej Spółki Węglowej S.A.

Wewnętrzna struktura funkcjonalno-przestrzenna

Jastrzębie-Zdrój składa się z 21 jednostek pomocniczych: 15 osiedli i 6 sołectw. Miasto ukształtowało się w wyniku dynamicznej industrializacji lat 60. XX wieku, co nadało mu specyficzny charakter przestrzenny — bez historycznie wykształconego centrum miejskiego. Funkcję przestrzeni centralnej pełni obecnie ciąg pieszy przy ul. 1 Maja z rozwiniętą ofertą handlowo-usługową i gastronomiczną. W 2025 roku miasto nabyło tereny w obszarze centralnym, co stwarza warunki do ukształtowania nowego docelowego centrum ogólnomiejskiego.

W zwartej części miejskiej dominuje zabudowa wielorodzinna, w obszarze podmiejskim — zabudowa mieszana, natomiast w sołectwach — zagrodowa i jednorodzinna. Miasto posiada wyraźną część miejską i wiejską (sołectwa) o odmiennym charakterze zabudowy i zagospodarowania. Charakterystycznym elementem struktury przestrzennej miasta są tereny poprzemysłowe i górnicze, w tym hałdy i obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych, stanowiące obszary zdegradowane wymagające rekultywacji i rewitalizacji, a jednocześnie istotny potencjał do wykształcenia nowych funkcji gospodarczych, rekreacyjnych i społecznych. Kierunki polityki przestrzennej zakładają koncentrację nowej zabudowy w obrębie istniejących struktur osadniczych poprzez ich uzupełnianie i intensyfikację, z ograniczaniem rozpraszania zabudowy na terenach rolnych i przyrodniczo cennych. W zakresie mieszkalnictwa przewiduje się rozwój budownictwa komunalnego i socjalnego, rozwój towarzystw budownictwa społecznego (TBS) oraz współpracę z deweloperami w formie partnerstwa publiczno-prywatnego, na warunkach określonych przez miasto. Rekomenduje się ponadto dogęszczanie zabudowy w obrębie pieszego zasięgu planowanych stacji i przystanków kolejowych, przy uwzględnieniu innych uwarunkowań przestrzennych.

W przestrzeni miasta wyróżnić można siedem obszarów funkcjonalno-przestrzennych o zróżnicowanym charakterze.

Obszar centralny obejmuje zwartą tkankę zurbanizowaną centrum miasta. W jego obrębie — w kwartale ulic Warszawskiej, Porozumienia Jastrzębskiego, Sybiraków, Ronda Centralnego i al. Piłsudskiego/Katowickiej — wyznaczono największą wolną rezerwę terenową w centrum, nabytą przez miasto w 2025 roku. Planuje się opracowanie koncepcji zagospodarowania tego obszaru, docelowo przeznaczonego do ukształtowania nowego centrum ogólnomiejskiego z placem centralnym i koncentracją funkcji usługowo-handlowo-mieszkaniowych oraz obiektów infrastruktury społecznej. Dla tego obszaru zlecono opracowanie Studium programowo-przestrzennego terenu Nowego Centrum w Jastrzębiu-Zdroju, które będzie podstawą dalszych prac planistycznych. Wykreowanie nowego centrum ogólnomiejskiego (Nowego Centrum) stanowi jeden z projektów kluczowych Strategii, realizujący kierunek dotyczący rewitalizacji i ożywienia przestrzeni miejskiej.

Obszar miejski otacza obszar centralny od zachodu i północy, obejmując tereny o ugruntowanej miejskiej zabudowie wielorodzinnej oraz zabytkowy Park Zdrojowy im. dr. Mikołaja Witczaka. Kierunki zagospodarowania zakładają rewitalizację Parku Zdrojowego jako unikatowego w skali regionu elementu dziedzictwa kultury materialnej, nadanie nowych funkcji obiektom dziedzictwa kulturowego (w tym budynkom związanym z uzdrowiskiem), a także zwiększenie potencjału inwestycyjnego terenów produkcyjnych i usługowych w rejonie ul. Moszczenickiej, Energetyków i Towarowej poprzez realizację niezbędnej infrastruktury.

Obszar podmiejski tworzy szeroki pas przejściowy okalający centrum i obszar miejski, o zróżnicowanym zagospodarowaniu, z koncentracją funkcji przemysłowych i usługowych wzdłuż głównych korytarzy drogowych. Zlokalizowane są tu zakłady górnicze KWK „Borynia-Zofiówka” (ruch Zofiówka) oraz tereny pogórnice po zlikwidowanej KWK Jas-Mos, dla których planowana jest rekultywacja i zagospodarowanie na nowe funkcje gospodarcze, rekreacyjne i społeczne. Kierunki zagospodarowania zakładają otwarcie terenów inwestycyjnych przy ul. Wodzisławskiej (DW 937) i Drodze Głównej Południowej (DW 933).

Obszar centrum obszaru wiejskiego (północny) stanowi wyodrębniony ośrodek lokalny w północnej części miasta. Kierunki zagospodarowania zakładają wykształcenie lokalnego ośrodka wielofunkcyjnego o cechach centrotwórczych, zwiększenie intensywności zabudowy w obrębie istniejącego obszaru zurbanizowanego oraz realizację przestrzeni publicznej w istniejącej zabudowie mieszkaniowej i usługowej.

Obszar centrum obszaru wiejskiego (południowy) stanowi wyodrębniony ośrodek lokalny w południowo-zachodniej części miasta w rejonie Moszczenicy. Kierunki zagospodarowania zakładają wykształcenie lokalnego ośrodka wielofunkcyjnego o cechach centrotwórczych, zwiększenie

intensywności zabudowy w obrębie istniejącego obszaru zurbanizowanego oraz realizację przestrzeni publicznej w istniejącej zabudowie mieszkaniowej i usługowej.

Obszar wiejski północny obejmuje tereny o dominującej funkcji rolniczej z uzupełniającą zabudową mieszkaniową i usługową, zlokalizowane w północnej części miasta. Zlokalizowane są tu zakłady górnicze KWK „Borynia-Zofiówka” (ruch Borynia) oraz obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych: Pochwacie, Kościelniok, Borynia-Jar oraz planowany obiekt „Szeroka”. Kierunki zagospodarowania zakładają uzupełnianie zabudowy w obszarach z dostępem do drogi publicznej i infrastruktury technicznej, ochronę gruntów rolnych i leśnych oraz otwarcie terenów inwestycyjnych wzdłuż DW 933.

Obszar wiejski południowy obejmuje rozległe tereny południowe i wschodnie o dominującej funkcji rolniczej i leśnej, z uzupełniającą zabudową mieszkaniową. Zlokalizowane są tu zakłady górnicze KWK „Borynia-Zofiówka” (ruch Zofiówka) oraz część terenów pogórnich po zlikwidowanej KWK Jas-Mos w rejonie Moszczenicy, dla których planowana jest rekultywacja. Kierunki zagospodarowania zakładają uzupełnianie zabudowy w Bziu i Ruptawie, rozwój zabudowy w południowych częściach Moszczenicy, utrzymanie produkcji rolniczej oraz ochronę gruntów rolnych i leśnych.

Hierarchia obszarów funkcjonalnych

Tabela 1 Obszary funkcjonalno-przestrzenne Jastrzębia-Zdroju

Obszar funkcjonalny	Jednostki osadnicze	Funkcje
Obszar centralny	os. Barbary, Chrobrego, Arki Bożka, Gwarków, Tuwima, część os. Staszica, część os. Morcinka, część os. Jastrzębie Górne i Dolne (rejon planowanej stacji kolejowej)	Usługowa (docelowo ponadlokalna) z planowanym centrum ogólnomiejskim, mieszkaniowa wielorodzinna
Obszar miejski	os. Zdrój, Morcinka, Staszica, część os. Jastrzębie Górne i Dolne (fragment południowy)	Mieszkaniowa wielorodzinna i jednorodzinna, usługowa, rekreacyjna (Park Zdrojowy), produkcyjno-usługowa
Obszar podmiejski	os. Bogoczowiec, Przyjaźń, os. Jastrzębie Górne i Dolne, os. Zofiówka, część os. Pionierów (pd), część os. Zdrój (fragmenty północny i południowy), część Moszczenicy (pn-wsch), część Ruptawy-Cisówki (pn), północny fragment sołectwa Bzie (rejon planowanego przystanku kolejowego)	Mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, usługowa, produkcyjno-usługowa (wzdłuż DW 933 i DW 937), obszary zakładów górniczych (KWK BZ ruch Zofiówka), tereny przemysłowe i pogórnice (po KWK Jas-Mos) do rewitalizacji
Obszar centrum dzielnicy (północny)	sołectwo Szeroka, os. 1000-lecia Szeroka	Mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, docelowo lokalny ośrodek wielofunkcyjny
Obszar centrum dzielnicy (południowy)	os. Złote Łany, sołectwo Moszczenica	Mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, docelowo lokalny ośrodek wielofunkcyjny

Obszar funkcjonalny	Jednostki osadnicze	Funkcje
Obszar wiejski północny	sołectwa Skrzeczkowice, Borynia, część sołectwa Szeroka, os. Jastrzębie Górne i Dolne, część os. Przyjaźń (pn)	Rolnicza, mieszkaniowa, obszary zakładów górniczych (KWK BZ ruch Borynia), obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (rekultywacja docelowo), tereny inwestycyjne wzdłuż DW 933
Obszar wiejski południowy	sołectwa Bzie, Ruptawa-Cisówka, Moszczenica	Rolnicza, leśna, mieszkaniowa, obszary zakładów górniczych, tereny pogórnice (część po KWK Jas-Mos)

Źródło: opracowanie własne.

W przestrzeni miasta wyznaczono obszary dopuszczające lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² — w obszarach centralnym, miejskim i podmiejskim.

Tereny przemysłowe i górnicze

Na terenie Jastrzębia-Zdroju zlokalizowane są obszary pogórnice wymagające rekultywacji i nadania nowych funkcji, powstałe w wyniku działalności zlikwidowanej kopalni węgla kamiennego KWK Jas-Mos, która zakończyła wydobywanie w 2022 roku. Spośród czternastu terenów pogórnich zidentyfikowanych na terenie miasta, szczególne znaczenie mają tereny po KWK Jas-Mos, zlokalizowane przede wszystkim w zachodniej części miasta, w tym główny teren byłej kopalni o powierzchni około 60 ha, dla którego realizowana jest budowa nowego układu drogowego łączącego go z Drogą Główną Południową (DW 933), oraz zalewiska pogórnice w rejonie Moszczenicy przewidziane do rekultywacji w kierunku rekreacyjnym. Docelowo tereny po KWK Jas-Mos przewidziane są do rekultywacji i zagospodarowania na nowe funkcje gospodarcze, rekreacyjne, społeczne, kulturowe i edukacyjne. Rekomenduje się objęcie procesem rekultywacji wszystkich terenów pogórnich w mieście, obejmującej zagospodarowanie wyrobisk, hałd, osadników oraz innych nieużytków powstałych w wyniku działalności górniczej, i dostosowanie ich do pełnienia funkcji gospodarczych, rekreacyjnych i turystycznych. Działania te realizują kierunek dotyczący efektywnego wykorzystania terenów i obiektów pogórnich.

Na terenie Jastrzębia-Zdroju zlokalizowane są trzy istniejące obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych: Pochwacie, Kościelniok oraz Borynia-Jar. Ponadto wyznaczono teren pod czwarty, planowany obiekt — „Szeroka”. W rejonie składowiska Kościelniok planowane jest wyznaczenie nowej linii towarowej do obsługi tego terenu, przewidziano ponadto rozbudowę tego obiektu. Rekomenduje się ograniczanie wysokości składowisk odpadów powydobywczych oraz dążenie do rekultywacji po zakończeniu eksploatacji.

Planuje się wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie terenów inwestycyjnych, w szczególności na obszarach pogórnich, co wpisuje się w kierunki polityki przestrzennej Planu Zagospodarowania

Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (PZPWŚ 2020+) dla Aglomeracji Rybnickiej w zakresie nowoczesnej gospodarki. Warunkiem aktywizacji tych terenów jest rozbudowa infrastruktury technicznej, w tym drogowej, zapewniającej ich dostępność komunikacyjną oraz uzbrojenie w niezbędne media. Przedsięwzięcie to stanowi jeden z projektów kluczowych Strategii i wpisuje się w kierunki związane ze wspieraniem przedsiębiorczości oraz budową atrakcyjnej oferty inwestycyjnej.

Dziedzictwo kulturowe

W przestrzeni miasta czytelne są dwa główne zasoby dziedzictwa kulturowego: uzdrowiskowy — zachowany w układzie Parku Zdrojowego i historycznej zabudowie związanej z dawnym uzdrowiskiem — oraz poprzemysłowy, reprezentowany przede wszystkim przez obiekty dawnej KWK Jas-Mos, w tym Instytut Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica. Dziedzictwo to znajduje odzwierciedlenie w ofercie turystycznej miasta, m.in. poprzez Żelazny Szlak Rowerowy oparty na śladzie nieczynnej linii kolejowej oraz murale nawiązujące do historii przemysłowej. Zróżnicowany charakter poszczególnych jednostek osadniczych — od zwartej zabudowy miejskiej po tereny sołectw o funkcjach rolniczych — stanowi element tożsamości przestrzennej miasta wymagający podtrzymania. Miasto posiada 142 obiekty w gminnej ewidencji zabytków, obejmującej budynki, obiekty małej architektury i stanowiska archeologiczne oraz 9 pozycji w rejestrze zabytków województwa śląskiego, obejmujących park zdrojowy i 17 budynków. Na terenie Jastrzębia-Zdroju znajduje się ponadto obiekt ujęty w katalogu dóbr kultury współczesnej województwa śląskiego — kościół pw. NMP Matki Kościoła przy ul. ks. Jerzego Popiełuszki 1A, który zgodnie z PZPWŚ 2020+ powinien być objęty ochroną przed degradacją poprzez zapisy w gminnych dokumentach planistycznych. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego — uzdrowiskowego i poprzemysłowego — wpisuje się w kierunki związane z rozwijaniem turystyki weekendowej oraz wsparciem i aktywizacją mieszkańców w obszarze edukacji i uczestnictwa w kulturze, a II etap rozbudowy Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica stanowi jeden z projektów kluczowych Strategii.

2. Główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych

Strategia Rozwoju Miasta zakłada budowę sprawnego, zrównoważonego i nowoczesnego systemu transportowego, obejmującego modernizację układu drogowego, odtworzenie połączenia kolejowego, rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego oraz rozbudowę infrastruktury pieszo-rowerowej. Realizacja tych zamierzeń odpowiada celowi strategicznemu dotyczącemu sprawnego i zrównoważonego systemu transportowego, w tym kierunkom związanym z odtworzeniem połączenia kolejowego, rozwojem niskoemisyjnego transportu publicznego oraz wspieraniem mobilności pieszej i rowerowej.

Układ drogowy

System drogowy Jastrzębia-Zdroju oparty jest na sieci dróg wojewódzkich pełniących funkcję głównych osi komunikacyjnych. Przez teren miasta przebiegają dwie drogi wojewódzkie — DW 933, w ciągu której przebiega Droga Główna Południowa (docelowo droga szybkiego ruchu łącząca Wodzisław Śląski, Pszów, Rydułtowy, Godów, Jastrzębie-Zdrój i Pawłowice z węzłem autostrady A1 w Mszanie), oraz DW 937. W bliskiej odległości od miasta przebiegają autostrada A1 (węzeł Mszana, ok. 2,5 km od granic miasta) oraz droga krajowa nr 81, co zapewnia powiązania z konurbacją górnośląską i resztą kraju.

Wśród planowanych inwestycji drogowych wskazuje się budowę nowego układu drogowego na terenie byłej KWK Jas-Mos, łączącego ten teren z Droga Główną Południową (DW 933). Do kluczowych planowanych inwestycji drogowych należą ponadto: połączenie obwodnicy z ul. Pszczyńską, rozbudowa ul. Podhalańskiej oraz wytworzenie połączenia drogowego od ul. Warszawskiej w kierunku Zdroju.

Połączenia kolejowe

Planowane jest odtworzenie pasażerskiego połączenia kolejowego miasta z regionem, stanowiące jeden z projektów kluczowych Strategii. Przywrócenie połączenia kolejowego umożliwi integrację przestrzenną i funkcjonalną Jastrzębia-Zdroju z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią i całym regionem, ograniczenie odpływu ludności oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej miasta. Odtworzenie połączenia realizowane jest w ramach dwóch niezależnych projektów:

1. Kolej+ — odbudowa linii nr 159 (w realizacji). W ramach Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej „Kolej+” realizowany jest projekt odbudowy linii nr 159 na trasie Jastrzębie-Zdrój – Pawłowice Śląskie – Żory – Orzesze – Katowice. Inwestycja obejmuje odbudowę dwóch jednotorowych, zelektryfikowanych odcinków. Zakończenie prac projektowych planowane jest na 2026 r., uruchomienie połączenia — na 2029 r.

2. CPK — Kolej Dużych Prędkości (w realizacji). W ramach projektu Centralnego Portu Komunikacyjnego planowana jest budowa linii kolejowej nr 170 Kolei Dużych Prędkości łączącej Katowice z Ostrawą, stanowiącej element transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T. W marcu 2023 r. spółka CPK wybrała wariant inwestorski W72, który zakłada poprowadzenie głównej linii wzdłuż autostrady A1 do stacji węzłowej Mszana w gminie Mszana, skąd odgałęzia się dodatkowy odcinek łączący Wodzisław Śląski i centrum Jastrzębia-Zdroju. Realizację inwestycji wstępnie zakłada się do 2035 r.

Oba projekty są od siebie niezależne i dotyczą różnych tras oraz standardów technicznych. Kolej+ zapewni połączenie regionalne z Katowicami od wschodu, natomiast dodatkowy odcinek CPK obsłuży miasto od zachodu, zapewniając połączenia dalekobieżne, w tym międzynarodowe z Ostrawą. W ramach planowanych inwestycji kolejowych przewiduje się budowę stacji kolejowej Jastrzębie-Zdrój Centrum oraz przystanków osobowych: Jastrzębie-Zdrój Szkolna i Jastrzębie-Zdrój Bzie (Kolej+) oraz Jastrzębie-Zdrój Zachód (CPK).

Węzeł przesiadkowy i oś aktywności N–S

W rejonie ul. Podhalańskiej realizowana jest budowa centralnego węzła przesiadkowego integrującego transport autobusowy i kolejowy. Realizacja węzła jest ściśle powiązana z planowanym przywróceniem połączenia kolejowego w ramach programu Kolej+ oraz inwestycją CPK. W powiązaniu z węzłem rekomenduje się wzmocnienie osi aktywności miejskiej na kierunku północ–południe, przebiegającej w obrębie obszaru centralnego — od węzła komunikacyjnego przez ul. Arki Bożka do obszaru potencjalnego przystanku kolei dużych prędkości w centrum miasta. Oś ta ma stanowić centralne pasmo aktywizacji przestrzeni publicznej łączącej funkcje transportowe, usługowe i społeczne.

Transport publiczny

Komunikację miejską na terenie Jastrzębia-Zdroju i sąsiednich gmin organizuje Międzygminny Związek Komunikacyjny (MZK) z siedzibą w Jastrzębiu-Zdroju. W czerwcu 2026 zrealizowano zadanie elektryfikacji taboru autobusowego — zakup 14 fabrycznie nowych autobusów elektrycznych wraz z budową infrastruktury ładowania przy ul. Chlebowej (5 stanowisk stacjonarnych) i przy Dworcu Arki Bożka (ładowarka pantografowa). W ramach projektu FENiKS realizowane są ponadto mini węzły przesiadkowe oraz system zarządzania ruchem ITS, mające na celu zwiększenie udziału komunikacji publicznej w podróżach mieszkańców.

Infrastruktura rowerowa

Przez Jastrzębie-Zdrój przebiegają dwa kluczowe szlaki rowerowe o znaczeniu ponadlokalnym. Żelazny Szlak Rowerowy, wybudowany w oparciu o ślad nieczynnej linii kolejowej i otwarty w 2020 roku, łączy Jastrzębie-Zdrój z gminami Godów i Zebrzydowice oraz — po stronie czeskiej — z Karwiną i Piotrowicami. Stanowi dziś główny generator ruchu turystycznego w mieście. Planowana jest rozbudowa szlaku o kolejny etap umożliwiający skomunikowanie go ze Zdrojem. W mieście funkcjonuje ponadto system rowerów miejskich Jaskółka. Przez centrum miasta przebiega europejska trasa rowerowa EuroVelo 4 (relacji Roscoff–Kijów), jednak jej aktualny przebieg na terenie Jastrzębia-Zdroju wymaga weryfikacji — Koncepcja rozwoju infrastruktury rowerowej z 2022 roku proponuje zmianę przebiegu EuroVelo 4 na odcinek lepiej wykorzystujący istniejącą i planowaną infrastrukturę oraz zapewniający wyższe bezpieczeństwo użytkowników.

W dalszej perspektywie planowana jest realizacja regionalnej trasy rowerowej nr 607 w korytarzu Cieszyn–Katowice, której przebieg przez miasto wyznaczyłby nową oś połączeń na kierunku południe–północ, krzyżującą się z EuroVelo 4 w centrum miasta. Koncepcja wskazuje ponadto na potencjał nieczynnych linii kolejowych po zachodniej i północnej stronie miasta jako przyszłej obwodnicy rowerowej — realizacja tej trasy wymaga jednak etapowania ze względu na częściowe wykorzystanie terenu na potrzeby transportu odpadów pogórnich. W skali regionalnej Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przewiduje realizację trasy Velo Silesia — pierwszej w Polsce szybkiej trasy rowerowej opartej na dawnej infrastrukturze przemysłowej, łączącej kilkanaście miast subregionu. W ramach Strategii Rozwoju Miasta przewiduje się rozbudowę sieci ścieżek i dróg rowerowych, ich integrację z systemem transportu publicznego oraz wdrażanie rozwiązań Park&Bike w powiązaniu z węzłem przesiadkowym.

3. Główne elementy infrastruktury społecznej

Jastrzębie-Zdrój dysponuje rozbudowaną infrastrukturą społeczną skupioną przede wszystkim w obszarze centralnym i miejskim. Życie kulturalne koncentruje się wokół miejskich instytucji kultury: Instytutu Dziedzictwa i Dialogu – Łaźnia Moszczenica z Carbonarium, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Miejskiego Ośrodka Kultury oraz Muzeum Miejskiego. Miejski Ośrodek Kultury prowadzi działalność przy al. Piłsudskiego; w jego strukturze funkcjonują Dom Zdrojowy w Parku Zdrojowym oraz Kino Centrum. Ofertę kulturalną uzupełnia sala koncertowa Państwowej Szkoły Muzycznej. Miejska Biblioteka Publiczna prowadzi Wypożyczalnię Literatury dla Dorosłych, Wypożyczalnię Literatury dla Dzieci, Dział Informacyjno-Bibliograficzny i Czytelnię, Mediatekę oraz dziesięć filii rozmieszczonych w całym mieście. Uzupełnieniem infrastruktury społecznej jest sieć świetlic środowiskowych.

Głównym obiektem ochrony zdrowia jest Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 2. Na terenie miasta działa ponadto Wojewódzki Szpital Rehabilitacyjny dla Dzieci. Infrastrukturę sportowo-rekreacyjną tworzy sieć obiektów Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, w tym Hala Widowiskowo-Sportowa i lodowisko Jastor, kryta pływalnia Laguna, Kąpielisko Zdrój przy Parku Zdrojowym oraz Stadion Miejski. Uzupełnieniem oferty sportowo-rekreacyjnej będzie planowany Park Wodny. Kluczowymi przestrzeniami rekreacyjnymi miasta są Park Zdrojowy oraz Ośrodek Wypoczynku Niedzielnego.

Miasto jest organem prowadzącym dla dwudziestu czterech przedszkoli publicznych, dwudziestu szkół podstawowych, dwóch liceów ogólnokształcących, siedmiu zespołów szkół oraz Centrum Kształcenia Zawodowego. Przewiduje się ponadto nawiązywanie współpracy z uczelniami wyższymi z regionu w celu utworzenia w mieście ich filii zamiejscowych.

Na terenie miasta funkcjonują trzy cmentarze komunalne przy ul. Okrzei, Norwida i Połomskiej, dla których przewiduje się rozbudowę.

Wśród planowanych działań przewiduje się rozwijanie oferty instytucji dziedzictwa kulturowego, Miejskiego Ośrodka Kultury i Miejskiej Biblioteki Publicznej, realizację II etapu rozbudowy Instytutu Dziedzictwa i Dialogu „Łaźnia Moszczenica”, obejmującego wystawę poświęconą Porozumieniu Jastrzębskiemu oraz przestrzeń konferencyjną i coworkingową, dalszą rewitalizację i modernizację Parku Zdrojowego i jego otoczenia, rewitalizację Ośrodka Wypoczynku Niedzielnego, modernizację basenu krytego oraz modernizację, przebudowę i rozbudowę obiektów szkolnych, w tym rozbudowę Zespołu Szkół nr 9 wraz z budową przedszkola dla dzieci z niepełnosprawnościami. Planowana jest ponadto rewitalizacja terenu stawów przy ul. Wodzisławskiej na cele rekreacyjne i społeczne, budowa terenu sportowo-rekreacyjnego przy ul. Granicznej, zagospodarowanie terenu przy ul. Żwirki i Wigury na cele rekreacyjno-sportowo-rehabilitacyjne, zagospodarowanie terenów wzdłuż potoku Gmyrdek na cele rekreacyjne oraz zagospodarowanie Jaru Południowego. W centralnej części miasta planowana jest budowa centrum kulturalno-rozrywkowego, w tym m.in. Parku Wodnego, oraz ukształtowanie części tej przestrzeni publicznej w formie placu miejskiego. Odrębnym priorytetem jest budowa nowego obiektu biblioteki – rozważane lokalizacje obejmują strefę centrum lub rozbudowę istniejącego budynku Miejskiego Ośrodka Kultury.

Planowane działania realizują kierunki związane z modernizacją infrastruktury społecznej, infrastruktury kultury i przestrzeni publicznych oraz wzmacnianiem wsparcia społecznego, edukacji oraz lokalnej tożsamości i więzi społecznych.

4. Główne elementy infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną zarządza Jastrzębski Zakład Wodociągów i Kanalizacji S.A. (JZWIK). Miasto jest w 100% zwodociągowane. Planowany jest dalszy rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym uzbrajanie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę. Na terenie miasta nie ma własnych ujęć wody — JZWIK zaopatruje się z dwóch źródeł zewnętrznych: Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Katowicach (GPW S.A.) oraz czeskiego przedsiębiorstwa Severomoravske Vodovody a Kanalizace Ostrava a.s. (SmVaK). Sieć wodociągowa zasilana jest przez 5 pompowni.

Na terenie miasta funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: Zakład Ochrony Wód „Ruptawa” (główna) oraz Zakład Ochrony Wód „Dolna”. Na terenach wiejskich funkcjonują zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zaopatrzenie w gaz i ciepło

Dystrybucją gazu zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. — Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze. Planuje się modernizację i rozbudowę sieci. Zaopatrzenie w ciepło sieciowe zapewnia Orlen Termika Silesia S.A. — Oddział „Moszczenica” i Oddział „Zofiówka”. Miejski system ciepłowniczy pokrywa 66% całkowitego zapotrzebowania na ciepło na terenie miasta. W mieście funkcjonuje ponadto 31 lokalnych kotłowni o mocy ponad 75 kW.⁵ Planuje się rozbudowę i modernizację infrastruktury ciepłowniczej oraz poprawę efektywności sieci przesyłowych.

Infrastruktura elektroenergetyczna

W granicach miasta projektowany jest przebieg napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 400 kV relacji Godów–Pawłowice, stanowiącej element rozbudowy infrastruktury przesyłowej najwyższych napięć. Projektowany ślad linii przecina obszar Ruptawy, gdzie koliduje z udokumentowanymi złożami węgla koksującego⁶.

Odnawialne źródła energii

Na terenie miasta zlokalizowane są instalacje odnawialnych źródeł energii — Zakład Ochrony Wód „Ruptawa” oraz składowisko odpadów komunalnych Cofinco Poland (posiadające największą w Polsce instalację biogazową na składowisku odpadów komunalnych) wykorzystują biogaz do produkcji energii elektrycznej i ciepłej. Na terenie Elektrociepłowni „Zofiówka” funkcjonuje nowoczesny blok energetyczny współpalający biomasę i biogaz. Tereny pod farmy fotowoltaiczne wskazano w kilku lokalizacjach, w tym w rejonie składowisk odpadów. Na terenie miasta nie wskazano terenów pod elektrownie wiatrowe. Wśród planowanych inwestycji przewiduje się budowę biogazowni przy składowisku Cofinco, która zasilać będzie m.in. planowany Park Wodny, założenie spółdzielni energetycznej, a także rozbudowę instalacji fotowoltaicznych na wyznaczonych terenach oraz magazynów energii. Kierunki te wpisują się w dążenie do dywersyfikacji źródeł energii w mieście, z uwzględnieniem m.in. potencjału geotermalnego.

Gospodarka odpadami

System gospodarki odpadami komunalnymi oparty jest na selektywnej zbiórce. Na terenie miasta funkcjonuje Gminny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON) prowadzony przez Jastrzębski Zakład Komunalny oraz Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). W trakcie realizacji jest budowa nowego PSZOK przy ul. Towarowej, który docelowo przejmie funkcje

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2025–2028 z uwzględnieniem perspektywy do 2032, str. 35.

⁶ W postanowieniu z dnia 14 lipca 2025 r. Minister Klimatu i Środowiska odmówił uzgodnienia projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla tego obszaru, uzależniając je od zmiany przebiegu linii w sposób nienaruszający możliwości eksploatacji złóż. Ostateczny przebieg linii pozostaje przedmiotem uzgodnień.

dotychczasowego PSZOK i GPZON. Na terenie miasta zlokalizowane są ponadto trzy istniejące obiekty unieszkodliwiania odpadów wydobywczych: Pochwacie, Kościelniok oraz Borynia-Jar. Ponadto wyznaczono teren pod czwarty, planowany obiekt — „Szeroka”.

Kierunki związane z rozwojem infrastruktury komunalnej, odnawialnych źródeł energii i gospodarki odpadami wpisują się w cele dotyczące wysokiej jakości życia oraz adaptacji miasta do zmian klimatu.

5. System powiązań przyrodniczych

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ Jastrzębie-Zdrój wskazano jako obszar realizacji następujących kierunków polityki przestrzennej w zakresie ochrony zasobów środowiska:

- W sferze ochrony systemu przyrodniczego miasto objęte jest kierunkiem kształtowania ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego.
- W sferze rekultywacji wskazano kierunek rekultywacji terenów zdegradowanych.
- W sferze ochrony gleb wskazano kierunek ochrony gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ogólnej ochrony gleb przed zanieczyszczeniem.
- Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ Jastrzębie-Zdrój wskazano jako obszar realizacji następujących kierunków polityki przestrzennej: w sferze zieleni miejskiej miasto objęte jest kierunkiem kształtowania terenów zieleni miejskiej pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne, estetyczne i przyrodnicze, a także kierunkiem kształtowania systemu zielonych pierścieni wokół miast w oparciu o lasy, parki regionalne i tereny otwarte.

Formy ochrony przyrody

Na terenie Jastrzębia-Zdroju nie ustanowiono obszarowych form ochrony przyrody. Najbliższą formą ochrony jest obszar Natura 2000 Dolina Górnej Wisły, zlokalizowany poza granicami miasta. Na terenie miasta znajdują się 34 pomniki przyrody, głównie dęby szypułkowe.

Lasy i tereny zielone

Miasto dysponuje znaczną powierzchnią terenów zieleni⁷ — ok. 5% ogólnej powierzchni. Główne kompleksy leśne to Las Kyndra, Las Biadoszek, Las Dębina, Las Pastuszyniec oraz Las Ruptawiec, zlokalizowane przede wszystkim w centralnej i południowej części miasta. Kluczowym obszarem zieleni

⁷ Tereny zieleni w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

urządzonej jest zabytkowy Park Zdrojowy o powierzchni 18 ha, wpisany do rejestru zabytków. Uzupełnieniem systemu zieleni są jary i Dolina rzeki Szotkówki, pełniące funkcje korytarzy ekologicznych. Planuje się tworzenie sieci parków kieszonkowych i ogrodów miejskich oraz ochronę terenów zieleni przed presją urbanizacyjną. Działania te wpisują się w kierunek dotyczący wzmacniania odporności na zmiany klimatu i ochrony bioróżnorodności.

Korytarze ekologiczne

Przez miasto i jego okolice przebiegają korytarze ekologiczne — ichtiologiczne (dla ryb) i ornitologiczne ponadregionalne (dla ptaków) wraz z przystankami pośrednimi ponadregionalnymi — wskazane w PZPWŚ. Rekomenduje się ochronę i utrzymanie ciągłości tych korytarzy w procesie planowania przestrzennego. Ochrona i utrzymanie tych powiązań realizuje kierunki związane z ochroną bioróżnorodności i poprawą jakości środowiska.

Cieki wodne i zagrożenie powodziowe

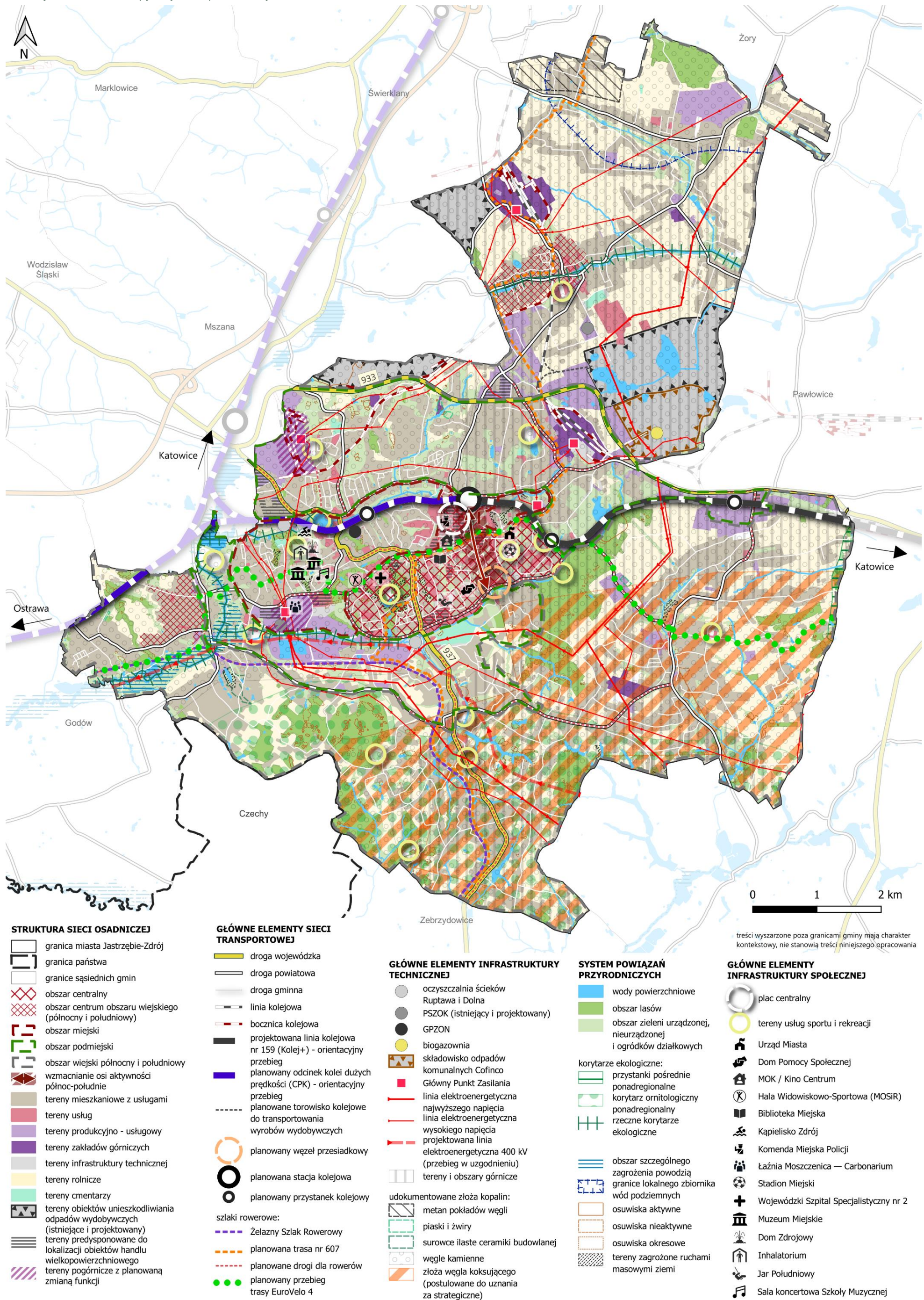
Sieć hydrograficzną miasta tworzą rzeka Szotkówka i jej dopływy (Piotrówka, Strumień). Wszystkie jednolite części wód powierzchniowych na terenie miasta wykazują zły stan ogólny. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zlokalizowane są przede wszystkim w południowo-zachodniej części miasta, wzdłuż doliny Szotkówki oraz jej dopływu - Jastrzębianki na Osiedlu Jastrzębie Górne i Dolne. Źródłem podtopień są przede wszystkim intensywne deszcze nawalne. Miasto położone jest w obrębie Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 345 – Zbiornik Rybnik, dla którego wyznaczono projektowany obszar ochronny.

Złoże kopalin

Na terenie Jastrzębia-Zdroju udokumentowanych jest 13 złóż węgla kamiennego, 4 złoża kruszyw naturalnych, złoża metanu oraz złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej. Wydobycie węgla kamiennego koksującego prowadzone jest przez KWK „Borynia-Zofiówka” JSW S.A. W granicach miasta wyznaczono 7 obszarów górniczych, w tym: Jastrzębie Górne I (złoża Zofiówka), Krzyżowice III (złoża Pniówek), Bzie-Dębina 2–Zachód, Szeroka I (złoża Borynia), Jastrzębie IV (złoża Jas-Mos 2), Bzie-Dębina 1–Zachód oraz Bzie (złoża piasków i żwirów). W południowo-wschodniej części Jastrzębia-Zdroju, w rejonie Bzie-Dębina, udokumentowane są cztery złoża węgla kamiennego koksującego: „Bzie-Dębina” (WK 385), „Bzie-Dębina 1 Zachód” (WK 10514), „Bzie-Dębina 2” (WK 17160) oraz „Bzie-Dębina 2 Zachód” (WK 11743). Wydobycie prowadzi Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. w ramach KWK „Borynia-Zofiówka”. Wszczęte zostało postępowanie o uznanie tych złóż za złoża strategiczne w rozumieniu przepisów prawa geologicznego i górniczego. Rekomenduje się uwzględnianie zasięgu złóż węgla koksującego w procesach zagospodarowania terenów w sposób nienaruszający możliwości ich eksploatacji.

W granicach miasta wyznaczono filary ochronne ograniczające zakres eksploatacji górniczej: dla miasta Jastrzębie-Zdrój, dla osiedla Przyjaźń, dla terenów zakładów górniczych oraz dla terenów inwestycyjnych. Szczegółowe zasady ochrony określają obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Grafika 1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta



Źródło: opracowanie własne

2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście

Ustalenia i rekomendacje

W oparciu o analizę aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych i przestrzenno-środowiskowych oraz prawnych, przyjmuje się kontynuację prowadzonej do tej pory polityki przestrzennej ukierunkowanej na podstawowy cel-wizję: Ludzie, Gospodarka, Przestrzeń.

Polityka przestrzenna Jastrzębia-Zdroju bazuje na dbaniu o dalszy rozwój z poszanowaniem naturalnych dóbr, w harmonii z przyrodą i uwzględnieniem potrzeb kolejnych pokoleń, a w szczególności:

- zbudowanie wspólnoty, poczucia tożsamości i współodpowiedzialności mieszkańców w oparciu o tradycje,
- stworzenie nowoczesnego i zielonego miasta z przyjaznymi przestrzeniami publicznymi,
- stworzenie warunków do ulokowania nowoczesnych, alternatywnych dla górnictwa branż gospodarki.

W odniesieniu do tych wartości i zasad, określa się poniższe kierunki i zasady w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście.

I KIERUNKI ZMIAN

1. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Zakłada się wykorzystanie kluczowych potencjałów Jastrzębia-Zdroju wynikających z korzystnego położenia i roli miasta w województwie śląskim do wzmocnienia jego pozycji w strefie przygranicznej.

Kluczowymi kierunkami są:

- Racjonalne wykorzystanie zasobów terenowych poprzez ograniczanie rozproszonej zabudowy na rzecz intensyfikacji, porządkowania oraz podnoszenia standardu zabudowy i ładu przestrzennego istniejących struktur osadniczych. Rozwój głównej struktury urbanistycznej miasta w nawiązaniu do istniejących układów przestrzennych i koncentracja zabudowy oraz uzupełnianie jej ciągów, w tym poprzez modernizację, przebudowę i nadawanie nowych funkcji nieużytkowanym budynkom i lokalom oraz przestrzeniom, w tym zwłaszcza dogęszczanie zabudowy w obrębie pieszego zasięgu do stacji i przystanków kolejowych.
- Wykreowanie funkcji reprezentacyjnej i usługowo-handlowo-mieszkaniowej obszaru centralnego miasta (centrum ogólnomiejskie w obrębie ulic: Warszawskiej, Porozumienia

Jastrzębskiego, Sybiraków, Ronda Centralnego, Alei Józefa Piłsudskiego/Katowickiej) z centralną przestrzenią publiczną w formie placu, poprzez jego zagospodarowanie i rozwój oferty usługowej oraz systemu komunikacyjnego, zwłaszcza transportu publicznego.

- Tworzenie i wzmacnianie powiązań obszarów zabudowy mieszkaniowej z przestrzeniami publicznymi o funkcjach społecznych i rekreacyjnych, zwłaszcza terenami zieleni urządzonej.
- Nadawanie nowych funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanym, nieużytkowanym obiektom i terenom, zwłaszcza obiektom stanowiącym dziedzictwo kulturowe Jastrzębia-Zdroju, w tym np. budynkom i terenom poprzemysłowym, pouzdrowskim.
- Utrzymanie i rozwijanie powiązań przestrzennych i funkcjonalnych w pasach przygranicznych Jastrzębia-Zdroju, tworzących z terenami sąsiednich miast i gmin spójny, ciągły system przestrzenny, w tym zwłaszcza systemów komunikacji, zieleni i obszarów aktywności społeczno-gospodarczej.
- Dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu ładu przestrzennego w mieście.
- Ograniczanie zabudowy na terenach cennych przyrodniczo i o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, terenach otwartych, w obrębie dolin rzecznych, obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, obszarach zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
- Poprawa standardu zamieszkania, w tym poprzez podwyższanie standardów technicznych zabudowy, rozwijanie infrastruktury sieciowej, kompleksową rehabilitację wnętrza urbanistycznych dostosowaną do indywidualnych potrzeb mieszkańców oraz wyznaczanie i rozwijanie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz terenów zieleni w bezpośrednim otoczeniu obszarów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.
- Wprowadzanie nowych form zagospodarowania związanego z produkcją i wytwórczością, takich jak parki przemysłowe, technologiczne, produkcyjne, przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej oraz parki biznesu, integrujących funkcje: kongresowe, nauki, produkcji, wystawiennictwa, logistyki.
- Uwzględnianie możliwości wystąpienia skutków działalności górniczej na powierzchni w postaci szkód górniczych.
- Uwzględnianie w procesie zagospodarowywania terenów potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz dążenie do niwelowania barier architektonicznych i komunikacyjnych ograniczających dostęp do przestrzeni i obiektów tej grupy społecznej.
- Uwzględnianie występowania złóż węgla koksującego tak, aby nie naruszać możliwości jego eksploatacji.

2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Systemy komunikacji

- Rozwój układu drogowego z wykorzystaniem istniejącej sieci drogowej, rozbudowa i poprawa jej standardu oraz utrzymanie prawidłowego skomunikowania miasta z układem regionalnym i międzynarodowym.
- Dążenie do odtworzenia połączenia kolejowego o zasięgu lokalnym w celu połączenia miasta z obszarem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i Beskidem Śląskim oraz budowy nowej linii kolejowej w ramach realizacji inwestycji zawartych w Programie Kolejowym CPK (Centralnego Portu Komunikacyjnego).
- Dążenie do wykształcenia węzła przesiadkowego obsługującego transport autobusowy i kolejowy, z uwzględnieniem przystanków w bezpośrednim sąsiedztwie planowanego dworca kolejowego Jastrzębie-Zdrój (w obrębie ul. Podhalańskiej).
- Dążenie do uzyskania lepszej segregacji ruchu – rozdzielenia ruchu tranzytowego (przelotowego) od ruchu lokalnego oraz ograniczenia ruchu samochodowego w centrum miasta.
- Stworzenie ogólnomiejskiego systemu parkingowego, zintegrowanego z systemem komunikacji publicznej, w tym wdrażanie rozwiązań Park&Ride.
- Dążenie do ograniczania ruchu samochodów w centrum miasta oraz na terenach osiedlowych poprzez odpowiednią organizację ruchu, w tym wprowadzenie ruchu uspokojonego. Rozwój komunikacji zbiorowej w celu ograniczenia lub całkowitego wyprowadzania komunikacji samochodowej z obszarów przestrzeni publicznej.
- Wzmacnianie osi aktywności miejskiej relacji północ-południe zaczynającej się w rejonie planowanego węzła komunikacyjnego przez ul. Arki Bożka, do obszaru potencjalnego przystanku szybkiej kolei.
- Rozwój zintegrowanej sieci ścieżek, szlaków, tras i dróg rowerowych oraz pieszych, tworzącej dopełnienie miejskiego obszaru przestrzeni publicznej, mającej swoje powiązania i kontynuację w granicach sąsiednich miast i gmin.
- Wdrażanie i rozwijanie rozwiązań wspierających mikromobilność.

Infrastruktura techniczna

- Utrzymanie i rozbudowa istniejącego systemu sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, w których wyznaczono tereny pod nową zabudowę. Dopuszczenie systemów indywidualnych lub innych rozwiązań zapewniających ten sam co systemy kanalizacji zbiorczej poziom ochrony środowiska na obszarach, gdzie budowa

systemów kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty.

- Utrzymanie i rozbudowa sieci wysokich, średnich i niskich napięć.
- Zachowanie dotychczasowego przebiegu sieci gazowej z możliwością jej rozbudowy.
- Dążenie do wykorzystania zorganizowanego, zbiorczego systemu grzewczego, zwłaszcza w nowopowstających budynkach/osiedlach oraz wszędzie tam, gdzie wykonanie takiej sieci jest możliwe i ekonomicznie uzasadnione. Budynki korzystające z indywidualnych systemów grzewczych powinny korzystać z wysokosprawnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz przyjaznych środowisku dobrej jakości paliw.
- Rozwijanie i wykorzystanie systemów i technologii związanych z odnawialnymi źródłami energii.
- Zwiększenie potencjału inwestycyjnego terenów produkcyjnych i usługowych przy ulicach: Moszczenickiej, Energetyków, Towarowej poprzez kompleksową realizację infrastruktury, w tym infrastruktury drogowej.
- Wdrażanie rozwiązań opartych na przyrodzie (tzw. zielono-niebieskiej infrastruktury) ukierunkowanych na zatrzymywanie wody opadowej na terenach zurbanizowanych.
- Budowa, rozbudowa, remonty i modernizacja obiektów użyteczności publicznej, w tym w zakresie zwiększania dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Infrastruktura społeczna

- Rozwój istniejącego systemu ogólnodostępnych przestrzeni publicznych, w tym utrzymanie istniejących i wykształcenie nowych pasaży, założeń parkowych, skwerów, stref wypoczynku i rekreacji. Wykształcenie lokalnych ośrodków wielofunkcyjnych o cechach centrotwórczych w obszarach centrum obszaru wiejskiego (północnego i południowego).
- Wzmacnianie funkcji społecznej, turystycznej i rekreacyjno-sportowej Parku Zdrojowego poprzez jego rewitalizację i rozwój infrastruktury oraz realizację dogodnych połączeń pieszych i rowerowych parku z obszarem centrum miasta.
- Wykreowanie nowej jakości przestrzeni publicznych w oparciu o istniejące ulice - wzmocnienie ich rangi jako „salonu miejskiego” poprzez realizację przestrzeni pieszych rowerowych, przestrzeni przyjaznej wszystkim grupom wiekowym, z uwzględnieniem podrzędnej roli samochodów, połączonych z układami zieleni miejskiej.
- Wzbogacanie istniejących osiedli mieszkaniowych w zielen publiczną, urządzone skwery i parki, place zabaw dla dzieci.

- Rozwijanie sieci istniejących obiektów i terenów rekreacyjno-sportowych, w tym również miejsc uprawiania sportu profesjonalnego wraz z rozbudową i podnoszeniem standardu infrastruktury.
- Rozbudowa zaplecza dla obsługi różnych form spędzania czasu wolnego.
- Rozwijanie oferty turystyczno-rekreacyjnej związanej z obiektami dziedzictwa kulturowego, w tym w szczególności obszarem dawnego źródła.
- Nadawanie w przestrzeni publicznej priorytetu ruchowi pieszemu i rowerowemu, z uwzględnieniem wszystkich grup wiekowych uczestników ruchu.
- W przypadku budowy nowych obiektów użyteczności publicznej kierowanie się zasadą uniwersalności - budowanie nowoczesnych, wielofunkcyjnych obiektów, które w przyszłości mogą zostać dostosowane do pełnienia różnych funkcji, w zależności od identyfikowanego zapotrzebowania np. na usługi medyczne, opiekuńcze, kulturalne itp.
- Modernizacja, rekultywacja, rewitalizacja i przystosowanie zdegradowanych obiektów i terenów, w tym pogórnich do pełnienia nowych funkcji społecznych, kulturowych, rekreacyjnych, turystycznych, usługowych czy gospodarczych.
- Poprawa stanu technicznego budynków oraz lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Jastrzębie-Zdrój.

II ZASADY

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- Należy chronić przed dalszym zainwestowaniem i intensywnym zagospodarowaniem cenne przyrodniczo tereny miasta (zadrzewienia, tereny otwarte itp.) oraz dążyć do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych, w tym poprzez rozwijanie sieci terenów zielonych i tworzenie spójnego, ciągłego systemu zieleni miejskiej (powierzchniowej, punktowej, wyspowej i linearnej) i innych terenów zieleni oraz rozwijanie ich powiązań, zachowując ich naturalne połączenia z podobnymi systemami lub jego elementami, funkcjonującymi lub planowanymi w gminach sąsiednich. Obszary włączone do systemu winny utrzymać wiodące funkcje terenów: rolnych, leśnych, wodnych i niezabudowanych, nie wymagając zmiany przeznaczenia i użytkowania terenów oraz zmian własnościowych.
- Należy zachować tereny otwarte, istniejące ekosystemy oraz tereny leśne, a także zakrzaczenia i zadrzewienia oraz tereny biologicznie czynne umożliwiające poprawę mikroklimatu i przewietrzania obszarów zurbanizowanych, w tym obszarów osiedlowych w centrum miasta.
- Należy chronić i wzmacniać podstawową funkcję korytarzy ekologicznych, w tym poprzez ograniczenie ich zabudowy i utrzymanie ciągłości ekologicznej dolin rzek i potoków.

- Należy chronić walory przyrodnicze i krajobrazowe Lasu Kyndra, Pająkówki i pozostałych kompleksów leśnych.
- Należy dążyć do zatrzymywania jak największej ilości wody w przyrodzie, uwzględniając zagospodarowanie wód opadowych, realizację elementów retencji krajobrazowej i błękitno-zielonej infrastruktury, szczególnie na obszarach sąsiadujących z terenem zurbanizowanym.
- Należy dążyć do ochrony i kształtowania krajobrazu poprzez przeciwdziałanie dysharmonii, z uwzględnieniem obiektów i obszarów zabytkowych, a także kształtowania estetyki przestrzeni, w tym poprzez stosowanie i egzekwowanie zasad określonych w tzw. Uchwale Reklamowej⁸.
- Należy dążyć do ograniczenia wycinki drzew do niezbędnego minimum.
- Należy dążyć do ograniczania zanieczyszczenia światłem.
- Należy dążyć do ograniczania dalszego pogarszania stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawy ich stanu ekologicznego, chemicznego i ilościowego.

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- Należy przeciwdziałać scalaniu się wykształconych kulturowo jednostek osadniczych, charakteryzujących się dziś różnym typem osadnictwa.
- Należy chronić obiekty i obszary objęte ochroną prawną ze względu na ich wartości kulturowe, z jednoczesnym zagwarantowaniem niekonfliktowego i harmonijnego rozwoju unikalnego systemu przestrzennego i związanego z nim indywidualnego przeznaczenia oraz zagospodarowania poszczególnych terenów funkcjonalnych.
- Należy wyznaczać i rozwijać centralne obszary poszczególnych jednostek osadniczych w celu podtrzymania ich historycznej tożsamości.
- Należy konsekwentnie odtwarzać założenie parkowe Parku Zdrojowego i przywracać jego funkcje wypoczynkowe, wraz z realizacją dogodnych połączeń pieszych i rowerowych parku z obszarem centrum miasta.
- Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków, dla obszarów wpisanych do rejestru zabytków, terenów w zasięgu strefy ochrony stanowisk archeologicznych, budynków objętych ochroną na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków obowiązują ustalenia zgodne z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

⁸ Uchwała Nr I.7.2024 Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój z dnia 25 stycznia 2024 r. w sprawie ustalenia zasad i warunków sytuowania na terenie miasta Jastrzębie-Zdrój obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane

- Należy dążyć do ochrony, konserwacji oraz zachowania w dobrym stanie technicznym i estetycznym obiektów zabytkowych, w tym utrzymania historycznej kompozycji elewacji oraz zachowanego detalu architektonicznego i sztukatorskiego na obiektach.
- Należy zapewnić odpowiednią ekspozycję obiektów zabytkowych, w tym poprzez zachowanie widoku od strony przestrzeni publicznych.

3. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Obiekty handlu wielkopowierzchniowego należy lokalizować z uwzględnieniem wymogów przepisów szczególnych dla tego rodzaju inwestycji, zgodnie z zasadami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, na terenach z dogodnym dostępem do transportu publicznego.

4. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

- Planowanie i realizacja inwestycji celu publicznego powinna się odbywać w sposób, który łączy różne elementy i obszary działania, tj. aspekty ekologiczne, społeczne, technologiczne, przestrzenne i ekonomiczne, w tym przez odpowiednie planowanie zamówień publicznych.
- Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane w gminie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podejmowanych zgodnie z procedurą, którą określają aktualne przepisy.

5. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

- Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW należy lokalizować na terenach i obiektach, dla których określono taką możliwość w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

6. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

- Należy ograniczać lokalizację inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ewentualna lokalizacja inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko winna uwzględniać potencjalnie szkodliwy wpływ na otoczenie.
- Należy ograniczać lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w obrębie terenów mieszkalnych, obszarów cennych przyrodniczo i na terenach rekreacyjno-turystycznych.
- Należy ograniczać rozwój funkcji wrażliwych (mieszkaniowych, edukacyjnych, ochrony zdrowia, rekreacyjnych) w zasięgu oddziaływania zakładu dużego ryzyka oraz stosować zasady separacji poprzez wprowadzanie stref buforowych zapewniających mieszkańcom ochronę przed szkodliwymi skutkami przedsięwzięć generujących hałas, zanieczyszczenia lub odory.

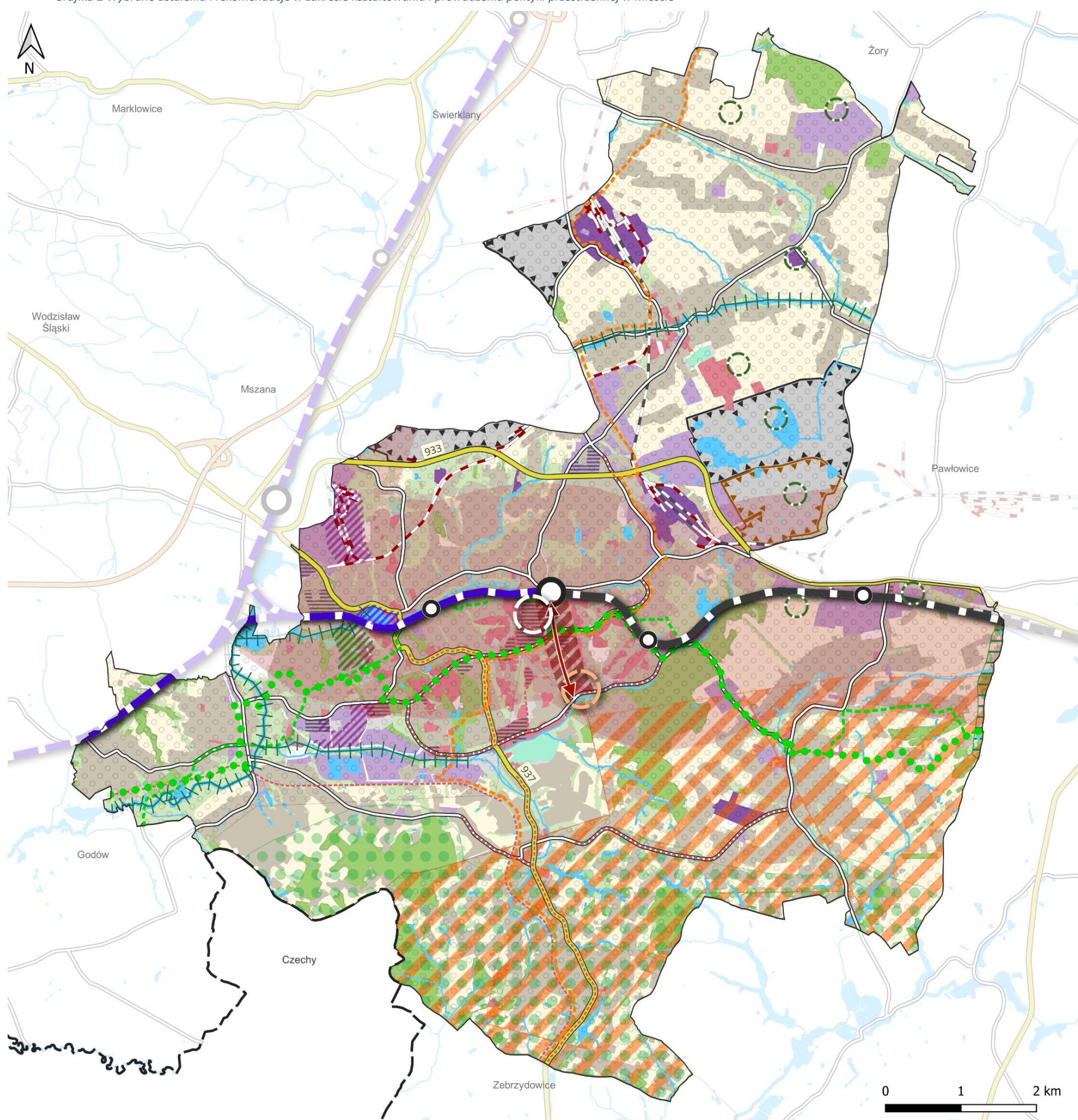
7. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- Rolnicze funkcje produkcyjne przyjmuje się na zasadzie dotychczasowego przeznaczenia lub użytkowania terenów rolniczych, utrzymywanego jako tradycyjne formy upraw oraz element krajobrazu kulturowego, w celu zachowania równowagi i proporcji pomiędzy terenami o charakterze naturalnym (przyrodniczym) i terenami zurbanizowanymi.
- Dalsze użytkowanie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej powinno odbywać się w sposób racjonalny, ze szczególną ochroną przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze gleb wartościowych, o wysokich klasach bonitacyjnych.
- Dopuszcza się przeznaczenie odłogowanych terenów rolniczych na trwałe łąki nieprodukcyjne lub zalesienia, a także na zieleń nieurządzoną zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Należy dążyć do utrzymania i ochrony istniejących kompleksów leśnych, w tym poprzez rozwijanie ekosystemu leśnego poprzez uzupełnianie drzewostanu za pomocą gatunków rodzimych, ochronę flory i skupisk fauny oraz zachowanie i ochronę łąk i polan śródleśnych jako specyficznego elementu kompozycji terenów leśnych.

8. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

- Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji należy dostosowywać do współczesnych standardów funkcjonalno-przestrzennych oraz wzmacniać efektywność eksploatacyjną infrastruktury technicznej w sposób nie oddziałujący znacząco na środowisko.
- Docelowo wszystkie tereny górnicze na terenie miasta Jastrzębie-Zdrój należy objąć procesem rekultywacji, obejmującej m.in. zagospodarowanie wyrobisk, hałd, osadników oraz innych nieużytków powstałych w wyniku działalności górniczej. Do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych zobowiązany jest podmiot podejmujący eksploatację złóż kopaliny lub prowadzący tę eksploatację. Rekultywację należy prowadzić zgodnie z kierunkami określonymi w odpowiedniej decyzji odpowiednich organów.
- Należy dążyć do rekultywacji i ponownego zagospodarowania terenów typu brownfields (poprzemysłowych) i greyfields (pouługowych) w kierunku docelowego przeznaczenia pod zabudowę, infrastrukturę lub zalesienia.
- Należy dążyć do likwidacji zagrożeń środowiskowych obejmujących tereny składowisk odpadów wydobywczych oraz ograniczania wysokości tych składowisk. Przyjmuje się docelowo możliwość zagospodarowania obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych i terenów gospodarki odpadami w kierunku zieleni, z dostosowaniem zagospodarowania i nasadzeń roślin do wytycznych wynikających z rekultywacji obiektów.

Grafika 2 Wybrane ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście

**OZNACZENIA OGÓLNE**

- | | | | |
|--|--|--|---|
| | granica miasta Jasztarbie-Zdrój | | droga wojewódzka |
| | granica państwa | | droga powiatowa |
| | granice sąsiednich gmin | | linia kolejowa |
| | tereny mieszkaniowe z usługami | | bocznica kolejowa |
| | tereny usług | | |
| | tereny produkcyjno - usługowy | | szlaki rowerowe: |
| | tereny zakładów górniczych | | przebieg trasy EuroVelo 4 |
| | tereny infrastruktury technicznej | | planowana trasa nr 607 |
| | tereny rolnicze | | planowany przebieg trasy EuroVelo 4 |
| | tereny cmentarzy | | planowane drogi dla rowerów |
| | tereny obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (istniejące i projektowane) | | orientacyjna lokalizacja potencjalnych urządzeń produkujących energię z odnawialnych źródeł energii |
| | składowisko odpadów komunalnych Cofinco | | udokumentowane złoża kopalin: węgle kamienne |
| | tereny predysponowane do lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego | | wody powierzchniowe |
| | | | obszar zieleni urządzonej, nieurządzonej i ogródków działkowych |

WYBRANE USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

dążenie do odtworzenia połączenia kolejowego o zasięgu lokalnym w celu połączenia miasta z obszarem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz budowy nowej linii kolejowej w ramach realizacji inwestycji zawartych w Programie Kolejowym CPK (Centralnego Portu Komunikacyjnego)

- | | | | | | | | |
|--|--|--|---|--|---------------------------|--|-------------------------------|
| | planowany odcinek kolei dużych prędkości (CPK) | | projektowana linia kolejowa nr 159 (Kolej+) | | planowana stacja kolejowa | | planowany przystanek kolejowy |
|--|--|--|---|--|---------------------------|--|-------------------------------|

wzmacnianie funkcji społecznej, turystycznej i rekreacyjno-sportowej Parku Zdrojowego poprzez jego rewitalizację i rozwój infrastruktury oraz realizację dogodnych połączeń pieszych i rowerowych parku z obszarem centrum miasta

rewitalizacja Parku Zdrojowego i jego powiązanie z centrum

rewitalizacja, modernizacja terenu stawów przy ul. Wodzisławskiej wraz z zagospodarowaniem na cele rekreacyjne i społeczne

rewitalizacja stawów przy ul. Wodzisławskiej

modernizacja, rekultywacja, rewitalizacja i przystosowanie zdegradowanych obiektów i terenów, w tym pogórnich (w szczególności po byłej kopalni KWK Jas-Mos) do pełnienia nowych funkcji społecznych, kulturowych, rekreacyjnych, turystycznych, usługowych i gospodarczych

rekultywacja i nadanie nowych funkcji terenom pogórnym, zwłaszcza po KWK Jas-Mos

wzmacnianie osi aktywności miejskiej relacji północ-południe zaczynającej się w rejonie planowanego węzła komunikacyjnego przez ul. Arki Bożka, do obszaru potencjalnego przystanku szybkiej kolei

wzmacnianie osi aktywności północ-południe

planowana lokalizacja węzła przesiadkowego

uwzględnianie występowania złóż węgla koksującego tak, aby nie naruszać możliwości jego eksploatacji

złoża węgla koksującego

ochrona i wzmacnianie podstawowej funkcji korytarzy ekologicznych, w tym poprzez ograniczenie ich zabudowy i utrzymanie ciągłości ekologicznej dolin rzek i potoków

rzeczne korytarze ekologiczne

korytarz ornitologiczny ponadregionalny

przystanki pośrednie ponadregionalne

wykreowanie funkcji reprezentacyjnej i usługowo-handlowo-mieszkaniowej obszaru centralnego miasta

centrum ogólnomiejskie / plac centralny

dogęszczanie zabudowy w obrębie pieszego zasięgu do stacji i przystanków kolejowych przy uwzględnieniu innych uwarunkowań

treści wyszarzone poza granicami gminy mają charakter kontekstowy, nie stanowią treści niniejszego opracowania

Źródło: opracowanie własne

2.7 Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Zakłada się, że realizacja polityki rozwojowej określonej w niniejszej Strategii doprowadzi do wzmocnienia rangi i konkurencyjności Jastrzębia-Zdroju w regionie poprzez podniesienie atrakcyjności osiedleńczej miasta, zahamowanie depopulacji oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Rozwój oferty usług publicznych i systemu wsparcia społecznego przełoży się na większe poczucie bezpieczeństwa i komfortu codziennego życia, z kolei działania na rzecz wzmocniania lokalnych więzi społecznych pozwolą odbudować kapitał społeczny, poprawić uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i zwiększyć poziom ich identyfikacji z miastem. Rezultatem będzie społeczność bardziej aktywna, spójna i zaangażowana, a także bardziej odporna na wyzwania społeczno-gospodarczej transformacji. Dywersyfikacja lokalnej gospodarki i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej miasta przełoży się natomiast na zwiększenie możliwości rozwoju zawodowego mieszkańców oraz podniesienie konkurencyjności miasta jako dobrego miejsca do życia, pracy i prowadzenia biznesu, gwarantującego perspektywę dla obecnych i przyszłych pokoleń. Miasto zyska ponadto bardziej funkcjonalny, estetyczny i atrakcyjny układ przestrzenny, w tym nowoczesne centrum, odnowione tereny rekreacyjne czy szybkie, komfortowe połączenia drogowe i kolejowe. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych oraz rozwój oferty kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej przyczyni się do zwiększenia aktywności mieszkańców oraz rozpoznawalności miasta w regionie. Efektem działań prośrodowiskowych będzie poprawa jakości środowiska, większa odporność na skutki zmian klimatu, efektywne wykorzystanie terenów przemysłowych oraz rozwój zielonych obszarów rekreacji. W rezultacie Jastrzębie-Zdrój stanie się miastem nowoczesnym, bardziej konkurencyjnym gospodarczo i przyjaznym dla mieszkańców oraz inwestorów.

W celu umożliwienia oceny osiągnięcia oczekiwanych rezultatów zaplanowanych w strategii działań, konieczny jest bieżący monitoring postępów wdrażania założeń dokumentu. W jego ramach należy systematycznie śledzić wyniki prac podejmowanych w obrębie każdego z kierunków działań – pozwoli to na sprawdzenie czy założone kierunki są skutecznie wdrażane i przynoszą oczekiwane rezultaty. Proces ten obejmuje zbieranie danych, analizę wskaźników, identyfikowanie barier i problemów, a także formułowanie rekomendacji do ewentualnych korekt strategii. Monitoring zapewnia bieżącą kontrolę nad procesem wdrażania strategii oraz umożliwia podejmowanie trafnych decyzji zarządczych i dostosowywanie polityki rozwojowej gminy do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, które będą podlegały monitoringowi w celu określenia poziomu realizacji założeń Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój 2035. Proces monitoringu będzie prowadzony zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii.

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
1.1. Wspieranie przedsiębiorczości i sieciowanie biznesu	Stworzenie dogodnych warunków do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, a tym samym dywersyfikacja branż funkcjonujących w mieście. Dywersyfikacja dostępnych miejsc pracy, w tym rozwój oferty zatrudnienia.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	609	Wzrost	BDL GUS
		Instytucja otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej	725,9	Wzrost	BDL GUS
		Podmioty gospodarcze w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R) na 1000 ludności	29,9	Wzrost	BDL GUS
1.2. Budowa atrakcyjnej oferty inwestycyjnej	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta i przyciąganie nowych podmiotów gospodarczych.	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON	821	Wzrost	BDL GUS
		Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na przygotowanie terenów inwestycyjnych	0 ⁹	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
1.3. Budowanie marki Jastrzębia-Zdroju	Wzmocnienie pozytywnego wizerunku i rozpoznawalności miasta w regionie i kraju.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na promocję miasta	0 ¹⁰	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
1.4. Rozwijanie turystyki weekendowej	Wykorzystanie potencjału turystycznego miasta do dywersyfikacji lokalnej gospodarki.	Liczba podmiotów działających w sekcji I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	246	Wzrost	BDL GUS
		Stopień wykorzystania miejsc noclegowych	29,8%	Wzrost	BDL GUS
2.1. Rozwój oferty usług publicznych i podniesienie ich jakości	Poprawa komfortu i jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju poprzez rozwój oferty skierowanej do przedstawicieli wszystkich grup wiekowych i społecznych.	Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	99,1%	wzrost	BDL GUS
		Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sektorze opieka zdrowotna (PKD: sekcja Q dział 86)	354	wzrost	BDL GUS
		Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych	90,6%	wzrost	BDL GUS

⁹ Wskaźnik przyjmuje wartość 0 ze względu na fakt, iż rok 2024 jest traktowany jako rok bazowy i od tego roku monitorowana jest wartość wskaźnika. Monitoringowi będzie podlegała tendencja zmian w poszczególnych obszarach wynikająca z przedsięwzięć wdrażanych w ramach Strategii.

¹⁰ Jw.

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
2.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej	Lepsza jakość i dostępność usług społecznych oraz stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju edukacyjnego, zdrowotnego i społecznego mieszkańców Jastrzębia-Zdroju.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na dostosowanie budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób o szczególnych potrzebach	0 ¹¹	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
		Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój lokalnych miejsc spotkań – obiektów i przestrzeni publicznych o funkcjach rekreacyjnych, integracyjnych, społecznych	0 ¹²	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
2.3. Rozwój mieszkalnictwa i infrastruktury komunalnej	Ograniczenie zjawiska suburbanizacji i odpływu ludności poprzez rozwój zabudowy mieszkaniowej i infrastruktury komunalnej, a tym samym poprawę warunków zamieszkania w mieście.	Liczba mieszkańców na 1000 ludności	407,1	wzrost	BDL GUS
		Komunalny zasób mieszkaniowy Miasta	1 158	Wzrost	BDL GUS
		Liczba podmiotów działających w sekcji L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	247	Wzrost	BDL GUS
2.4. Poprawa efektywności zarządzania i współpracy	Skuteczne i transparentne zarządzanie rozwojem miasta, w tym z udziałem mieszkańców, co pozwoli na trafniejsze i efektywniejsze odpowiadanie na ich potrzeby i oczekiwania.	Liczba umów zawartych z NGO	50	Wzrost	BDL GUS
		Liczba przedsięwzięć (projektów) zrealizowanych we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0 ¹³	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
		Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetu miasta ogółem	11,7%	Wzrost	BDL GUS
2.5.	Rozwój kapitału kulturowego oraz podniesienie poziomu atrakcyjności Jastrzębia-Zdroju	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę standardu i wyposażenia obiektów kultury	0 ¹⁴	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój

¹¹ Wskaźnik przyjmuje wartość 0 ze względu na fakt, iż rok 2024 jest traktowany jako rok bazowy i od tego roku monitorowana jest wartość wskaźnika. Monitoringowi będzie podlegała tendencja zmian w poszczególnych obszarach wynikająca z przedsięwzięć wdrażanych w ramach Strategii.

¹² Jw.

¹³ Wskaźnik przyjmuje wartość 0 ze względu na fakt, iż rok 2024 jest traktowany jako rok bazowy i od tego roku monitorowana jest wartość wskaźnika. Monitoringowi będzie podlegała tendencja zmian w poszczególnych obszarach wynikająca z przedsięwzięć wdrażanych w ramach Strategii.

¹⁴ Jw.

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
Rozwój i modernizacja infrastruktury kultury	jako miejsca do życia, a także pod kątem turystycznym.	Liczba zmodernizowanych obiektów kultury	0 ¹⁵	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
3.1. Wspieranie mieszkańców na rynku pracy	Wsparcie aktywizacji zawodowej oraz dostosowania kompetencji mieszkańców do zmieniających się uwarunkowań i potrzeb rynku pracy.	Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,2%	Spadek	BDL GUS
		Liczba beneficjentów pomocy społecznej (OPS) wspieranych z tytułu bezrobocia	243	Spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.2. Rozwój systemu pomocy społecznej, polityki senioralnej i prorodzinnej	Rozszerzenie i zintegrowanie systemu usług społecznych, szczególnie w obszarze wsparcia seniorów, rodzin i zdrowia psychicznego.	Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sektorze pomoc społeczna (PKD: sekcja Q dział 87, 88)	20	Wzrost	BDL GUS
		Liczba rodzin, którym udzielono świadczeń pieniężnych	564	Spadek	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.3. Gwarantowanie perspektyw dla młodych	Zahamowanie odpływu młodych mieszkańców miasta.	Liczba ludności w wieku 20-34 lata	12 749	Wzrost	BDL GUS
		Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój szkolnictwa ponadpodstawowego	0 ¹⁶	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
		Liczba uczniów szkół ponadpodstawowych	5 144 ¹⁷	Wzrost	BDL GUS
		Liczba zarejestrowanych bezrobotnych poniżej 30. roku życia	275		PUP w Jastrzębiu-Zdroju
3.4. Wzmacnianie lokalnej tożsamości i więzi społecznych	Tworzenie warunków sprzyjających integracji międzypokoleniowej, aktywizacja młodzieży	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	3,3	Wzrost	BDL GUS
		Frekwencja wyborcza w wyborach rady miasta	43,9%	Wzrost	BDL GUS
		Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenta miasta	43,9%	Wzrost	BDL GUS

¹⁵ Jw.¹⁶ Wskaźnik przyjmuje wartość 0 ze względu na fakt, iż rok 2024 jest traktowany jako rok bazowy i od tego roku monitorowana jest wartość wskaźnika. Monitoringowi będzie podlegała tendencja zmian w poszczególnych obszarach wynikająca z przedsięwzięć wdrażanych w ramach Strategii.¹⁷ Dane za 2023 r.

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
	i seniorów, dostosowanie oferty usług publicznych do ich potrzeb.	Liczba głosów oddanych w Jastrzębskim Budżecie Obywatelskim	6 236	Wzrost	BDL GUS
3.5. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego	Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego poprzez działania prewencyjne, edukacyjne i inwestycje w monitoring oraz współpracę instytucji.	Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję na 1000 mieszkańców	21	spadek	BDL GUS
		Liczba zdarzeń zgłoszonych jednostkom ochrony przeciwpożarowej ogółem	1 346	spadek	BDL GUS
3.6. Wsparcie i aktywizacja mieszkańców w obszarze edukacji uczestnictwa w kulturze	Aktywizacja mieszkańców i podniesienie poziomu ich uczestnictwa w kulturze oraz wzmocnienie tożsamości lokalnej poprzez wykorzystanie w tym celu dziedzictwa kulturowego i przemysłowego Jastrzębia-Zdroju.	Liczba imprez organizowanych przez instytucje kultury	218	Wzrost	BDL GUS
		Liczba uczestników imprez organizowanych przez instytucje kultury	48 526	Wzrost	BDL GUS
		Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją (PKD: sekcja R)	176	Wzrost	BDL GUS
4.1. Rewitalizacja i ożywienie przestrzeni miejskiej	Poprawa jakości przestrzeni miejskiej oraz wzrost jej atrakcyjności zarówno w oczach mieszkańców Jastrzębia-Zdroju, jak i odwiedzających go turystów.	Powierzchnia obszarów poddanych rewitalizacji, modernizacji lub zagospodarowaniu	0 ¹⁸	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
		Liczba obiektów poddanych rewitalizacji, modernizacji, przebudowie lub rozbudowie	0 ¹⁹	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
4.2. Efektywne wykorzystanie terenów i obiektów pogórnich	Rozbudowa oferty miejskiej Jastrzębia-Zdroju oraz wzmocnienie tożsamości i marki miasta w oparciu o jego bogate dziedzictwo przemysłowe.	Liczba zagospodarowanych terenów lub obiektów pogórnich, dostosowanych do pełnienia funkcji gospodarczych, rekreacyjnych, turystycznych, społecznych, kulturalnych	0 ²⁰	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój

¹⁸ Jw.¹⁹ Wskaźnik przyjmuje wartość 0 ze względu na fakt, iż rok 2024 jest traktowany jako rok bazowy i od tego roku monitorowana jest wartość wskaźnika. Monitoringowi będzie podlegała tendencja zmian w poszczególnych obszarach wynikająca z przedsięwzięć wdrażanych w ramach Strategii.²⁰ Jw.

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
5.1. Rozwój i modernizacja układu komunikacyjnego miasta w oparciu o połączenia kolejowe	Poprawa dostępności komunikacyjnej i sprawności przemieszczania się, a tym samym integracja przestrzenna i funkcjonalna Jastrzębia-Zdroju z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią i całym regionem.	Długość nowych, zmodernizowanych lub przebudowanych odcinków dróg gminnych	0 ²¹	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
		Liczba aktywnych linii kolejowych łączących miasto z regionem	0	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
5.2. Rozwój zrównoważonego transportu publicznego	Zwiększenie udziału transportu zbiorowego i ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko.	Liczba wozokilometrów komunikacji zbiorowej	2,43 mln	Wzrost	Międzygminny Związek Komunikacyjny
		Liczba pasażerów komunikacji zbiorowej	3,91 mln	Wzrost	Międzygminny Związek Komunikacyjny
		Liczba autobusów wykorzystywanych przez MKA spełniających normę spalania EURO V i euro VI	36	Wzrost	Międzygminna Komunikacja Autobusowa Sp. z o. o.
5.3. Wspieranie mobilności miejskiej	Poprawa dostępności przestrzeni i oferty miejskiej, a tym samym podniesienie komfortu, jakości życia w mieście.	Długość dróg rowerowych	29,2 km	Wzrost	BDL GUS
		Liczba nowych, rozbudowanych lub zmodernizowanych ciągów, szlaków i tras pieszych	0 ²²	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
6.1. Wzmacnianie odporności na zmiany klimatu	Poprawa standardu życia mieszkańców (zwłaszcza termicznego i akustycznego) oraz zwiększenie odporności	Udział terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta	5%	Wzrost	BDL GUS
		Łączna moc elektryczna instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie miasta	84,855 MW	Wzrost	Urząd Regulacji Energetyki
		Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój zielono-niebiesko-białej infrastruktury	0 ²³	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój

²¹ Jw.²² Wskaźnik przyjmuje wartość 0 ze względu na fakt, iż rok 2024 jest traktowany jako rok bazowy i od tego roku monitorowana jest wartość wskaźnika. Monitoringowi będzie podlegała tendencja zmian w poszczególnych obszarach wynikająca z przedsięwzięć wdrażanych w ramach Strategii.²³ Jw.

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
i ochrona bioróżnorodności	miasta na skutki ekstremalnych zjawisk pogodowych.	Liczba budynków poddanych termomodernizacji	0 ²⁴	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój
6.2. Poprawa jakości środowiska	Poprawa jakości środowiska oraz korzystny wpływ na zdrowie i komfort życia mieszkańców.	Średnia roczna stężeń pyłu PM _{2,5}	20	Spadek	Raport o stanie jakości powietrza w województwie śląskim
		Średnia roczna stężeń pyłu PM ₁₀	25,8	Spadek	Raport o stanie jakości powietrza w województwie śląskim
		Liczba zrealizowanych działań informacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej	0 ²⁵	Wzrost	Urząd Miasta Jastrzębie-Zdrój

²⁴ Jw.

²⁵ Jw.

III. System realizacji strategii

3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii

System zarządzania strategią stanowi zbiór powiązanych ze sobą procesów, których skuteczną realizacją wymaga współdziałania podmiotów posiadających odpowiednie kompetencje. Aby działania były spójne i efektywne, konieczne jest jednoznaczne określenie odpowiedzialności za poszczególne zadania przewidziane w strategii. Podział ról wynika zarówno z różnic w kompetencjach, jak i z zakresu odpowiedzialności przypisanego uczestnikom tego procesu. Istotą systemu zarządzania jest nie tylko zaprojektowanie struktury wdrażania Strategii, ale także uwzględnienie trzech ściśle powiązanych i wzajemnie oddziałujących obszarów:

- opracowywania oraz cyklicznej aktualizacji Strategii,
- skutecznego wdrażania jej założeń,
- monitorowania przebiegu działań oraz oceny uzyskiwanych rezultatów.

Wdrażanie Strategii

Realizacja założeń strategii powinna odbywać się zgodnie z zasadami takimi jak:

- **Partnerstwo** – podmioty realizujące strategię powinny kierować się zasadą równorzędnego traktowania reprezentantów poszczególnych środowisk. Istotne jest zachowanie niezależności poszczególnych podmiotów przy jednoczesnej współpracy na rzecz urzeczywistnienia zaplanowanej wizji gminy,
- **Otwartość** – w prace nad realizacją założeń strategii powinni zostać zaangażowani przedstawiciele różnych środowisk i podmiotów, co zagwarantuje interdyscyplinarność zespołów roboczych,
- **Efektywność** – działania, które zostaną podjęte, powinny być zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić osiągnięcie wymiernych rezultatów przy oszczędnym wykorzystaniu zasobów,
- **Transparentność** – realizacja założeń strategicznych powinna być jawna, z założeniem udostępniania wszystkich informacji. Istotną częścią działań jest dialog pomiędzy poszczególnymi interesariuszami. Wszystkie podejmowane działania powinny być publicznie przedstawiane oraz konsultowane,
- **Konsekwencja** – wdrażane działania powinny odbywać się w odpowiedniej kolejności, mając na uwadze komplementarność podejmowanych działań. Istotna jest determinacja w osiąganiu założonych celów,
- **Elastyczność** – w przypadku zmieniających się uwarunkowań należy odpowiednio zmodyfikować założenia strategii.

Poniżej określono podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych etapów wdrażania założeń Strategii.

Przygotowanie projektu Strategii	→	Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój przy współpracy struktur Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój w uzgodnieniu z Radą Miasta oraz mieszkańcami, organizacjami społecznymi i przedsiębiorcami i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi
Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii	→	Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój przy współpracy struktur Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój i instytucji samorządowych
Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym	→	Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój
Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których realizowane będą założenia strategiczne	→	Odpowiednie komórki Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne)
Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań	→	Odpowiednie komórki Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój oraz Rada Miasta
Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej	→	Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój Skarbnik Miasta Jastrzębie-Zdrój, Rada Miasta
Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń Strategii	→	Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój przy współpracy struktur Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój oraz jednostek organizacyjnych
Nadzór nad realizacją projektów (rozliczenia, raporty)	→	Adekwatne komórki Urzędu Miasta Jastrzębie-Zdrój

Monitoring i ewaluacja

Za proces monitoringu i ewaluacji Strategii odpowiedzialny będzie Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój. Strategia będzie objęta bieżącym monitoringiem, polegającym na analizie postępów w realizacji zaplanowanych działań i osiąganiu celów strategicznych. Proces oparty zostanie na zestawie wskaźników monitorujących, określonych w rozdziale 2.6 Oczekiwane rezultaty planowanych działań. Głównym celem monitoringu jest zapewnienie pełnej informacji o efektach wdrażanych działań oraz ich zgodności z założeniami strategii. Informacje o realizacji założeń Strategii zawierane będą w opracowywanym co roku Raporcie o stanie Miasta Jastrzębie-Zdrój.

Ewaluacja będzie opierać się na wynikach monitoringu realizacji Strategii i ma na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań. W jej ramach analizowana będzie m.in. efektywność, użyteczność, trwałość osiągniętych rezultatów oraz adekwatność celów wobec aktualnych potrzeb i wyzwań rozwojowych. Wyniki procesu zostaną przedstawione w szczegółowym raporcie, który obejmie podsumowanie monitoringu, ocenę realizacji celów strategicznych oraz rekomendowane kierunki dalszych działań. Raporty ewaluacyjne będą przedstawiane Radzie Miasta przez Prezydenta Miasta Jastrzębie-Zdrój wraz z propozycjami zmian, uzupełnień lub przygotowania nowej strategii rozwoju. W okresie obowiązywania strategii przewiduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych: w 2030 r. (ewaluacja on-going) oraz w 2036 r. (ewaluacja ex-post).

Aktualizacja

Zgodnie z art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, *strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza, przestrzenna lub klimatyczno-środowiskowa gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa*. Zakłada się, że zapisy niniejszej Strategii będą aktualizowane w sytuacjach, gdy zachodzące zmiany mogą wpływać na efektywność realizowanych działań lub sprawiają, że cele strategiczne przestają odpowiadać aktualnym potrzebom. Decyzja o aktualizacji Strategii będzie oparta na bieżącym monitoringu oraz przeprowadzonej ewaluacji on-going. O potrzebie aktualizacji decyduje Prezydent Miasta Jastrzębie-Zdrój we współpracy z właściwymi jednostkami Urzędu Miasta, a następnie przekazuje rekomendacje Radzie Miasta w celu przyjęcia ich w formie uchwały. Po podjęciu uchwały przez Radę Miasta określa się tryb i harmonogram działań aktualizacyjnych, zakres merytoryczny zmian oraz sposób prowadzenia konsultacji społecznych.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 stanowi kluczowy i nadrzędny dokument w procesie planowania rozwoju lokalnego, wyznaczający długoterminową wizję, cele strategiczne oraz główne kierunki działań. Określa ona ramy prowadzenia polityki rozwoju gminy oraz pełni rolę

odniesienia dla wszystkich opracowywanych na poziomie gminy dokumentów programowych i planistycznych. Strategia działa koordynująco i integrująco wobec działań samorządu, zapewniając ich spójność oraz zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju. Jest dokumentem nadrzędnym względem dokumentów wykonawczych i sektorowych, które szczegółowo określają sposoby realizacji przyjętych celów.

Dokumenty wykonawcze powinny być opracowywane z zachowaniem następujących zasad:

- **Przejrzystość i komunikatywność:** dokumenty przygotowywane w języku prostym i zrozumiałym, z objaśnieniem trudniejszych pojęć oraz wykazem skrótów; wskazane stosowanie graficznych form prezentacji (schematy, mapy, wykresy).
- **Udział społeczny i współdecydowanie:** poddawanie dokumentów procesowi konsultacji społecznych zgodnie z przepisami prawa i lokalnymi standardami partycypacji; zapewnienie udziału mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji społecznych i instytucji lokalnych.
- **Spójność ze Strategią:** jednoznaczne powiązanie z celami strategicznymi i kierunkami działań określonymi w *Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035*, dokumenty mają charakter uszczegóławiający i operacyjny.
- **Odpowiedzialność instytucjonalna:** przypisanie każdemu dokumentowi wiodącej jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za jego przygotowanie, wdrażanie i monitoring.
- **Realność i wykonalność:** oparcie na rzetelnych danych, analizach i możliwościach finansowych gminy, z uwzględnieniem potencjalnych źródeł finansowania zewnętrznego (środki UE, programy krajowe i regionalne).
- **Aktualność i elastyczność:** okresowa aktualizacja w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze i przestrzenne, a także nowe wyzwania klimatyczne czy technologiczne.

W poniższej tabeli zawarto dokumenty, które obowiązują na terenie miasta wraz z określeniem ich zgodności z niniejszą strategią.

Tabela 2 Dokumenty, które obowiązują na terenie miasta

Nazwa dokumentu	Data przyjęcia/aktualizacji	Uwagi
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2021-2027	Uchwała Nr V.72.2021 z dnia 27 maja 2021 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Strategia Rozwoju Kultury i Turystyki Jastrzębia-Zdroju do roku 2035	Zarządzenie Nr Or-IV.0050.619.2023 z dnia - 1.09.2023 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2025-2027	Uchwała Nr XIII.106.2025 z dnia 25.09.2025 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Program rozwoju sportu i rekreacji w Jastrzębiu-Zdroju do roku 2035	Uchwała Nr XIII.164.2021 z dnia 25.11.2021 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2025-2029	Uchwała Nr I.4.2025 z dnia 30.01.2025	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Program działań Miasta Jastrzębie-Zdrój na rzecz osób z niepełnosprawnością na lata 2021-2030	Uchwała Nr III.35.2021 z dnia 25.03.2021 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Jastrzębie-Zdrój na lata 2022-2026	Uchwała Nr VIII.138.2022 z dnia 23.06.2022 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2034	Uchwała Nr VII.62.2024 z dnia 26.09.2024 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2025-2028	Uchwała Nr II.17.2025 z dnia 27.02.2025 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Koncepcja rozwoju infrastruktury rowerowej w mieście Jastrzębie-Zdrój	Zarządzenie Nr OR-IV.0050.428.2022 z dnia 20.06.2022 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Program Ochrony Środowiska dla Miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy do 2032	Uchwała Nr VII.55.2024 z dnia 16.09.2024 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Miejski Plan Adaptacji Do Zmian Klimatu Miasta Jastrzębie-Zdrój	Uchwała Nr XV.193.2022 z dnia 24.11.2022 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta Jastrzębie-Zdrój na lata 2017-2032	Uchwała Nr XXII.169.2017 z dnia 30.11.2017 r.	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jastrzębie-Zdrój	Uchwała Nr XI.126.2021 z dnia 30.09.2021 r. wraz z aktualizacją: Uchwała Nr IV.29.2024 Rady Miasta Jastrzębie-Zdrój z dnia 20 czerwca 2024 r.	Dokument aktualny na dzień sporządzania Strategii. Zgodnie z zapisami prawa obowiązuje do dnia 31.08.2026 r.

Źródło: opracowanie własne

3.2 Ramy finansowe i źródła finansowania

Skuteczna realizacja *Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035* wymaga zapewnienia stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania, pozwalających na skuteczne wdrażanie przyjętych celów i kierunków działań. Odpowiednie zabezpieczenie finansowe oraz umiejętne łączenie różnych form i instrumentów finansowania będą kluczowe dla efektywnej realizacji strategii. Do zadań władz miasta należy aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz tworzenie warunków do zaangażowania partnerów społecznych i gospodarczych w proces wdrażania polityki rozwojowej. Do potencjalnych źródeł finansowania działań strategii należy zaliczyć:

- Środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego – regionalne, powiatowe oraz środki własne;
- Środki budżetu państwa;
- Środki funduszy celowych;
- Fundusze Europejskie dla Śląskiego;

Oraz inne środki z budżetu Unii Europejskiej z programów takich jak m.in:

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) - dotyczące finansowania projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu;
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) - fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki;
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) - odnoszą się do finansowania projektów związanych z poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi, podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia;
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) - dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach i JST;
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) - fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych;
- Inne środki publiczne.

Do współfinansowania realizowanych projektów (w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego) mogą ponadto zostać wykorzystane środki prywatne.

Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego za lata 2020-2024 wynika, że średnia roczna wartość wydatków inwestycyjnych poniesionych przez miasto w tym okresie wyniosła około 464,4 mln zł, średnio 92,9 mln zł na rok. Biorąc pod uwagę wyliczoną średnią można założyć, że w okresie obowiązywania strategii (2026-2035) Miasto Jastrzębie-Zdrój wyda na realizację Strategii około 928,8 mln zł. Kwota ta będzie precyzowana w oparciu o Wieloletnią Prognozę Finansową. Może być mniejsza bądź większa w zależności od sytuacji gospodarczej i zmieniających się kosztów związanych z realizacją projektów strategicznych.

Tabela 3 Wydatki majątkowe inwestycyjne Miasta Jastrzębie-Zdrój w latach 2020-2024

Wydatki majątkowe inwestycyjne [zł]				
2020	2021	2022	2023	2024
95 076 376,31	66 393 965,99	93 528 511,88	121 005 734,76	88 399 704,55

Źródło: BDL GUS.

Poniższa tabela przedstawia przybliżony udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne wraz z określeniem szacowanych wartości nakładów finansowych przewidzianych na realizację zaplanowanych w ich ramach działań.

Tabela 4 Ramy finansowe Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035

Cel strategiczny	% wydatków	Szacunkowa wartość wydatków
1. Transformacja gospodarcza Jastrzębia-Zdroju – innowacje oparte na przemysłowych tradycjach	20%	185,76 mln zł
2. Gwarantowanie wysokiej jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju – dobrostan, komfort i dostępność	20%	185,76 mln zł
3. Wsparcie Jastrzębian na każdym etapie życia – silna wspólnota i szerokie perspektywy	10%	92,88 mln zł
4. Rewitalizacja i aktywizacja -atrakcyjna, funkcjonalna i ożywiona przestrzeń miejska	20%	185,76 mln zł
5. Podniesienie dostępności komunikacyjnej Jastrzębia-Zdroju - sprawny, zrównoważony i nowoczesny system transportowy miasta	15%	139,32 mln zł
6. Adaptacja miasta do zmian klimatu – bezpieczeństwo i funkcjonowanie w zgodzie ze środowiskiem	15%	139,32 mln zł
Szacunkowe łączne nakłady finansowe na realizację założeń Strategii w latach 2026-2035	100%	928,80 mln zł

Źródło: opracowanie własne.

Przewiduje się, że największa część wydatków zostanie przeznaczona na realizację zadań związanych z rozwojem infrastruktury technicznej i poprawą standardu przestrzeni, które stanowią podstawę funkcjonowania całego miasta. Wydatki te obejmują m.in. inwestycje w drogi, system komunikacji

publicznej, infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, sieci wodno-kanalizacyjne czy telekomunikacyjne, które są niezbędne dla mieszkańców oraz przedsiębiorstw. Z tego względu ramy finansowe uwzględniają najwyższy udział wydatków (ok. 20%) na realizację celów, w ramach których zaplanowano przede wszystkim rozwój infrastruktury, a więc cele: 2. i 4. Wysoki udział wydatków przewidziano również na zadania związane z rozwojem lokalnej gospodarki (cel 1.), co jest jednym z kluczowych priorytetów miasta na najbliższe lata. Stosunkowo niski udział w strukturze wydatków zaplanowano wobec celu 3., zakładającego przede wszystkim realizację zadań „miękkich”, które pochłaniają zwykle mniejszą część wydatków inwestycyjnych.

Realizacja zaplanowanych celów strategicznych w pełnym zakresie będzie możliwa pod warunkiem pozyskania zewnętrznego wsparcia, którego wartość na chwilę opracowywania Strategii jest trudna do oszacowania ze względu na zróżnicowane poziomy dofinansowywania poszczególnych przedsięwzięć z rozmaitych programów krajowych i europejskich.

IV. Wykaz zgodności i komplementarności opracowania

Przy tworzeniu *Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035* szczególny nacisk położono na zapewnienie jej pełnej zgodności z dokumentami strategicznymi obowiązującymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Cele strategiczne oraz kierunki interwencji zostały sformułowane w sposób zapewniający ich ścisłą koordynację z nadrzędnymi dokumentami planistycznymi i programowymi, które określają ramy polityki rozwoju w Polsce oraz w regionie. Takie podejście umożliwia integrację działań samorządowych w ramach szerszego systemu zarządzania rozwojem, przyczyniając się jednocześnie do realizacji celów o charakterze ponadlokalnym.

Zachowanie spójności pomiędzy dokumentami strategicznymi pozwala na efektywne planowanie przedsięwzięć oraz optymalne wykorzystanie dostępnych instrumentów wsparcia, w tym środków finansowych pochodzących z funduszy krajowych i europejskich. Komplementarność zapisów strategicznych sprzyja racjonalizacji wydatków publicznych, ograniczeniu ryzyka dublowania działań oraz zwiększeniu efektywności realizowanych projektów. W konsekwencji wzmocniona zostaje zdolność instytucjonalna gminy w zakresie wdrażania polityk publicznych, co przyczynia się do podniesienia jakości zarządzania rozwojem lokalnym.

Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 jest spójna z dokumentami wyższego rzędu takimi jak m.in.:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowa Polityka Miejska 2030,
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+,
- Audyt krajobrazowy województwa śląskiego,
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030,
- Regionalna Strategia Rozwoju Gospodarczego,
- Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego,
- Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego,
- Strategia Terytorialna Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027.

Analiza spójności strategii ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. Jest to kluczowy dokument określający cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji w perspektywie roku 2030. Interwencja

przewidziana w dokumencie koncentruje się na potrzebie przyspieszenia rozwoju gospodarczego regionu, ze szczególnym uwzględnieniem rosnącego sektora przedsiębiorstw innowacyjnych, oraz na reagowaniu na wyzwania demograficzne województwa. Zgodnie z zapisami dokumentu, kluczową rolę samorządu w realizacji polityki rozwoju będzie poprawa jakości życia mieszkańców poprzez: podnoszenie jakości środowiska i przestrzeni publicznej, rozwój atrakcyjnej oferty usług publicznych, wspieranie rodzin, zwiększanie bezpieczeństwa społecznego i publicznego oraz dostosowanie regionu do zmian klimatu i łagodzenie ich skutków.

Wizja rozwoju województwa śląskiego brzmi: *Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.* Na podstawie tej wizji wypracowano cztery główne cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi, które wyznaczają kierunek działań prowadzących do realizacji wizji województwa. Poniższa tabela obrazuje strukturę i logikę interwencji strategicznej na poziomie województwa.

Tabela 5 Logika interwencji Strategii rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2030”

CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Cel operacyjny: A.1. Konkurencyjna gospodarka Cel operacyjny: A.2. Innowacyjna gospodarka Cel operacyjny: A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość
CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkaniec Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki
CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Cel operacyjny: C.1. Wysoka jakość środowiska Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu
CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	Cel operacyjny: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny Cel operacyjny: D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu Cel operacyjny: D.3. Nowoczesna administracja publiczna

Źródło: opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 jest komplementarna wobec zapisów Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” w każdym z wymienionych powyżej celów strategicznych, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 Komplementarność Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030"

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035
CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Cel 1. Transformacja gospodarcza Jastrzębia-Zdroju – innowacje oparte na przemysłowych tradycjach
CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Cel 2. Gwarantowanie wysokiej jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju – dobrostan, komfort i dostępność Cel 3. Wsparcie Jastrzębian na każdym etapie życia – silna wspólnota i szerokie perspektywy
CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Cel 4. Rewitalizacja i aktywizacja -atrakcyjna, funkcjonalna i ożywiona przestrzeń miejska Cel 5. Podniesienie dostępności komunikacyjnej Jastrzębia-Zdroju - sprawny, zrównoważony i nowoczesny system transportowy miasta Cel 6. Adaptacja miasta do zmian klimatu – bezpieczeństwo i funkcjonowanie w zgodzie ze środowiskiem
CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	Cel 2. Gwarantowanie wysokiej jakości życia w Jastrzębiu-Zdroju – dobrostan, komfort i dostępność

Źródło: opracowanie własne.

Obszary strategicznej interwencji w województwie śląskim

Według ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.) obszary objęte strategiczną interwencją to: *określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.*

OSI krajowe

Kluczowe obszary problemowe z punktu widzenia rozwoju kraju zidentyfikowano w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) oraz w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030). OSI, do których dedykowane jest specjalne wsparcie z poziomu krajowego istotne dla województwa śląskiego to:

- OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- OSI Śląsk.

W KSRR 2030 przewidziano szczególne działania skierowane do województwa śląskiego, wynikające z koncentracji wyzwań rozwojowych charakterystycznych dla tego regionu. Gospodarka województwa wciąż w dużej mierze opiera się na tradycyjnych sektorach przemysłowych, co powoduje spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego oraz wymaga podejmowania działań w zakresie rekultywacji i ochrony środowiska. Region zmagą się również z istotnymi problemami społecznymi, w tym z postępującą depopulacją miast górniczych.

Polityka regionalna dla województwa śląskiego koncentruje się na łagodzeniu barier rozwojowych związanych z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi. Istotne jest wspieranie procesów reindustrializacji, rozwoju nowoczesnych i kreatywnych branż oraz realizacja projektów rewitalizacyjnych. Ponadto Jastrzębie-Zdrój zaliczane jest do OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, jako miasto obniżającego się potencjału (silne powiększanie niekorzystnego dystansu, umiarkowanie zła sytuacja społeczno-gospodarcza)²⁶.

OSI regionalne

OSI na poziomie regionalnym zostały określone w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. W dokumencie zdefiniowano obszary strategicznej interwencji (OSI) w ujęciu funkcjonalnym, istotne z punktu widzenia organizacji procesów rozwojowych oraz podstawowych typów ośrodków osadniczych: OSI Subregiony – północny, południowy, centralny i zachodni oraz OSI Obszary miejskie i wiejskie.

Miasto Jastrzębie-Zdrój zalicza się do OSI subregion zachodni którego centrum stanowi Aglomeracja Rybnicka. W poniższej tabeli przedstawiono główne potencjały i wyzwania odnoszące się do tego OSI.

Główne potencjały	Główne wyzwania
○ Współpraca transgraniczna z silnymi więziami gospodarczymi, stanowiącymi zarówno potencjał jak i obszar aktywności. ○ Dobra współpraca i organizacja samorządów z aktywnością miast – liderów. ○ Bogaty potencjał kulturalny i dziedzictwo historyczne; silne tradycje, nowe aktywności w dziedzinie kultury oraz duży potencjał do rozwoju turystyki wodnej i uzdrowskiej.	○ Dywersyfikacja struktury gospodarczej obszaru. ○ Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych. ○ Poprawa jakości środowiska w szczególności powietrza i wód powierzchniowych. ○ Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.

²⁶ Aktualizacja delimitacji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (powiększających dystans rozwojowy), Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa 2019 r.

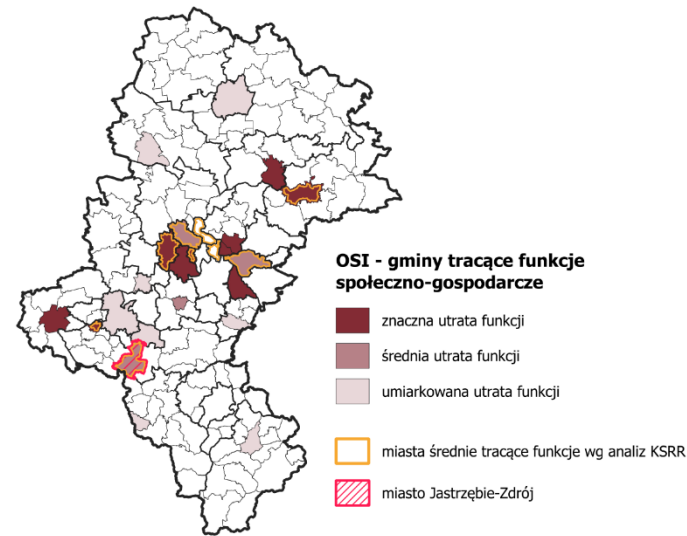
Główne potencjały	Główne wyzwania
○ Wysoki potencjał produkcji rolnej. ○ Położenie na przebiegu istotnego korytarza transportowego – Brama Morawska. ○ Bioróżnorodność środowiska oraz duży udział terenów zielonych.	○ Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców. ○ Rozwój produktu turystycznego oraz infrastruktury turystycznej w oparciu o potencjał turystyczny i kulturowy subregionu. ○ Podniesienie jakości dróg na obszarach gmin wiejskich i w małych miastach. ○ Podniesienie jakości drogowych i kolejowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych. ○ Wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji. ○ Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Oprócz OSI w ujęciu funkcjonalnym, w strategii „Śląskie 2030” wyznaczono 5 OSI w ujęciu tematycznym przyporządkowanych do dwóch grup: OSI konkurencyjne i OSI problemowe.

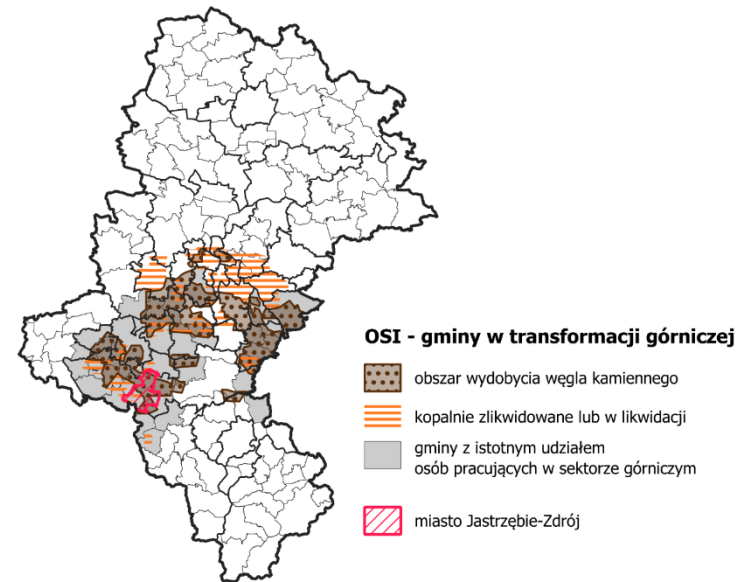
Jastrzębie-Zdrój zalicza się do:

- OSI konkurencyjnych – ośrodki wzrostu (pozostałe ośrodki wzrostu), obszary cenne przyrodniczo (walory przyrodnicze niskie lub ich brak),
- OSI problemowych – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze (średnia utrata funkcji), gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza (III obszar problemowy) oraz gminy w transformacji górniczej (gminy z problemem społeczno-przestrzennym).

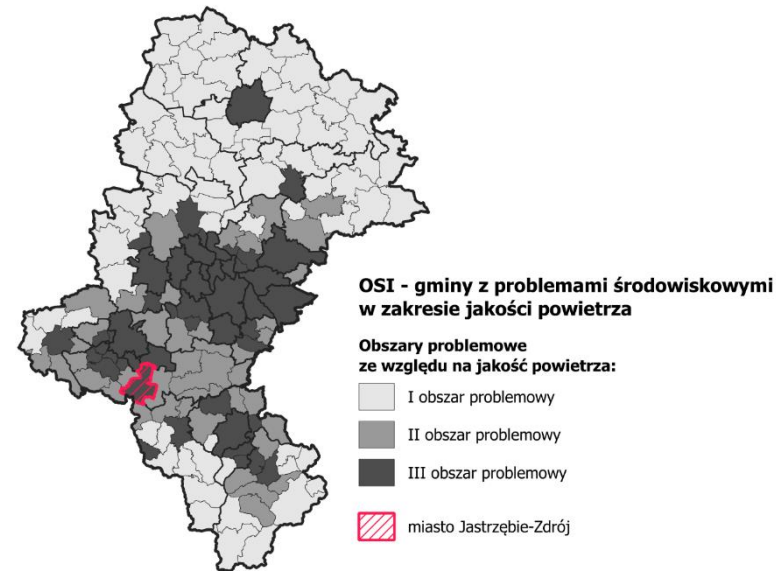
Grafika 3 OSI gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze



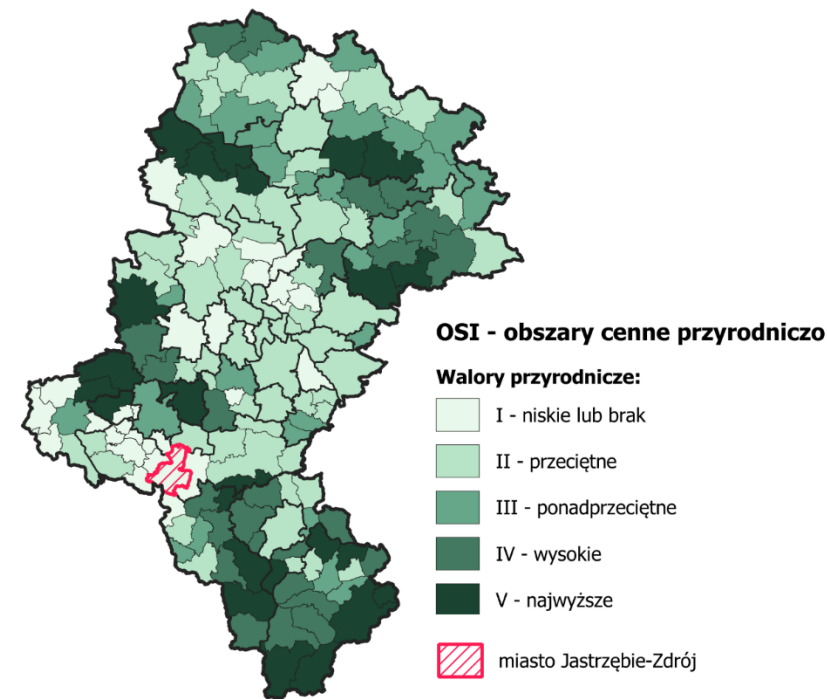
Grafika 4 OSI gminy w transformacji górniczej



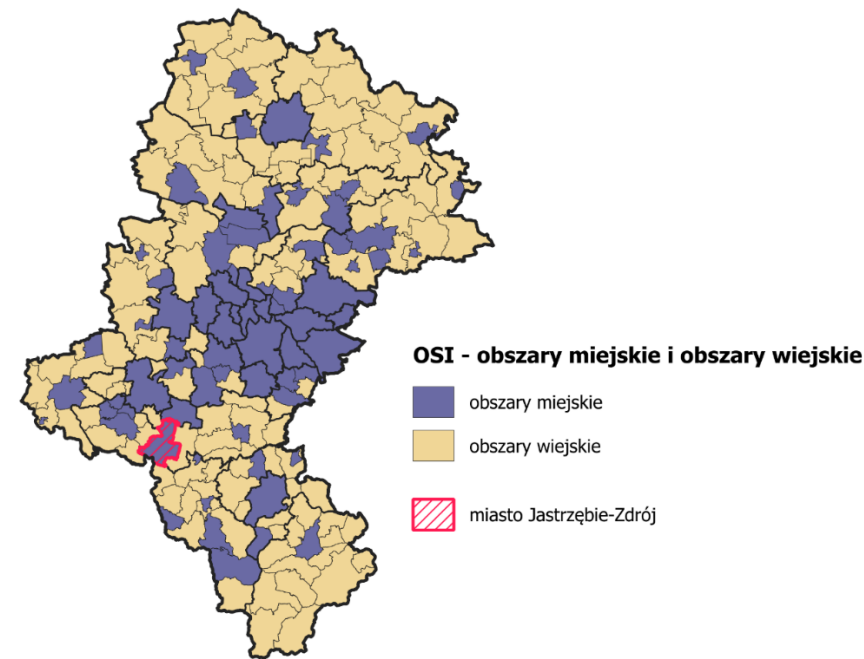
Grafika 5 OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza



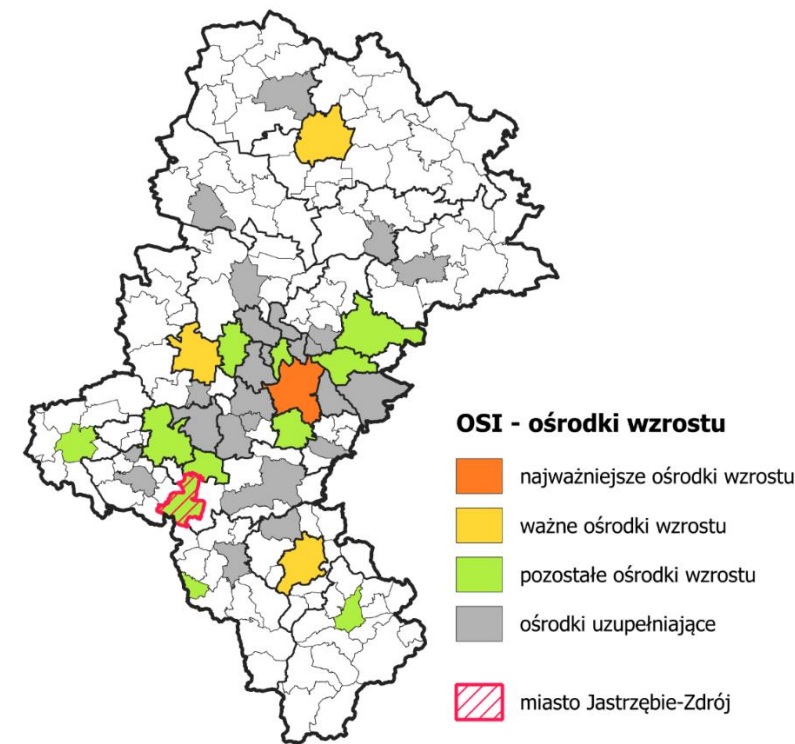
Grafika 6 OSI obszary cenne przyrodniczo



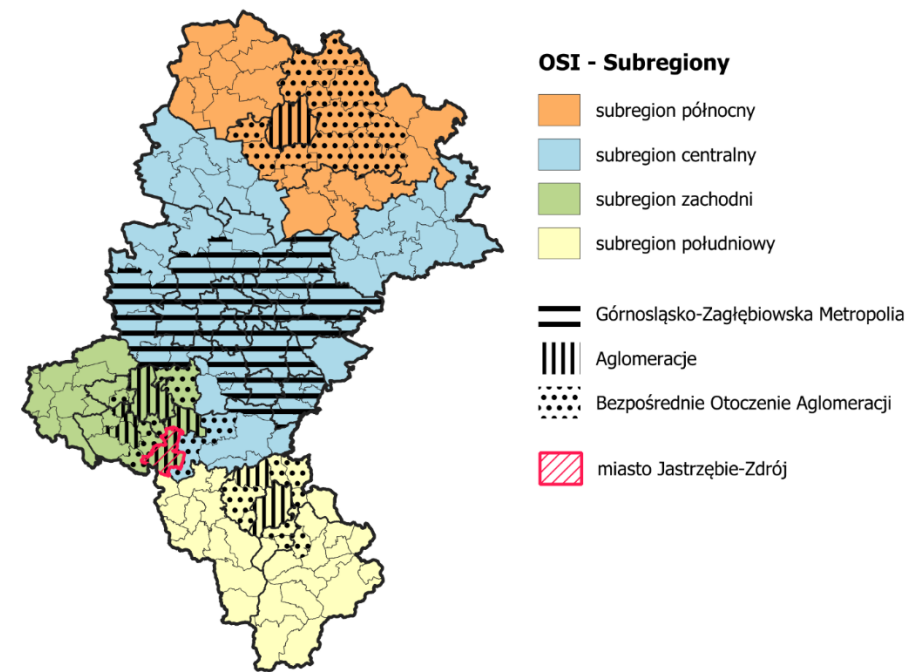
Grafika 7 OSI obszary miejskie i obszary wiejskie



Grafika 8 OSI ośrodki wzrostu



Grafika 9 OSI subregiony



Poniżej przedstawiono charakterystykę poszczególnych OSI, do których zaliczono Jastrzębie-Zdrój, wraz z zakresem planowanych dla nich działań

Tabela 7 Charakterystyka OSI konkurencyjnych wraz z zakresem planowanych działań

OSI konkurencyjne	→	Obszary cenne przyrodniczo
	Ze względu na fakt, iż Miasto Jastrzębie-Zdrój charakteryzuje się niskimi walorami przyrodniczymi, zostało ujęte w OSI – Gminy cenne przyrodniczo, jako jednostka o niskich walorach przyrodniczych lub ich braku.	
	→	Ośrodki wzrostu
	Miasto Jastrzębie-Zdrój zostało zakwalifikowane jako pozostały ośrodek wzrostu. Zakres działań Ważnym kierunkiem działań jest utrzymanie pozycji ośrodka wzrostu, poprawa jakości środowiska i przestrzeni, tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy poprzez rozwój potencjału gospodarczego i zwiększenie poziomu inwestycji, pozwalających na zatrzymanie procesu „drenażu mózgów” przez inne atrakcyjne ośrodki miejskie i metropolitalne. Cel strategiczny A ○ Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego. ○ Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu. ○ Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci. ○ Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego. ○ Promocja gospodarcza i podnoszenie jakości usług otoczenia biznesu, działających na rzecz umiędzynarodowienia działalności firm oraz klastrów. ○ Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych. ○ Rozwój i aktywizacja oraz przyciąganie zasobów ludzkich w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych. ○ Wsparcie szkół wyższych, instytucji i organizacji badawczych, w tym rozwój potencjału kadrowego w zakresie tworzenia rozwiązań innowacyjnych i kreatywnych, w tym patentów oraz ich komercjalizacji we współpracy z sektorem gospodarczym. ○ Wsparcie uczestnictwa regionalnych podmiotów, zwłaszcza uczelni, w europejskiej i globalnej przestrzeni badawczej. ○ Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym start-upów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych. ○ Wsparcie umiędzynarodowiania, usieciowienia podmiotów regionalnych w procesie kreowania innowacji oraz współpracy interdyscyplinarnej. Cel strategiczny B ○ Podnoszenie konkurencyjności i atrakcyjności ośrodków akademickich i placówek szkolnictwa wyższego w regionie. Cel strategiczny C ○ Poprawa powiązań transportowych poprzez ich przywrócenie, rozbudowę, modernizację i zarządzanie infrastrukturą wzmacniającą dostępność i spójność regionu, w tym w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego. ○ Rozwój infrastruktury lotniczej i okołolotniczej o znaczeniu międzynarodowym i regionalnym oraz poprawa jej dostępności w szczególności MPL „Katowice” w Pyrzowicach. ○ Wsparcie rozwoju transportu intermodalnego i multimodalnego, w tym rozwój centrów logistycznych o znaczeniu międzynarodowym o wysokiej dostępności transportowej. ○ Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. ○ Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne. ○ Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic. ○ Adaptacja terenów miejskich i wiejskich do zmian klimatu, w tym wsparcie opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zintegrowanych miejskich ekosystemów. ○ Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. ○ Rozwój zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego, w tym tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, z uwzględnieniem racjonalizacji świadczenia usług publicznych. ○ Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego. Cel strategiczny D ○ Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną. ○ Lokalizacja w regionie siedzib oraz przedstawicielstw instytucji o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. ○ Organizacja flagowych wydarzeń biznesowych, naukowych, sportowych, kulturalnych promujących województwo i wykorzystujących unikatowe atuty regionu. ○ Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu. <i>Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 realizuje ten zakres przede wszystkim poprzez kierunki działań takie jak: 2.1 Rozwój oferty usług publicznych i podniesienie ich jakości, 1.1 Wspieranie przedsiębiorczości i sieciowanie biznesu, 1.2 Budowa atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, 4.1 Rewitalizacja i ożywienie przestrzeni miejskiej, 4.2 Efektywne wykorzystanie terenów i obiektów pogórnictwa, 5.1 Rozwój i modernizacja układu komunikacyjnego miasta w oparciu o połączenia kolejowe, 5.2 Rozwój zrównoważonego transportu publicznego oraz 5.3 Wspieranie mobilności miejskiej.</i>	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8 Charakterystyka OSI problemowych wraz z zakresem planowanych działań

OSI problemowe	→	Gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze
	Miasto Jastrzębie-Zdrój zakwalifikowano na poziomie średniej utraty funkcji. Zakres działań Szczególnie dedykowanymi działaniami dla gmin tracących funkcje są te, które przyczynią się do wzmocnienia ich potencjału gospodarczego, wzrostu inwestycji sektora przedsiębiorstw, rozwoju szeroko pojętych usług, poprawy dostępu do oferty kulturalnej i rekreacyjnej, a także związane są z rozwojem społeczeństwa obywatelskiego, aktywizacją mieszkańców, wsparciem procesów rewitalizacyjnych. Wyzwaniem jest również poprawa jakości przestrzeni oraz środowiska. Cel strategiczny A ○ Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków techno-logicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego. ○ Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich. ○ Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci. ○ Wsparcie tworzenia nowych i rozwoju istniejących firm, w tym startupów, opartych na potencjałach regionu oraz wykorzystujących technologie rozwijane w regionie, w szczególności w obszarach regionalnych i inteligentnych specjalizacji oraz przemysłów kreatywnych Cel strategiczny B ○ Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych. ○ Wsparcie produkcji oraz sprzedaży lokalnych produktów rolnych i spożywczych na lokalnych rynkach, wsparcie dostosowania sektora rolniczego do zmian klimatu. ○ Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. ○ Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i około-turystycznej. ○ Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii. ○ Podnoszenie kwalifikacji kadr i dostosowanie do aktualnych potrzeb systemu pomocy społecznej. ○ Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym opieki wytchnieniowej nad osobami zależnymi. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców. ○ Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami. ○ Promocja i wsparcie podmiotów ekonomii społecznej. ○ Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. ○ Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej. ○ Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy. ○ Rozwój współpracy podmiotów edukacyjnych w wymiarze międzysektorowym i między-narodowym, w tym na rzecz dualnego kształcenia zawodowego. ○ Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie. Cel strategiczny C ○ Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. ○ Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic. ○ Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. Cel strategiczny D ○ Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu. ○ Budowanie trwałych partnerstw wewnątrz-regionalnych i międzysektorowych. ○ Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną. ○ Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym. Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 realizuje ww. zakres działań przede wszystkim poprzez kierunki działań, takie jak: 2.1 Rozwój oferty usług publicznych i podniesienie ich jakości, 2.2 Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej, 2.5 Rozwój i modernizacja infrastruktury kultury, 3.2 Rozwój systemu pomocy społecznej, polityki senioralnej i prorodzinnej, 3.3 Gwarantowanie perspektyw dla młodych, 3.4 Wzmacnianie lokalnej tożsamości i więzi społecznych, 3.6 Wsparcie i aktywizacja mieszkańców w obszarze edukacji i uczestnictwa w kulturze, 1.1 Wspieranie przedsiębiorczości i sieciowanie biznesu, 1.2 Budowa atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, 1.3 Budowanie marki miasta, 4.1 Rewitalizacja i ożywienie przestrzeni miejskiej, 4.2 Efektywne wykorzystanie terenów i obiektów pogórnictwa, 6.1 Wzmacnianie odporności na zmiany klimatu i ochrona bioróżnorodności, 6.2 Poprawa jakości środowiska.	
	→	Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza
Miasto Jastrzębie-Zdrój zakwalifikowano jako III obszar problemowy w zakresie jakości powietrza – znajduje się zatem wśród gmin, na terenie których wystąpiło przekroczenie średniorocznych norm powietrza dla wszystkich wskaźników: pyłów zawieszonych PM2,5, pyłów zawieszonych PM10 oraz benzo(α)pirenu. Wskazuje to na dużą skalę problemu i potrzebę koncentracji działań ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza. Zakres działań Największym wyzwaniem stojącym przed województwem na najbliższe lata jest ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza. Pożądane jest wsparcie rozbudowy sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, jak również generowanie i wdrażanie innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Gminy ze swojej strony muszą podjąć wyzwanie egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”. Poprawa jakości powietrza jest kluczowym problemem województwa. Zanieczyszczenie powietrza powoduje pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców, wyzwaniem więc będzie również zapewnienie odpowiedniej profilaktyki i opieki medycznej w tym zakresie. Cel strategiczny A ○ Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych. ○ Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów techno-logicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich. Cel strategiczny B ○ Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii.		

	○ Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych. ○ Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia. Cel strategiczny C ○ Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. ○ Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. ○ Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. ○ Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. ○ Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego. ○ Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. Cel strategiczny D ○ Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju. Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 realizuje przytoczony zakres działań poprzez kierunki, takie jak m.in.: 6.1 Wzmacnianie odporności na zmiany klimatu i ochrona bioróżnorodności i 6.2 Poprawa jakości środowiska.
OSI problemowe	→ Gminy w transformacji górniczej Ze względu na fakt, iż Miasto Jastrzębie-Zdrój znajduje się w obszarze wydobywania węgla koksowego oraz jest gminą z istotnym udziałem osób pracujących w sektorze górniczym, zostało zakwalifikowane jako gmina w transformacji górniczej. Według klasyfikacji określonej w strategii wojewódzkiej, Jastrzębie-Zdrój to gmina z problemami społeczno-przestrzennymi. Zakres działań Wyzwaniem dla tych obszarów jest znaczny udział terenów przemysłowych i poprzemysłowych oraz terenów, na których wystąpiły lub wystąpią skutki eksploatacji górniczej. Istotnym problemem jest zagospodarowanie terenów po zakończonej eksploatacji górniczej, a także przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego. W planowaniu rozwoju gospodarczego należy uwzględnić również konieczność zapewnienia możliwości funkcjonowania dla firm z branży okołogórniczej lub ich przebranżowienia w tym przekwalifikowania kadr. Istotną kwestią będzie również wsparcie dla rozwoju nowych oraz istniejących firm, które będą tworzyć nową bazę ekonomiczną gmin w transformacji górniczej. Oprócz tworzenia alternatywnych miejsc pracy należy również ukierunkować wsparcie na poprawę jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego. Cel strategiczny A ○ Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej, Polskiej Strefy Inwestycji, parków technologicznych, przemysłowych oraz klastrów ze szczególnym uwzględnieniem klastrów ze statusem Krajowego Klastra Kluczowego. ○ Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów techno-logicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich. ○ Dywersyfikacja struktury gospodarczej i rozwój gospodarki 4.0, w tym wsparcie procesów automatyzacji, uelastycznienia i digitalizacji produkcji przedsiębiorstw oraz wzmocnienie kompetencji aktualnych i przyszłych kadr przemysłu. ○ Rozwój współpracy przedsiębiorstw, w tym w ramach klastrów i sieci. ○ Promocja i wdrażanie gospodarki obiegu zamkniętego. ○ Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP (szczególnie start-upów), w tym podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych, wspieranie wdrażania technologii cyfrowych. ○ Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. ○ Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmocnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. Cel strategiczny B ○ Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców. ○ Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami. ○ Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełno-sprawnościami. ○ Wsparcie przekwalifikowania zawodowego i nabywania nowych kompetencji przez osoby objęte procesem transformacji gospodarczej. ○ Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy. ○ Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów z uwzględnieniem umiejętności emocjonalnych oraz psycho-społecznych, niezbędnych do funkcjonowania w dorosłym życiu oraz swobodnego poruszania się na rynku pracy. ○ Rozwój współpracy podmiotów edukacyjnych w wymiarze między-sektorowym i międzynarodowym, w tym na rzecz dualnego kształcenia zawodowego. ○ Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego oraz promocja uczenia się przez całe życie. Cel strategiczny C ○ Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. ○ Przeciwdziałanie skutkom i ograniczenie negatywnego wpływu eksploatacji górniczej na środowisko, w tym na tkankę miejską. ○ Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. ○ Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie terenów i obiektów poprzemysłowych m.in. na cele środowiskowe, gospodarcze, kulturalne, rekreacyjne. ○ Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast oraz osiedli mieszkaniowych i starych dzielnic. ○ Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. ○ Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego. Cel strategiczny D ○ Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu. ○ Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym. Strategia Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 realizuje ww. zakres działań przede wszystkim poprzez kierunki działań, takie jak: 2.4 Poprawa efektywności zarządzania i współpracy 3.6 Wsparcie i aktywizacja mieszkańców w obszarze edukacji i uczestnictwa w kulturze, 1.1 Wspieranie przedsiębiorczości i sieciowanie biznesu, 1.2 Budowa atrakcyjnej oferty inwestycyjnej, 1.3 Budowanie marki miasta, 4.1 Rewitalizacja i ożywienie przestrzeni miejskiej, 4.2 Efektywne wykorzystanie terenów i obiektów pogórniczych, 5.2 Rozwój zrównoważonego transportu publicznego, 5.3 Wspieranie mobilności miejskiej, 6.1 Wzmacnianie odporności na zmiany klimatu i ochrona bioróżnorodności, 6.2 Poprawa jakości środowiska.

Źródło: opracowanie własne.

Analiza spójności Strategii z dokumentami planistycznymi z zakresu gospodarowania wodami

Ponadto niniejsza Strategia jest komplementarna wobec założeń dokumentów planistycznych z zakresu gospodarowania wodami, tj.:

- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry²⁷ - w dokumencie uwzględniono uwarunkowania związane z kształtowaniem zasobów wodnych w obszarze dorzecza Odry oraz zasady gospodarowania nimi w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCPW) w granicach miasta, tj. RW6000061156519 (Ruda od źródeł do zb. Rybnickiego), RW60000611489 (Szołkówka), RW6000061146999 (Piotrówka) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) takich jak GW6000155 i GW6000144,
- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły²⁸ - w dokumencie uwzględniono uwarunkowania związane z kształtowaniem zasobów wodnych w obszarze dorzecza Wisły oraz zasady gospodarowania nimi w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCPW) w granicach miasta, tj. RW2000092111589 (Strumień) i RW2000092116559 (Pszczynka od źródeł zb. Łąka) oraz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) takich jak GW2000162 i GW2000156,
- Planu przeciwdziałania skutkom suszy²⁹ - w dokumencie uwzględniono uwarunkowania związane z występowaniem łącznego, umiarkowanego zagrożenia suszą, słabego zagrożenia suszą hydrogeologiczną, częściowo umiarkowanego i silnego zagrożenia suszą hydrologiczną, słabego zagrożenia suszą rolniczą oraz silnego zagrożenia suszą atmosferyczną,
- Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry³⁰ wraz z mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego – w dokumencie uwzględniono występowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w południowo-zachodniej części miasta od strony rzeki Szołkówka,
- Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły³¹ wraz z mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego.

²⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. z 2023 r. poz. 335).

²⁸ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r. poz. 300).

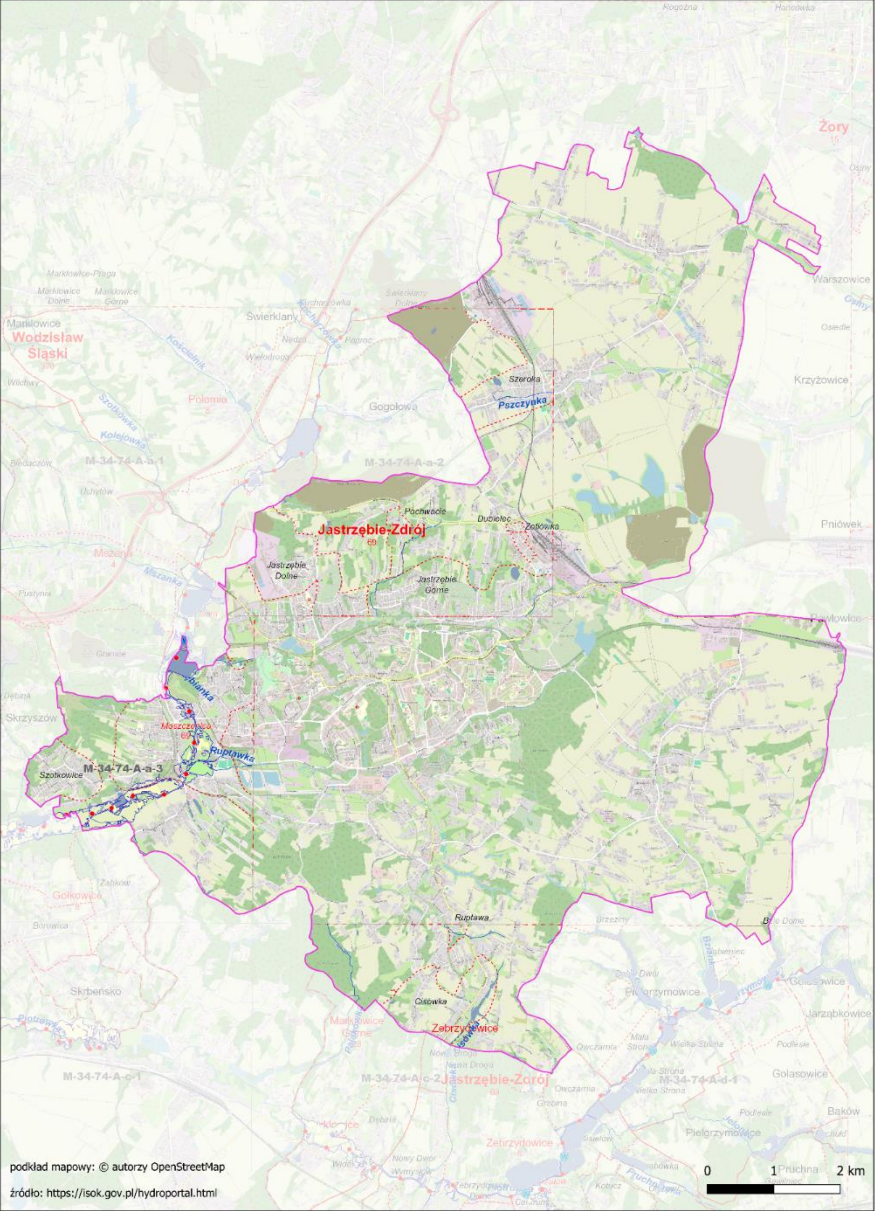
²⁹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

³⁰ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. z 2022 r. poz. 2714).

³¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. z 2022 r. poz. 2739).

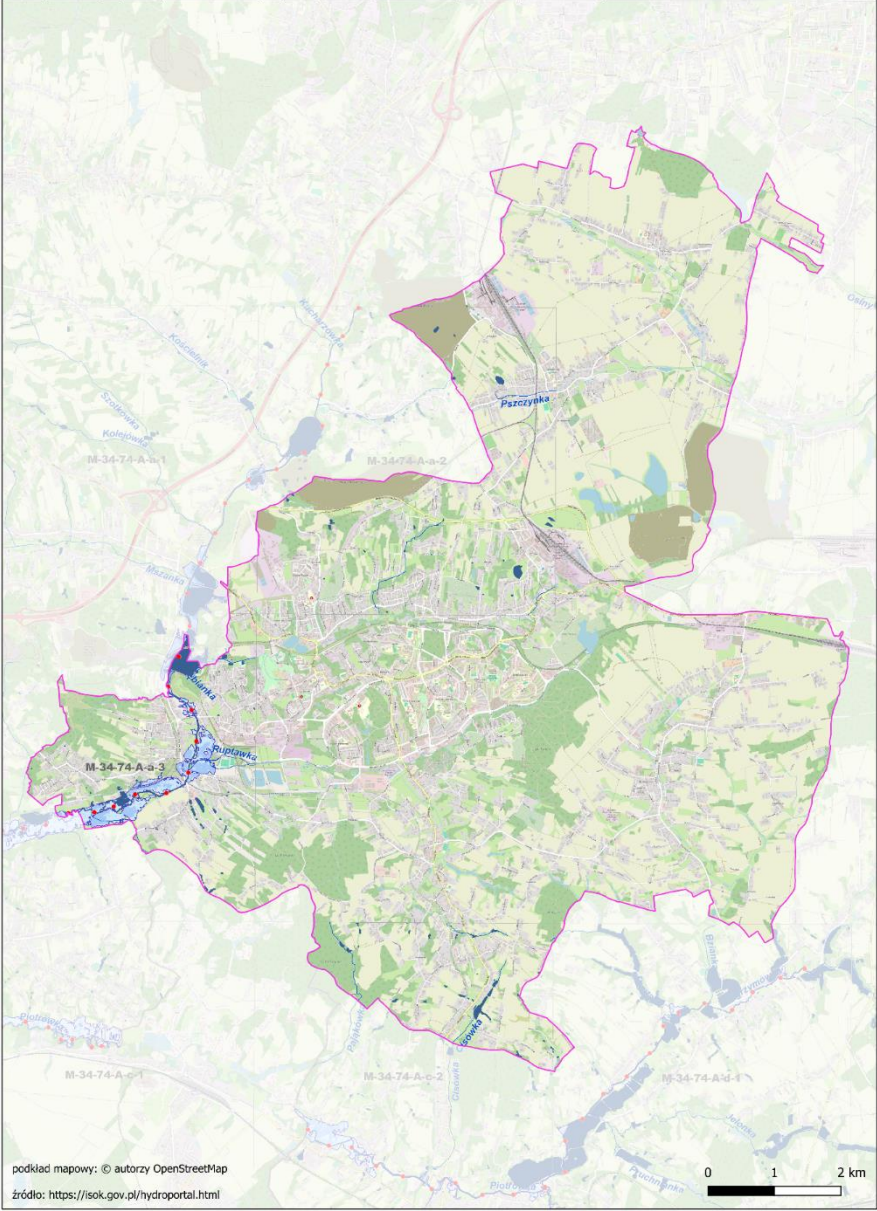
Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których ryzyko wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)



Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)



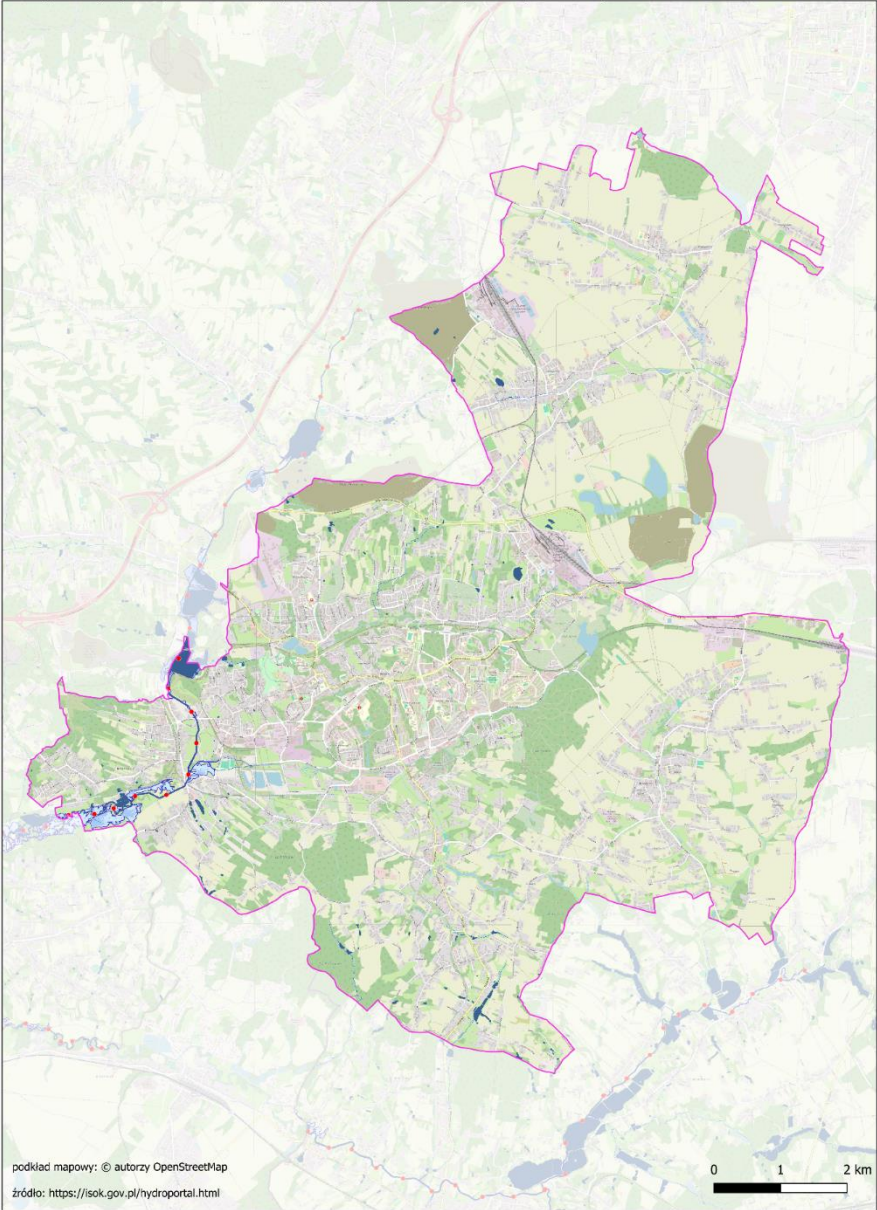
Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których ryzyko wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)



Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)



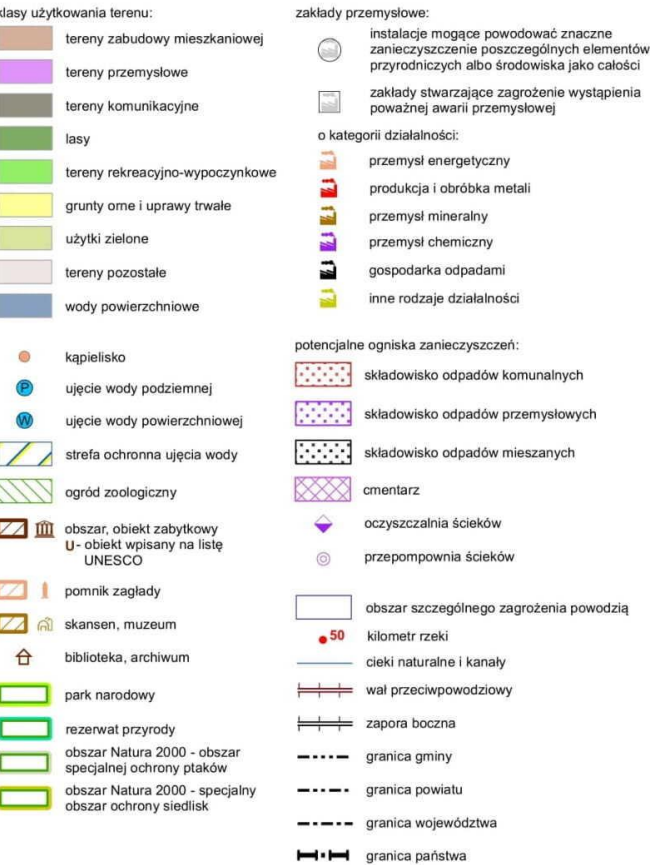
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

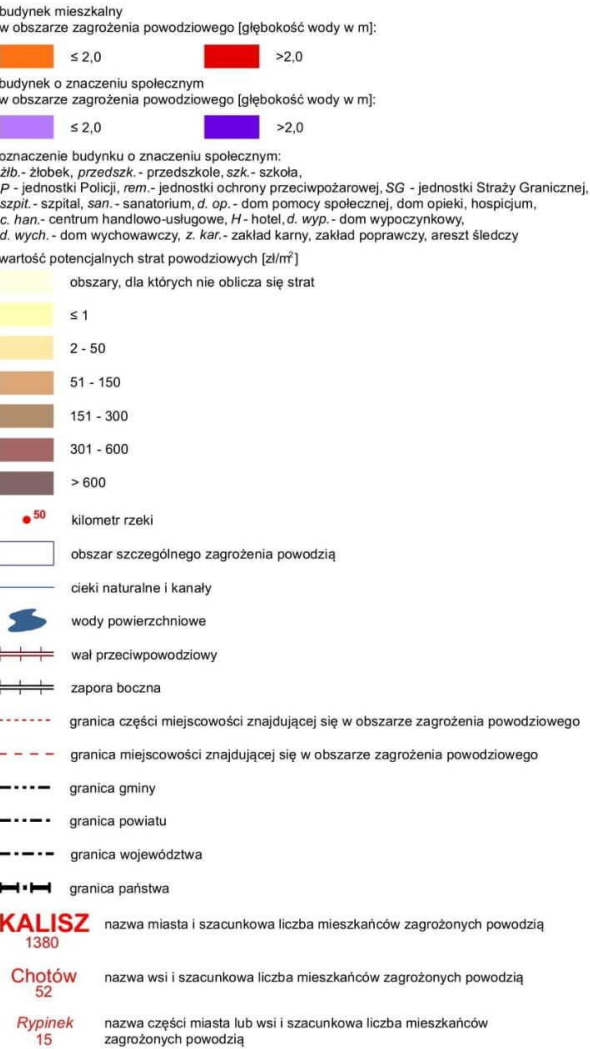


MAPA RYZYKA POWODZIOWEGO

Potencjalne negatywne skutki dla środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej



Potencjalne negatywne skutki dla życia i zdrowia ludzi oraz wartości potencjalnych strat powodziowych



Spis tabel i grafik

<i>Tabela 1 Obszary funkcjonalno-przestrzenne Jastrzębia-Zdroju.....</i>	<i>81</i>
<i>Tabela 2 Dokumenty, które obowiązują na terenie miasta</i>	<i>113</i>
<i>Tabela 3 Wydatki majątkowe inwestycyjne Miasta Jastrzębie-Zdrój w latach 2020-2024</i>	<i>115</i>
<i>Tabela 4 Ramy finansowe Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035</i>	<i>115</i>
<i>Tabela 5 Logika interwencji Strategii rozwoju województwa śląskiego „Śląskie 2030”</i>	<i>118</i>
<i>Tabela 6 Komplementarność Strategii Rozwoju Miasta Jastrzębie-Zdrój do roku 2035 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030"</i>	<i>119</i>
<i>Tabela 7 Charakterystyka OSI konkurencyjnych wraz z zakresem planowanych działań</i>	<i>123</i>
<i>Tabela 8 Charakterystyka OSI problemowych wraz z zakresem planowanych działań</i>	<i>124</i>
<i>Grafika 1 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta</i>	<i>92</i>
<i>Grafika 2 Wybrane ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście</i>	<i>101</i>
<i>Grafika 3 OSI gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze.....</i>	<i>122</i>
<i>Grafika 4 OSI gminy w transformacji górniczej</i>	<i>122</i>
<i>Grafika 5 OSI gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza</i>	<i>122</i>
<i>Grafika 6 OSI obszary cenne przyrodniczo.....</i>	<i>122</i>
<i>Grafika 7 OSI obszary miejskie i obszary wiejskie</i>	<i>122</i>
<i>Grafika 8 OSI ośrodki wzrostu</i>	<i>122</i>
<i>Grafika 9 OSI subregiony</i>	<i>122</i>